

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Ollerup Gymnastikhøjskole

AARSSKRIFT

SKINFAX: DEN: HEDDER
DER: HÆVER DEN
SKÆRE: DAG
OVER: JORD
-ENS: HIEM.

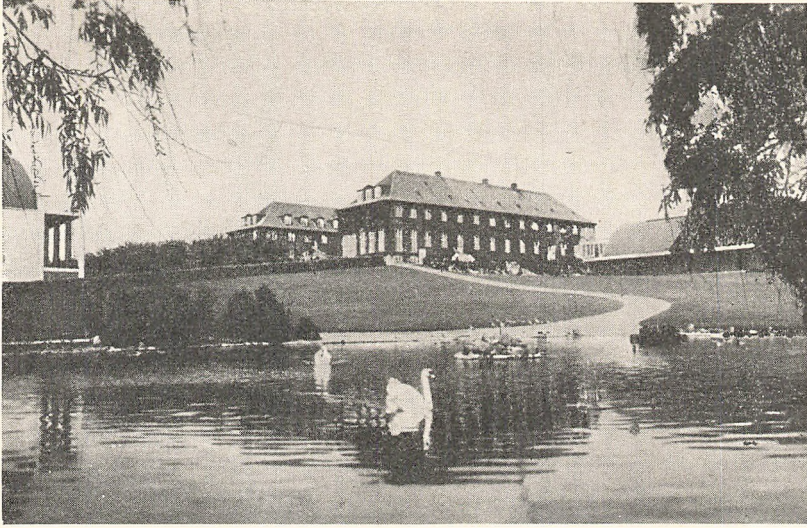

GYMNASTIKHØISKOLEN

Statens pædagogiske Studiesamling Ollerup 1945
København

3

AARSSKRIFT

1945

UDGIVET AF FORENINGEN
OLLERUP DELINGSFØRERE

FORAAR OG FORNYELSE I DET FOLKELIGE UNGDOMSARBEJDE

Jeg ser de Slægter, som gik hen, mens Hundredaaret skred,
som vandt paa Kongedybet, som under Dybbøl led.
De elsked ungt, de drømte langt, de saa kun altfor kort,
men frem af dem stod Folket. — Og dette Folk er vort.

(L. C. Nielsen 1901.)

Overalt, hvor man samles med Ungdomsledere, møder man et Ønske og til Tider ligefrem et Krav om Fornyelse i vort Ungdomsarbejde, og hvadenten det er til Landsdelingsførermøde eller Bestyrelsesmøde støder man paa mange Forslag (Studiekredse, nye Gymnastiksystemer, Sognegaarde, mere Politik, skrapper Mødedisciplin, Terrænsport, Skydning, Badminton, Ridning, Sportsplads osv., osv.), Forslag, det nok kan være værd at tage under Overvejelse —, og dog tror jeg ikke, at der vil komme nogen virkelig Fornyelse i vort folkelige Ungdomsarbejde ad disse Veje, selvom ogsaa disse ydre Rammer kan faa stor Betydning.

Al sund og livskraftig, folkelig Fornyelse, der skal blive mere end en Døgnets Mode, spejder ikke blot ud mod Fremtiden, men vil altid have sine nærende Livskilder i en levende Fortid. Som Træet maa have sine Rødder dybt i Jorden for ret at kunne række mod Himlen, og som Grenen og Bladet visner og dør, naar de bliver »sig selv nok«, saaledes er alt værdifuldt Folkelivs og Ungdomsarbejdes Livskraft og Fornyelse baaret og næret af Fortidens Daad og Syner. Den, der vil have Fodfæste i Nutiden for at kunne bygge Fremtiden, vil kun kunne finde sit faste Staasted i Fortiden. I alle levedygtige Nyskabelser og Revolutioner vælder Inspirationen og Kraften, der gør Mennesket større og stærkere end Nuets Overfladestrømninger, fra en intim og livgivende Forbindelse med dybe, ofte dunkle Kilder, der ligesom rinder med et Evigheds Væld i stadig nye Tidsformer, men alligevel den samme Aand

gennem de skiltende Nuer. Ligesom Liv kun avles af Liv, springer Nytlidsaand ud af svundne Tidens Aand og Daad, finder og skaber nye Tider og ydre Former, der visner og dør, naar de svigter Aanden og bliver »sig selv nok«. Aanden er evig, men Formerne, Tiderne og Systemerne er kun ydre, forgængelige Kar.

Eksemplerne herpaa og Beviset herfor har vi i alt, hvad vi har mødt af Værdi og Aand i vort eget Liv og i Historiens Gang. Tænk blot paa Grundtvigs folkelige og kristelige Fornyelse, der sprang ud af den gamle nordiske Mytologi og den første kristne Menighed, og se, hvordan Højskolen og Kirken Gang paa Gang stivner i ydre Former uden Aand. Eller se, hvordan alle idrætslige Fornyere øser af Inspirationen fra det gamle Grækenland (Olympiaden) og her i Norden fra Sagatiden: Pehr Henrik Ling (»at give Norden tilbage til sine Mænd«), Elly Björkstén, Niels Bukh, Snoghøj osv., — men den Dag, hvor Disciplene mister dette Syn, da hænger Systemerne som livløse, visne Blade og Grene, skilt fra Stammen, uden Fremtid, »sig selv nok«.

Paa lignende Maade har det folkelige Ungdomsarbejde, som det i Dag organiseres i Ungdomsforeninger: Sang-, Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger osv., sine Livskilder og Rødder, og kun i Forbindelse med dem finder vi ind til den Fornyelse, som hver ny Ungdomsgeneration maa opleve, skal Fremtiden bringe Daad.

— mens Hundredaaret skred —.

Det folkelige Foreningsarbejde, der i Dag spreder sig udover alle danske Sogne, var i 1845 noget ganske ukendt, — men netop Aaret forud, 1844, var i Sønderjylland fremsprunget den første af de Kilder, der gennem Aarhundredet har næret og fornyet det folkelige Liv i vort Ungdomsarbejde, nemlig: Folkehøjskolen. Til Jubilæumsaaret skrev jeg her i Aarskriftet om det evigt aktuelle og inspirerende, det poetiske i Højskolegerningen (Aarskrift 1943: »Højskolen — Sindets Skole.«) og skal derfor nøjes med ganske kort at pege paa Højskolens Forbindelse med Fortid og Fremtid, som alene giver den Livskraft, man mange Steder savner i Ungdomsarbejdet i Dag, hvor man er blevet »sig selv nok« i Nuet, paa Boldplads, i Gymnastiksal, i Forsamlingshus og Studiekredse.

Ogsaa Højskolen visner og dør, hvor den bliver fanget af Nuet og Aktualiteten, Systemer eller Politik, og glemmer, at dens Rød-

der suger Livsnæring af Historien. Fra Højskolens første Aabningsdag (den 7. November 1844) og til Dato har den levendegørende Højskole rustet Nutidens Ungdom til Fremtidens Opgaver gennem en inspirerende historisk-poetisk Tale. De første Ord, der lød paa den danske Højskole, var Ingemanns:

Stig op af Graven, du Slægt, som dode!
 Forkynd dit Fald, og afmal din Brødc!
 Advar os fra Udslettelsens Dom,
 og viis os, hvorfra din Frelse kom!

— — — — —
 I ryste Sjælen og vække Aanden!
 og styrke Hjertet, og ruste Haanden
 til dansk og stor og til herlig Id —
 til Danmarks Frelse i Nødens Tid!

I denne historisk-poetiske Tale og Sang har det folkelige Ungdomsarbejde sine Livskilder, men Vejen til Ungdomsarbejdet ude i Sognene gaar igennem den levendegjorte, milieuskabende Højskoleelev, og først og sidst er Kildevælde! det folkeligt levende Højskolehjem. Fra flere og flere Højskoler spredtes udover Landet disse Livskim, Højskolehjemmene, hvor Husbond og Modermoder levede med deres Tjenestefolk og Børn og Unge i et »jævnt og virksomt«, frydefuldt Arbejdstempo i Dagens Gerning, og i en Fritid med Højskolens Aand og Sange (Grundtvig, Ingemann, Blicher, Hostrup og ikke mindst Bjørnson) i Leg og Dans og et »Aftensæde« med Oplæsning af Ingemanns historiske Romaner og Bjørnsons »poetiske« Bondefortællinger. Aanden og Tonen fra disse uorganiserede Højskolehjem, det var, det er og vil altid blive Grundlaget for og Livskimen i et sundt, folkeligt Ungdomsarbejde.

— som under Dybbøl led —

Men der skulde gaa 20 Aar, inden dette Hjemliv skulde blive til et sogneomfattende Ungdomsarbejde. Det var Nederlaget 1864, der her, som paa saa mange andre Omraader, frigjorde og skabte Ekspansion af Højskolehjemmenes Folkeliv.

Allerede 1861 havde man (bl. a. fra ministeriel Side) under Indtryk af Bismarcks Oprustning i Prøjsen forsøgt at skabe frivillige Skytteforeninger som Forberedelse til Hæren, men udover enkelte Byer var der kun ringe Forstaaelse af denne Form for Hjemmeværn. Dog viste Sønderjyderne atter her, at de forstod

Tidens Alvor og Krav, og i 1862 oprettede Kaptajn Edvard Nielsen en stærk og livskraftig Skytteforening for Als, Sundeved og Aabenraa Amt med over 800 Skytter i 20 Kredse. Dens Livstid blev kun kort paa Grund af Krigen og Afstaaelsen af Sønderjylland, men den blev forbilledlig for Ungdomsarbejdet efter Krigen.

Med Ordren til Tilbagetog uden Kamp fra Dannevirkestillingen, Danmarks tusindaarige Sydgrænse, oplevede den Tids Ungdom sit »9. April«, og det sved i de unge Sind. Min Bedstefader har mange Gange i mine Drengenaar fortalt mig om den Haabløshed og Bitterhed, der fyldte dem alle paa denne trælsonne Vandring. Taarerne stod dem i Øjnene, og de følte sig forraadt af »Snusfornuften« i Generalstab og Regering, da de ikke fik Lov til at kæmpe for det, der var Sandhed og Ret. Men mange unge Sind fyldtes af en Kærlighed og Varme for Folk og Fædreland og en Trang til at kæmpe paa Trods af al Overlegenhed og Styrke hos Fjenden. Det er Baggrunden for de heltmodige »Frihedskæmpere« i Dybbølskanserne, Løjtnant Anker osv., som min Bedstefader aldrig kunde blive træt af at fortælle om. Det var hans »Højskole«. Tænk blot paa den unge, lovende Historiker Jens Paludan-Müller, der under Tilbagetoget fra Dannevirke i et Alværgeslag ved Oversø følte Forbitrelsen og Skammen i sig med en saadan Vælde, at han tog sit Forladergevær og styrtede ind mellem de fremstormende Tyskere slaende omkring sig med Geværkolben til højre og venstre, indtil et Skud gennem Øjet gjorde Ende paa hans korte Kamp. Hvor »ufornuftigt«, men hos hans Soldaterkammerater og Venner (hvoriblandt den kommende Højskoles mest levende Forstandere: Ernst Trier (Vallekilde), Ludvig Schrøder (Askov), Baagø og Nørregaard) tændte han en uudslukkelig Brand i Sindet, der spaaede om en Morgenrøde bag Nederlagets Mørke. Med Rette skriver L. C. Nielsen om den Ungdom, der gav sit Liv i 1864:

de elsked ungt, de drømte langt, de saa kun altfor kort,
men frem af dem stod Folket. — Og dette Folk er vort!

Den tunge Fred, Sønderjyllands Afstaaelse, bragte Mismodet ind over Folket, — og Rygter om fejg Eltergivenhedspolitik, ja direkte Forræderi, løb Landet rundt og rejste Kravet om Udrensning. Undersøgelseskommissioner blev nedsat, og mange fra begge Sider gik dybt skuffede i frivillig Landflygtighed, bl. a. Krigstidens Statsminister, D. G. Monrad. Der stilledes Krav om Demokratise-

ring af Hæren, Folkevæbning med Hjemmeværn, — enkelte Højskoleelever følte Kaldet her og gik ind som Officersaspiranter, — men hverken i Hær eller Politik blev det de folkelige Tanker, der sejrede i første Omgang.

»Adam Homo«s Digter, Frederik Paludan-Müller, Onkel til den døde Jens Paludan-Møller, skrev kort efter Freden sit fremadskuende, inspirerende Digt: »Maalet« om »Mænd med faste Hjerter!« og »fromme, stærke Kvinder« og »trofast Broderforbund!« »Det er Danmarks Maal.« Og Digtets Slutningslinier blev Inspirationen i de følgende Aar:

Slesvigs Land genvundet!
Det er Kampens Maal!

Med ad Frivillighedens Vej sejrede de folkelige Ideer og Tanker gennem den store Skyttebevægelse, hvoraf efterhaanden hele det folkelige Ungdomsarbejde udsprang.

»Maalet er Danmarks Frelse!«

Det blev det aandeligt og folkeligt vaagne Sydfyn, der nu kom til at overtage de »table« Sønderjyders Rolle som folkeligt Kraftcenter og Arnested, og lige fra Begyndelsen lykkedes det her at give Skyttesagen (Det frivillige Hjemmeværn) en kraftig Tilknytning til det folkelige, der gjorde den til en Bevægelse, der fik Levekraft ud over det aktuelle. Æren herfor tilkommer ikke mindst den tidligere Leder af de sønderjyske Skytteforeninger, Kaptajn Edvard Nielsen. Han begyndte i 1865 med en Fodtur i sin Ferie rundt til Bønder, Godsejere, Præster og Skolelærere paa Sydfyn og fandt næsten overalt Lydhørhed for sine Ideer, men man studser ogsaa uvilkaarligt, naar man læser hans Meninger om Skytteforeningens Opgave: »Maalet er ikke Skydning, ikke Legemsøvelser, ikke Eksercits, men Maalet er: Ungdommens krigerske Opdragelse og Fædrelandskærlighedens Vækkelse hos Folket, og Midlerne til dette Maal er: Sang, Foredrag, Skydning, Legemsøvelser og Eksercits.« (Læg Mærke til Rækkefølgen!) Bevægelsen vandt enorm Tilslutning ikke blot fra de unge, men de ældre i de levende Højskolehjem støttede med al deres aandelige og folkelige Kraft Bevægelsen og lukkede deres Hjem op til Samling for Sognets Skytteungdom. Man undgik det militære og mødtes i det frie, folkelige Hjemliv.

Hvert Aar afholdtes det store Folke- og Skyttestævne i Kværndrup, hvortil stævnede ældre og unge fra hele Sydfyn, og man mødtes i Tale og Sang. Kaptajn Edvard Nielsen havde forstaaet at faa de bedste folkelige Medarbejdere, bl. a. Ryslingepræsten Vilh. Birkedahl, der i sine Taler gav Perspektiv udover Dagen og Vejen og tolkede Bevægelsens Motto, der inden længe kom til at staa paa de fleste Faner: »Maalet er Danmarks Frelse!« — og der var Folkedigteren fra Vester Skerninge Mads Hansen (Grundlæggeren af Ollerup Folkehøjskole), en Gaardmandssøn uden Uddannelse, der allerede tidligere — som Modtræk mod Ungdommens daarlige Forlystelser — paa eget Initiativ havde oprettet en Sangforening, hvor han samlede Ungdommen paa Gaardene til Sang, Orkesterspil, Dilettantkomedie (Stykkerne skrev han selv og hans yngre Ven Peder R. Møller), Leg og Folkedans.

Udover hele Landet bredte denne folkelige Bevægelse sig i Løbet af ganske faa Aar, men det blev stadig Svendborg Amt, der gav nyt Initiativ. Af de legemlige Idrætter blev Vægten mere og mere lagt over paa Gymnastikken. Det er værd at lægge Mærke til saa mange sydfynske Gaardmandssønner, der begyndte i Sognet, men blev banebrydende i hele Landet, f. Eks. N. H. Rasmussen, K. A. Knudsen, Villhelm Kristensen osv. — I 1871 byggedes det første Øvelseshus i Ryslinge, Forsamlingshus for Gymnastik, Fægtning, Foredrag og Sang, og udover Landet rejste sig lignende Øvelseshuse. — 1878 begyndte Delingsføreruddannelsen paa Folkehøjskolerne (desværre til Dato den eneste folkelige Lederuddannelse i Danmark), og i Tyveaaret efter Nederlaget, 1884, indførtes den lingske Gymnastik ved Indvielsen af Øvelseshuset ved Vallekilde Højskole med Hostrups: »Vi fik ej under Tidernes Tryk« og Forstander Triers klassiske Tale om det folkelige Ungdomsarbejdes Ansvar overfor det hele Menneske: Legeme, Sjæl og Aand. (Læs endnu en Gang Mads Niensens fortræffelige Artikel: »En Linie« i Aarsskriftet 1944.)

I disse Aar begyndte, ogsaa paa Sydfyn, de første Spirer til »De danske Ungdomsforeninger« af unge Tjenestefolk, der havde mødt saa meget gennem Højskolen, de gerne vilde dele med jævnaldrende i Sognet. Uafhængige af hinanden samledes smaa Kredse af unge i Hjem og Haver til Leg, Sang, Foredrag og Samtaler. I 1894 fik disse Grupper Forbindelse med hinanden, og »De sammensluttede fynske Ungdomsforeninger« oprettedes.

Fornyelsen i Dag!

Kan man ikke sidde og blive helt misundelig ved at tænke paa, hvor herligt det maa have været at være med i dette friske Pionérarbejde blandt dansk Ungdom?

Og dog maa vi ikke glemme, at det langtfra har været Fest og Sejre hver Dag. Tværtimod har de Gang paa Gang mødt Nederlag, forgæves Slid, Kamp og Skuffelser, Surhed og Misforstaaelse hos unge og ældre, — Nedgang i Tilslutningen osv., saa de har haft Brug for at kunne synge:

Dagens Møje, Kampens Lue
aldrig i os skal det kue!

Troen og Ildhuen bar dem gennem Kampen. De lærte, at det var gennem Hverdagens ukuelige Slid, at Begejstringens Værdi og Dybde skulde prøves.

Og er Kampen egentlig ikke den samme i Dag?

Med hvert eneste Hold unge begynder den forfra. Ungdommen er ens til alle Tider, hvad Anlæg, Muligheder og Evner angaar, saavel legemligt, sjæleligt som aandeligt. Det er altid et Pionérarbejde!! — I hvert ungt Menneske ligger der en Drøm om og en Længsel efter at være med i og opleve noget helt, rent og sandt, — og her begynder hvert Slægtleds folkelige Ungdomsarbejde, og Livskilderne vil altid være de samme.

Mange Steder er vi kommet længere og længere bort fra Livskilderne og staar nu blot med et stort, »tomt« Organisationsapparat: Forsamlingshuse, Sportspladser, Turneringer, Opvisninger, Gymnastiksystemer osv., der ofte skriger imod een med en aandelig og menneskelig Tomhed og Formaalessløshed. Det er revet ud af det folkelige og lever en Skintilværelse i en »Væren sig selv nok«, kastreret, ufrugtbar Underholdning eller »harmløs Fritidsfornøjelse. Uden Fortid og uden Fremtid!

Hvor mange Delingsførere har ikke i de sidste Aar med Begejstring paataget sig at lede Gymnastik i gamle Ungdomsforeninger, men det hele blev ikke til det, de havde drømt om? For Bestyrelsen er i Virkeligheden ikke interesseret i det folkelige Ungdomsarbejde, men mere optaget af at arrangere Underholdninger, Baller og Fester for Foreningens mange passive Medlemmer. — Organisationer har mange Steder fuldstændig druknet det folkelige Ungdomsarbejde, og man prøver at bilde sig selv og andre

gilder at give de unge en Kop Kaffe og et Stykke Kage, — og hvis I virkelig ikke har Raad, saa kan de unge udmærket selv betale det, hvis I blot vil lukke Hjemmet op. »Jamen, de snavser i vore fine, aflaaede Stadsstuer og ødelægger Gulvtæpperne!« vil andre forsvare sig. Saa tag Gulvtæpperne ud og hvad der evt. er af Møblement, der ikke kan taale at bruges. Nej, alle Undskyldninger er usle imod dette ene Faktum, at de danske Højskolehjem har svigtet den danske Ungdom for sin egen Måge- ligheds og Selskabeligheds Skyld. Der er Undtagelser, men de er desværre efterhaanden faa.

Men Hjemmene har ogsaa snydt sig selv og er blevet døde og sterile. Det kan de snakke med om, der selv har prøvet det herlige: At samle Ungdom til folkeligt Ungdomsliv i deres Stuer og Haver. For Hjemmenes egen Skyld, men mest for Fornyelsen af det folkelige Ungdomsarbejde, er det en Nødvendighed, at hvert Sogn igen faar sine folkelige Højskolehjem.

Trods alt det fine i fremmed Duft
helt ren alene er Hjemmets Luft.

Maa vi begynde forfra?

Er vort Ungdomsarbejde først kommet i intim og levende Forbindelse med de rette folkelige Højskolehjem, da har vi Rødder dybt i Fortiden og dermed Grøde og Aand til at vokse livskraftigt ind i Fremtiden gennem et maalbevidst og aktivt Foreningsarbejde. Men i enkelte gamle Foreninger maa en Fornyelse ogsaa følges med en Udrensning, ja, i enkelte Tilfælde vilde det maaske endog være tilraadeligt at begynde helt forfra og lade den gamle Forening sejle sin egen Sø eller evt. opløse den. Hvorfor skal vi slæbe af Sted med hele denne Dødvægt af passive unge, der flere Steder gør vore Fester ufestlige og vore Møder ufolkelige? — Vi maa have frisk Luft for den Ungdom, der vil være med at yde en værdifuld Indsats. Læg Interessen og Arbejdet over paa de aktive, arranger langt mere for dem alene, — saa maaske vi en Dag kan blive saa livskraftige, at vi kan gøre nogle af de passive til levende aktive. Men i Dag lader meget »folkeligt« Ungdomsarbejde, for usselt Mammøns Skyld, store Dele af vor bedste Ungdom præge af passive Undermaalere. Lad os føle os »hjemme« ved vore Fester! Bliver de mindre i Deltagerantal og maaske i »Udstyr«, saa bliver Glæden til Gengæld renere og rigere.

Mange Ungdomsledere har faaet den Opfattelse, at det folkelige er at arrangere »alt muligt«, og andre mener at have givet det folkelige sit ved at tilrettelægge et Møde hver 14. Dag med fremmed Taler. — Nej, det folkelige er hverken hæsblesende Jageri eller regelmæssigt Foredrag, — men det er en Vækst i Hverdagens Gerning fra Fortidens Værdier mod Fremtidens Virke i et aandeligt Fællesskab mellem ældre og unge i Sognets Liv i Dag.

Har vi først denne Baggrund i Orden, da kan vi fylde de nye Rammer (Sognegaarde, Sportspladser) og Midler (Studiekredse, Hjemmeværn, Skydning osv.) med folkeligt Liv.

Fornyelsens Time er nu eller aldrig!

Gennem Besættelsestiden blev det folkelige Ungdomsarbejde stillet Ansigt til Ansigt med Begivenheder af lignende Art som dem, der i 1864 udløste den folkelige Kraft: »Maalet er Danmarks Frelse!« — Tilbagetoget fra Dannevirke, Jens Paludan-Müller, Dybbølkampen, Slesvigs Land genvundet, Hjemmeværn, Demokratiserings- og Udrensningskravet. — I store Dele af dansk Ungdom blev Sindet spændt, og der var en Lydhørhed og Offervillie som dengang. — Men mødte dette Sind en Folkelighed, der var levende og stærk, og som varslede om en Kamp for Renhed og Sandhed, som kunde bære udover Tyskerkampens spændende Dage og varsle en folkelig Morgenrøde i Hverdagen og Ungdomsarbejdet? — Var Højskolens og Ungdomsarbejdets folkelige Tale og Sang Livsvirkelighed og Forpligtelse, der har saaget Fornyelsens Livskim, — eller var det blot selvydende Æstetik og Filosofi, goldt, »sig selv nok«?

Der tales ofte store Ord om Frihedskampen og dem, der gav deres Liv for vor Frihed, — men vi svigter dem, hvis vi nøjes med Ord, Monumenter og Mindeartikler, bag hvilke vi søger at dække vor egen Svigten og Skrøbelighed. — Skal det hele da kun blive blodløs Æstetik? — Nej, deres Dristighed og deres Længsel efter og Kamp for Renhed og Sandhed kan kun hædres ved at erkende, hvor vi selv svigtede, og ved at føre deres Kamp videre ind i den frie Hverdag, de gav os at kæmpe i med deres Dristighed, deres Renhed og deres Sandhed.

Kun med denne Forpligtelse kan vi med Rette synge:

De elsked ungt, de drømte langt, de saa kun altfor kort,
men frem af dem stod Folket. — Og dette Folk er vort.

DEMOKRATI

I Efteraaret modtog jeg et Brev fra en Bekendt, hvori denne i en Omtale af Tidens politiske Foreteelser bl. a. siger, at det Nøgleord, hvormed man betegner sin rigtige Indstilling til Tidens brændende Spørgmaal, er Ordet Demokrati. — Den paagældende har Ret. Demokrati er Tidens Nøgleord. Demokrati er det, som man i Dag vil skal være Rettesnoren for de politiske Handlinger og Rettesnoren for Menneskers Forhold til hinanden. Den Handling, som har det demokratiske Stempel, er der eo ipso sagt god for. Det demokratiske Stempel autoriserer. — Det er jo ogsaa naturligt, at det er saadan; for Sejrherrerne, de allierede, førte Kampen i Demokratiets Navn. Og i Dag vil alle kaldes demokratiske — ogsaa alle politiske Partier, lige fra yderste Højre til yderste Venstre.

Man taler ogsaa nu om, at Demokratiet har overstaet sin Krise. Den Mistillid til Demokratiet, som navnlig 30'rne gav Udtryk for, er blæst væk som Dug for Solen. Man tror paa Demokratiet og har Tillid til, at det kan løse Nutidens og Fremtidens Problemer. Man har Demokratiets Klenodie i sin Haand. Og man anser de Farer, som ellers er en Trusel mod Demokratiet, for at være uden Betydning eller slet ikke eksisterende længer. De er borteliminerede med Nazismen, draget med i dens Fald.

Lad mig knytte et Par Bemærkninger til disse to Punkter.

Det første: at alle ønsker at være Demokrater, kan vi kun glæde os over. Lad os blot være enige om, at Demokratiet er den mest ideelle Statsform, der hidtil har set Dagens Lys. — Det er ikke rigtigt, som en Mand har sagt til mig, at den mest ideelle Statsform er den oplyste Enevælde (med Tryk paa oplyst). Det maa for os staa som det ideelle, at Folket styrer sig selv, at vi alle er med til at træffe Afgørelse om vort Samfunds og vort Lands Forhold, dets Ve og Vel, indadtil og udadtil. Det er Udtryk for Kultur at ville og at kunne dette.

Men saa det andet Punkt: at Demokratiet har overstaaet sin Krise, er det rigtigt? Næppe. Demokratiets Krise er ikke overstaaet. Det kan godt være, at det ser saadan ud for Øjeblikket, hvor man endnu lever i Sejrsrusen og indstiller sig paa at skulle nyde Sejrens Frugter. Men det er en overfladisk Betragtning. Alene de ikke faa Tilløb til udemokratisk Tankesæt og udemokratisk Handlen, som vi herhjemme har stiftet Bekendtskab med i Tiden efter den 5. Maj, advarer en imod at tro, at Demokratiets Krise er overstaaet. Vi kan i denne Forbindelse bare tænke paa de for Tiden saa hyppige ulovlige Strejker.

Sagen er den, at de fleste slet ikke har gennemtænkt Spørgsmaalet om Demokrati. Det *er* unægtelig ogsaa svært, men de fleste gør sig end ikke den Ulejlighed at prøve derpaa. Og naar alle i Dag raaber om Demokrati, er det da heller ikke, fordi de fleste ved, hvad Demokrati egentlig betyder, og hvad det forpligter, men fordi det nu engang er Tidens Modeord. Vilde man foretage en Undersøgelse af, hvad man i de forskellige Kredse forstaar ved Demokrati, skulde man nok finde ret afvigende Meninger — og sikkert de fleste prægede af, hvad der i den paagældende Kreds passer bedst i ens Kram. — Der hersker altsaa nogen Begrebsforvirring med Hensyn til Ordet Demokrati. Eller rettere sagt: De fleste ved ikke, hvad det indeholder. De bliver staaende ved en overfladisk Opfattelse af Ordet — det er jo Folkestyre, ikke sandt, slet og ret! — eller de standser der, hvor Demokrati passer ind i Folkeklassens eller Partiets Kram.

At Demokrati er Folkestyre — det ved vi alle. Denne Betydning ligger i selve Ordet. Dette er græsk og betyder Folkemagt, Folkevælde, Folkestyre. Ogsaa Begrebet maa siges at have sin Oprindelse fra Grækenland — fra det gamle Grækenland. Her fik det for øvrigt en meget væsentlig og en paa mange Maader tiltalende Udformning. Men rigest og smukkest er Demokratiet dog udformet i England — dette Land, der paa saa mange Maader er vort Forbillede.

Rent umiddelbart forstaar vi altsaa alle, hvad Demokrati er. Det er Folkestyre. Og dog er Demokrati andet og mere end et System, der kan sidestilles med f. Eks. Oligarki, d. v. s. at nogle faa Mænd i Staten har Magten og Styret. Demokrati er ikke noget System. Demokrati forudsætter nemlig to Ting, som gør, at Demo-

kratiet staar i en Klasse for sig, hævet over ethvert System, som til Dato har budt sig til, hvor der er Tale om at ordne et Samfunds Forhold og udforme dets skrevne og uskrevne Love. Disse to Ting er Demokratiets Forudsætninger, og taler vi om Demokratiets Krise, da forstaar vi ikke denne saa lidt som Demokratiet selv, hvis vi ikke er klar over disse Forudsætningers Beskaffenhed og Egenart.

Den første af disse Forudsætninger er Respekt for Mennesket.

Respekt for Mennesket. Hvad vil det egentlig sige? Ja, det vil for det første sige, at man har Ærbødighed for og respekterer et Menneskeliv. Perikles, en af det gamle Grækenlands store Statsmænd, forstod lidt af det, da han ved den peloponnesiske Krigs Begyndelse holdt en Tale til sine Medborgere i Athen og heri bl.a. sagde om de Ulykker, Krigen førte med sig: »Skal der istemmes Klager, bør det ikke være over Huse og Jord, men over de Mænd, vi mister; thi det er ikke disse Ting, der skaffer Mændene til Veje, men det er Mændene, der skaffer disse Ting.« — Der er Respekt for Menneskeliv i disse Ord. Det var der derimod ikke noget af hos den Officer paa Vestfronten under forrige Verdenskrig, der forhørte sig om, hvor stort Tabet var ved en bestemt Aktion, og da han modtog til Svar af den underordnede: »Tyve Mand, Hr. Løjtnant,« svarede: »Hvor mange Mand interesserer mig ikke. Jeg spurgte om vort Tab, d. v. s. i Materiel.«*)

Ogsaa i Forbindelse med Spørgsmaalet Dødsstraf møder man lignende Synspunkter, en Foragt for det enkelte Menneskeliv og for dets Værdi. — To Mænd drøftede i afvigte Sommer Spørgsmaalet Dødsstraf. De var begge imod den. Men ud fra forskellige Synspunkter. Den første gjorde gældende, at man ikke havde Lov til at berøve noget Menneske Livet, at en Forbryder stadig var et Menneske og ikke et Menneskedyr (en Glose, som Aviserne dengang holdt af at bruge), og at Straffen, som Forbryderen derfor skulde lide, maatte have til Hensigt at kalde paa Mennesket i ham, at faa udviklet de gode Muligheder, som der trods alt findes ogsaa hos Forbryderne. Heroverfor fremførte den anden sin Begrundelse imod Dødsstraf, og den lød omtrent saadan: »Skidt med

*) Jeg husker ikke denne Histories Enkeltheder nøjagtigt, men Pointen mener jeg at have gengivet korrekt.

Forbryderen. Han har ikke fortjent andet end at blive skuddt. Men for Samfundets Skyld kan vi ikke gøre det. For vi forraaer kun Samfundet derved.«

Begge de to Mænd er mod Dødsstraf. Men deres Begrundelser er vidt forskellige. Den første gaar ud fra, at Menneskelivet er helligt og ukrænkeligt. Det enkelte Menneske er en Værdi i sig selv. — Den anden gaar ud fra Samfundet. Det enkelte Menneske har efter denne Mands Mening ikke en Værdi i sig selv, men kun i Forhold til Samfundet. — Man kan vælge den af de to Opfat- telser, som man mener er den rigtige, men man kan i alt Fald ikke være i Tvivl om, hvilken der er den demokratiske, hvis man da ellers har forstaaet, at Demokrati regner med den enkelte.

Men Respekten for Mennesket er ogsaa andet og mere end dette at have Respekt for Menneskeliv. Respekten for Mennesket indbefatter ogsaa Anerkendelse af, at ethvert Menneske har Ret til »frit at tænke, tro og tale«. Dette Udtryk for Frisind, for Demokrati, faar Folk dog ofte galt i Halsen. At kræve denne Ret for sig, det er ikke saa vanskeligt at finde ud af. Derimod kniber det ikke saa sjælden med at yde andre den samme Ret. Er man Demokrat, anerkender man alles Ret til at have sin Mening frit og uafhængigt, og man gør gældende den frie Drøftelses Ret. Enhver Form for aandelig Tvang og enhver Tendens til at undertrykke andres Mening er udemokratisk. Som Demokrater diskuterer man, der drøfter man Tingene, og saa forhandler man sig til Rette. — Jeg siger, at Demokratiet anerkender enhver Mening, enhver Anskuelse. Det gælder ogsaa Meninger og Anskuelser, der er kritisk vendt imod Demokratiet. Jamen, hvor er da Grænsen for, hvad Demokrati kan anerkende og ikke anerkende? Ja, Grænsen er der, hvor man begynder at anvende Tvang eller Vold for at faa sin Mening gennemført. Demokrati anerkender en hvilken som helst Mening. Men hvis der bag den sættes bare Antydning af Tvang, Diktat eller Vold, da er vi uden for Demokratiets Grænser, da er vi i Virkeligheden i Kløerne paa Diktaturet.

Frit at tænke, tro og tale — det er, hvad enhver har Ret til i et Demokrati. Denne Ret tilkommer selvfølgelig ogsaa de poli- tiske Partier. Politiske Partier — i Flertal — er simpelthen nød- vendige i et Demokrati. Dette glemmes undertiden. Partifolk glem- mer i deres Nidkærhed for egen Sag undertiden, at der ogsaa er

Menneskers Forhold til hinanden kan være af forskellig Art. Der kan være Tale om en rent negativ Holdning, saaledes som Tilfældet f. Eks. er ved det første Punkt, jeg nævnte: Respekten for Menneskeliv. Der kan være Tale om en almindelig passiv Holdning, saaledes som det f. Eks. foreligger ved det andet Punkt, jeg nævnte: Anerkendelsen af Menneskets Ret til frit at tænke, tro og tale. Og i begge Tilfælde er Forholdet af Værdi Mennesker imellem. Men det rigeste og skønneste Menneskeliv leves dog der, hvor Forholdet mellem Mennesker er en rent positiv Holdning, hvor det ene Menneske rækker det andet Haanden til Hjælp, og hvor man prøver paa at »bære hverandres Byrder«. Vi staar her overfor det Begreb, der hedder Næstekærlighed. I Anerkendelsen af Menneskets Ret til frit at tænke, tro og tale stod vi overfor Begrebet Retfærdighed. Og Retfærdigheden er en Værdi, som ikke kan undværes, men der knytter sig til den Forestillingen om noget koldt og nøgternt. Men dette kolde og dette nøgterne bliver til noget varmt og noget levende, hvor Næstekærligheden er Retfærdighedens Krone. Retfærdighed alene er ikke nok, hvor Mennesker skal bygge sammen. Her maa der paa begge Sider være Redebonhed til Stede til at yde mere, end der bliver givet igen.

Vi staar her ved den højeste Form for Respekt, det ene Menneske kan yde det andet, Næstekærligheden, Handlingen i den barmhjertige Samaritans Aand. Og vi staar her ved en Forudsætning for Demokratiet, som er den højeste, der findes, den nemlig, som er indeholdt i Ordene: Alt, hvad I vil, at Menneskene skal gøre imod eder, det skal I ogsaa gøre imod dem.

Det er Linien fra den rent negative Holdning over den almindelig passive til den rent positive, Linien fra Retfærdighed til Næstekærlighed, der her er trukket op.

Demokrati bygger paa Næstekærlighed. Saa meget og intet mindre kræver Demokratiet i sin Respekt for Mennesket.

Næstekærlighed betyder mange Ting. Den betyder ogsaa, at Mennesket er villig til Tilgivelse overfor andre. Tænk engang, hvad dette Ord Tilgivelse egentlig betyder. Brug det f. Eks. overfor dem, der svigtede under Besættelsen.

Jamen, vil nogle sige, det kan da heller aldrig være Meningen, at vi skal tilgive saadanne. De har ikke fortjent andet end at blive spærret inde eller i det mindste omgivet med et Lag af kold Luft. Lad os fryse saadanne ud! — Ja, det kan man selvfølgelig

godt gøre. Men saa skal man i alt Fald være klar over forinden, at en saadan Handling fra vor Side ikke har noget med Demokrati at gøre.

Det kan godt være, at det skurrer i manges Øren. Men det er ikke des mindre virkelig, at saa meget og intet mindre kræver Demokratiet af sine Folk: at der er Respekt for Mennesket og dermed ogsaa Villighed til Tilgivelse og Forsoning. Det betyder ikke, at der ikke skal straffes. Det betyder ikke, at der skal slaas en Streg over det, der er forbrudt, og at man skal fortsætte, som om intet var sket. Det betyder ikke, at man kort og godt siger: »Skidt med det, nu er du og jeg gode Venner igen!« Nej, Straffen kan ikke undgaas. Men hvis den, der kræver Straf, kun har Tanke for den gengældende, den kolde og nøglernt dømmende Retfærdighed, da har han glemt, at den, han vil straffe, ogsaa er hans Næste. Men skal man straffe et Menneske, der staar en nær — og det gør en Næste jo — da gør det ondt paa en selv, som det gør en Far ondt at straffe sit Barn. Maaske han ogsaa i Forholdet til Næsten vil faa Lejlighed til at konstatere, at han selv ikke altid er uden Medansvar for det, der skal straffes for — og hans Selvretfærdighed maa forsvinde og give Plads for Medskyldens Smerte. Hvis jeg møder den Mand, jeg vil straffe, ikke som en Næste, men som en underkuet Fjende, da er jeg blevet afstumpet som Menneske, da er der hos mig ødt noget menneskeligt bort, da har noget af Krigens Raahed og Umenneskelighed faaet Plads i mit Sind, da er den Respekt for Mennesket, der er Demokratiets Forudsætning, traadt under Føde.

Tillid og Tilgivelse maa til, hvor Mennesker bygger. Ellers bliver Sindene haarde og Hjerterne kolde. For Had og Hævn har Demokratiet ikke Plads. Det hører til længere nede. Vi kender allesammen disse Følelser: Had og Hævn. Lad os ikke gøre os bedre, end vi er. Men tør vi slippe dem løs? Mange har i alt Fald gjort det. Men det sømmer sig et Kulturmenneske og et Kulturfolk slet at beherskes af disse Følelser. Og med Demokrati har de intet at skaffe. For Demokrati bygger paa Næstekærlighed.

Respekt for Mennesket. Denne Forudsætning for Demokrati er uomgængelig, saa langt den rækker, enten den saa er Respekten for det enkelte Menneskeliv, eller det er Retten til frit at tænke, tro og tale, eller det er Næstekærlighed som det bærende i Demokratiet, der er Tale om. Men jeg nævnte til at begynde med, at

der er to Forudsætninger for Demokrati. Den anden er det, der hedder Tro paa Aand.

Jeg skal kun komme med nogle ganske faa Bemærkninger herom. For det, der her er at sige om Troen paa Aand, er i Virkeligheden kun en Videreudvikling af det, jeg allerede har sagt om Respekten for Mennesket. Respekten for Mennesket betyder nemlig, at man ikke i ham ser slet og ret et Stykke Kreatur, men netop et Menneske med den Adel over sig, som følger af dette: at være født af Aand.

Det er imidlertid blevet moderne at betragte Mennesket materialistisk. Middelalderens Syn paa Mennesket som en Aandsskabning er trængt i Baggrunden til Fordel for det Syn paa Mennesket, at dette er et Væsen med Fornødenheder og Drifter, og derfor skal menneskelig Virksomhed gaa ud paa dette at tilfredsstille disse Fornødenheder og Drifter. Det er Menneskets materielle Goder, der er de første og de sidste for det moderne Menneske.

Det maa derfor ogsaa virke chokerende, naar nogen hævder, at Aand er Magt. Er den det? Ja, i højeste Grad. Men det er rigtigt, at det er en Form for Magt, som i de fleste Tilfælde overses, og som der mange Gange lades haant om. Mathilda Wrede, de finske Fangers Ven, vidste, at Aand er Magt. Det samme gjorde la Cour i Askov, da han formede Levereglen: »Prøv med Kærlighedens stærke Arm«. — Men denne Form for Magt overses næsten altid og bliver i Stedet for til dette, at Aand er Menneskeand, og hvad den skaber, er Magt. Det er ogsaa rigtigt. Det foreløbig sidste Vidunder af Magt, som Menneskeanden har fostret, er Atombomben. Ogsaa paa den Maade er Aanden Magt. Og dog er det en Misforstaaelse, hvis Mennesket i sit Syn paa Aand standser her. Men det er det, man som oftest gør.

Det er ogsaa i den Misforstaaelse, at vi skal søge Oprindelsen til den mangelfulde, ufuldstændige Opfattelse af, hvad Demokrati er. Det er ikke tilstrækkeligt at vide, at Aand er Magt. Det er nødvendigt ogsaa at vide, at Magten skal øves »i Aand og Sandhed«.

» MODSTAND «

»og brænder kun Hjertet for Sandhed og Ret,
skal Tiden nok vise, vi tænkte ej slet.«

I Sammenligning med andre Nationer er Danmark sluppet heldigt — ja næsten eventyrligt gennem Krigens onde Aar, men alligevel har det stor Opgør, som Verden har været ude i, efterladt sig dybe Spor. I de Aar, der er gaaet siden hin ulykkelige Aprildag for 6 Aar siden og til den lykkelige Majdag sidste Aar, har vort Folk været ude for store Oplevelser og Omvæltninger, som har sat sit Præg i Menneskenes Sind og Tankegang.

Den 9. April kom som en fuldstændig Overraskelse for Størstedelen af vort Folk. En Overraskelse, der afslørede os som et fredselkende Folk, men samtidig ogsaa som et vegt og sorgløst Folk, der først skal have Skræp gravet frem af Jorden, naar det er for sent. Viljen til at lade Skræp klinge manglede vi ikke, det viste de unge den 9. April, men Evnen til at bruge denne Vilje havde vi forsømt. Vi kunde intet stille op mod Voldsmagten og maatte gaa til Forhandling med blot Haabet og Venligheden som Modvægt. En Venlighed, der i første Fase af Besættelsen gav os langt bedre Kaar end andre besatte Lande. Vi kunde tilsyneladende faa Lov til at fortsætte det daglige Liv, som om intet var sket. I Virkeligheden var det en stor Fare og Fristelse for et Folk som det danske, der i saa høj Grad var indstillet paa at klare Problemerne uden Sværds slag, at Besættelsesmagten var saa venlig og forstaaende og gjorde alt for at skabe et godt Forhold mellem Danmark og Tyskland. Fra visse Kredse gav man da ogsaa Udtryk for Ængstelse, ja en Frygt for, at de gode Kaar, vi havde, blev betalt for dyrt. Naturligvis var der Landsmænd, der svigtede. Der er braadne Kar i alle Lande, men efter den Indstilling, vi som Folk havde lige til Krigens Udbrud, maa vi være glade for, at det ikke gik værre, end det gjorde.

Man har saa travlt med at gøre op, hvem der har været med i

Modstandsbevægelsen, og der er ikke blevet tildelt Højskolen megen Ære i den Retning. Det er baade urigtigt og uretfærdigt. Højskolen har saavel før som under Besættelsen talt aabent og frit til Ungdommen, og ingen kunde være i Tvivl om, hvor Højskolen stod. Den har maaske været for humanistisk-pacifistisk i sin Indstilling, og ligger med Hensyn til Modstand nærmest i Defensiven. Dens Stilling til Diktaturet kunde ingen være uvidende om. Længe før Besættelsen talte Højskolens Mænd om Nazismen og dens Farer, men hvor mange troede disse Mænds Tale? Alt for faa! Der var mange, som ingenting havde lært. Der skulde mere til for at erkende, at det var ikke blot noget, man talte om, men noget, der en Dag kunde blive bitter Virkelighed.

Først da Friheden blev taget fra os, vaagnede vi til Erkendelse, men gjorde det som Helhed ogsaa uden Vaklen. Selv om vor Regerings Dobbeltstilling og Besættelsesmagts Propaganda kunde bringe Forvirring i svage Menneskers Sind, kan vi uden Praleri eller Føleri af nogen Art slaa fast, at det danske Folkesind og den danske Folkevilje bestod sin Prøve mod Nazismens Forsøg paa at voldtage det med List. Det er fra denne Periode, vi har en tysk Officers Udtalelse om, at hvis Øjne kunde dræbe, vilde der ikke komme mange Tyskere tilbage. Det er værd at huske i Dag, hvor man nok kan have Brug for de Minder, der fra ond og mørk Tid kan lyse op i Tilværelsen, saa vi ikke gør vor Elendighed som Folk større, end den i Virkeligheden var.

Vi har ogsaa god Grund til at paaskønne og vedkende os den aandelige Modstand, som er karakteristisk for den første Del af Besættelsen. Der skabtes en Kulturfront, der blev stærkere og stærkere for hver Gang, det tyske Pres tvang Konge og Regering til at fravige den danske Linie, der var lagt som Rettesnor ved den tvungne Kapitulationstraktat. Hvor stærk denne Front efterhaanden var blevet, ved vi ikke. Den blev skaanet for at bestaa sin Prøve. Vi havde til det sidste saa godt som frit Slag til at »tale Roma midt imod«. Det blev ogsaa gjort af en Del baade direkte og indirekte, men om vi som Helhed har haft Mod og Mandshjerte til at benytte denne Lejlighed til at tugte og vejlede Folket er et Spørgsmaal, jeg nok tør stille, men ikke besvare, da saa mange Forhold gør sig gældende. Dog tror jeg, vi maa indrømme, at denne Mulighed blev ikke udnyttet fuldt ud, selvom der blev gjort et stort Arbejde af de politiske Partier og Dansk Ungdomssamvirke.

Fra Regeringens Side blev der kæmpet en maalbevidst Kamp

for at redde Danmark og Demokratiet, og var Folket ikke altid enigt med Regeringen i Forholdet til Besættelsesmagten, saa var det trods alt kun et Spørgsmaal om, hvilke Midler man vilde og kunde anvende. De Mænd, der sad for Styret, var en Samling af Rigets bedste Mænd, som ud fra en ærlig Overbevisning handlede, som de gjorde, i Tillid til og i Tro paa, at det trods alt var til Gavn for Danmark. Men efterhaanden som Tiden gik, og Tysklands Glansperiode som Militærmagt var i Aftagende og Overgrebene og Kravene i Tiltagende, blev denne Stilling til Besættelsesmagten uholdbar. Folkestemningen gik i Besættelsens sidste Periode stærkere i Retning af et Brud med Tyskerne. Norge var for mange et Eksempel til Efterfølgelse. Men naar vi bebrejder Regeringen, at den holdt igen, maa vi huske, at det var den, der havde Ansvaret for de Lidelser, Sorg og Savn et Brud med Voldsmagten kunde føre med sig. Vi ønskede trods alt ikke norske Tilstande. Alligevel var der en Følelse af, at der maatte ske noget. Den 29. August kom da heller ikke som en Overraskelse for nogen, men som en naturlig Følge af den Udvikling, der var sket med det danske Folk i Tiden fra 9. April og fremefter. Hele Verden var da ogsaa klar over, at det gode Samarbejde mellem danske og tyske Myndigheder kun var en Formsag, og at der bag den rolige ydre Overflade kæmpedes en Kamp indadtil mod det tyske Voldsherredømme, der gjaldt Liv eller Død.

Som Helhed ønskede Folket efterhaanden dette Brud, men Sandheden i Ære maa det siges, at det var godt, at dette Brud ikke kom paa et tidligere Tidspunkt. Havde det gjort det, kunde det maaske have været Aarsag til en Splittelse i det danske Folk. Vi saa og oplevede tilstrækkelig af Modstanden mod Sabotage og lign., og store Kredse af vort Folk forstod først længe efter Betydningen af den aktive Indsats. Ja, mange forstod den først den 5. Maj, og en Del har endnu ikke forstaaet den og kommer aldrig til det. Derfor skal vi fra Modstandsbevægelsens Side ikke vurdere den folkelige Tilslutning for højt. Tilslutning er ikke det samme som Godkendelse. Ganske vist fik Modstandsbevægelsen Tilslutning og Støtte fra alle Kredse af Befolkningen — ogsaa af dem, der overhovedet intet har forstaaet, fattet eller lært af det, der er sket under Besættelsen — fordi den aktive Kamp efterhaanden var den Modstand mod Besættelsesmagten, som Folkestemningen ønskede, og det blev paa en Maade det aktive Modstandsror, der i Dagene efter 5. Maj høstede Æren for baade den passive og den aktive Indsats mod Undertrykkerne. Men man er

for selvglad og for indbildsk, hvis man kun vil anerkende den Modstand, som blev repræsenteret ved Armbindene. Nej, lad os, der fik Hædersnavnet Frihedskæmper, ærligt og redeligt indrømme, at vi kun var en meget lille Del af denne Folkemodstandsbevægelse, der var groet frem under Besættelsens tunge Aag. En Modstandsbevægelse, der heldigvis ikke blev prøvet, og vi kan ikke være taknemlig nok mod den naadige Skæbne, der lod vort Land slippe saa billigt gennem Opgøret. Da det saa mest truende ud for vort Land, standsede Krigen ved vor Dør.

Desværre fristes man til at drage denne Slutning, at var det for Alvor kommet til at gaa løs, mon vi da ikke havde været skaa-net for megen Unighed og Smaalighed, om hvem der havde været med, og hvem der havde gjort Dit, og hvem der havde gjort Dat?

Uden at den behøver at være vigtig, kan den aktive Modstand glæde sig over, at det blev den forundt at være med til at give Danmark sin gode Stilling blandt de allierede og blandt de forenede Nationer. Ligeledes maa man ogsaa notere sig, at uden Modstandsbevægelsens forberedte og ordnede Indsats, kunde vi ikke straks efter Kapitulationen have gaaet ind i nogenlunde sikre Retstilstande, hvor Selvtægt og Lynchjustits ikke blev taalt. Men naar det er sagt fra vor Side, bør vi ogsaa lade Historien og udenforstaaende afgøre, hvor stor Frihedskæmpernes Indsats har været. Vi skal ihvertfald ikke selv være med til at gøre Indsatsen større, end den i Virkeligheden var. Og det lyder ikke godt, naar der fra vor egen Kreds tales stærke Ord om Frihedskæmpernes store Indsats, og vi fremhæver denne, som det eneste, der har betydet noget, og det eneste, der giver Ret til at have en Mening, der er »Folkets«. Man mærker Hensigten og bliver skuffet. Frihedsbevægelsen maa ikke bruges til at fremme partipolitiske Formaal. Det er ikke et enkelt Partis Eneret, men det danske Folks samlede Optræden mod Løgn, Vold og Uret.

En fremtrædende Modstandsmand, Oberstløjtnant Løkkegaard, Roskilde, har engang udtrykt det omtrent saaledes, at det, der bar Bevægelsen og gav den Styrke i dens forberedende Arbejde, var jo netop Fællesskabet og Samhørighedens Aand, som tværs hen over alt, hvad der end kan skille, samlede alle om et eneste stort Maal: Bidrag efter Evne til vort Lands Frigørelse!

I Dag er Spørgsmaalet, om vi hver især paa den Plads, vi er, efter Evne vil yde vort Bidrag til Genopbygningen af vort Land, tro imod de Idealer, der skabtes under Frihedskampen — den aandelige og den væbnede — og tro imod den Aand, der bar Be-

vægelsen. Og dette Arbejde skal og maa gøres, om vi som danske vil have en Fremtid for os, hvor Dannebrog kan vaje over et frit Folk i et frit Land. Og det skal ikke være et enkelt Parti af den ene eller den anden Farve, som skal betros denne Opgave, men det skal være hele den danske Ungdom, der i Fællesskab skal løse Opgaven. Den er stor, men ikke for stor, blot vi løfter i Flok. Ingen maa holde sig tilbage, her er Brug for alle, og ingen er for stor, og ingen er for svag til at være med i et Arbejde for Land og Folk. Bliver vor Indsats end ringe og ubetydelig, maa vi ikke give op, men finde Mod og Styrke til at fortsætte i Tillid til og i Tro paa, at her er det ikke Resultatet, men den gode Vilje til at gøre det, der er rigtigt, der er det afgørende. Og bruges denne Vilje i Overensstemmelse med den Aand, som Grundtvig giver Udtryk for i en af sine Sange, »og brænder kun Hjertet for Sandhed og Ret, skal Tiden nok vise, vi tænkte ej slet,« saa vil Arbejdet og Anstrengelserne i sig selv bære Lønnen.

Jeg har flere Kammerater, der er skuffede over den Udvikling, der er sket siden 5. Maj, og som synes, at det hele er saa flintrende ligegyldigt, det er jo ikke blevet det Danmark, man kæmpede for. Men vi maa ikke, selv om Virkeligheden afslører et helt andet Danmark end det, man havde drømt om, fortabe os i Fortidens store Oplevelser og glemme Dagens og Fremtidens Krav til hver enkelt af os. I sin Nytaarstale kaldte vor Konge paa Fællesskabet og Sammenhørigheden i Arbejdet for Genopbygningen. Maatte vi i Dag, hvor Skyggerne fra den onde Tid endnu er over os, ret forstaa, hvad det kræver, og hvad det koster at være dansk. I Nødens Stund viste vi som Folk, at vi havde Kærlighed til Fædrelandet og til alt, hvad det er Udtryk for, og Offervilje til at betale i Handling, hvad det vilde koste at genvinde disse Værdier. Det har de vist de unge af 9. April, 29. August, og de, der fulgte efter, at de var rede til at bringe det største og det dyreste Offer, et Menneske kan give. Skal vi med ærligt og redeligt Sind hædre de unge og de ældre, som gav deres Liv, kan vi kun gøre det ved, at vi i Ord som i Handling stræber mod det Frihedsideal, som de kæmpede for, og som de døde for. Vi kan ikke slippe med at tale pænt om de dødes Indsats baade i Tide og Utide, ligesaalidt som vi kan nøjes med at lovprise vor egen Indsats.

Kampen blev ikke ført, for at nogle faa skulde leve højt paa den, men for hele det danske Folk, og derfor er vi alle, der vil vedgaa Arv og Gæld i Danmarks Bo, forpligtede over for dem, der gav deres Liv i denne Kamp. Skal vi indløse vore Forplig-

telser, kan det kun ske ved, at man ligesom under Besættelsen prøver at forstaa hinanden paa Trods af de forskellige Opfattelser og Meninger, der ellers kan skille. Kan vi det, vil ogsaa den Fællesfølelse, der sammen med Kærligheden og Offerviljen voksede sig stærk i Mørkets og Ufredens Aar, faa Lov til at hjælpe vort Folk frem til lysere Dage, hvor Frihed, Sandhed og Ret kan faa Lov til at raade.

Et Tilbageblik over Udviklingen i de 8 Maaneder, der er gaaet, siden Kampen i Europa hørte op, kan nok stemme Sindet til Alvor. Endnu er vi ikke blevet Herrer i vort eget Hus. Om Opgøret og Udrensningen har der hersket stor Uenighed. Uden Forsøg paa at dele Sol og Vind lige, maatte det staa enhver klart, at der vilde opstaa stor Uenighed, naar to Modsætninger, der hver for sig har arbejdet for Danmarks Sag, men ud fra forskelligt Livssyn og med forskellige Midler, skulde samarbejde. Den passiv-demokratiske, der skulde — og burde — tage Konsekvenserne af Eftergivenhedspolitikken, og den aktiv-demokratiske, der fuld af Harm og Kritik over det bestaaende, havde lagt op til det helt store. Naar man i Dag er utilfreds med de Resultater, der er naaet, maa man huske paa, at man faar ingen til at tage et Medansvar, uden at det bliver i Forhold til en vis Indflydelse. Havde Modstandsbevægelsen selv dannet Regering og selv haft Magt og Evne til at gennemføre en kort, men retfærdig Regeringsperiode, kunde Kravene om Udrensning og Afstraffelse have været ført igennem med anderledes fast Haand, men den havde jo saa ogsaa selv staaet med Ansvar over for Historiens Dom.

Det var sikkert trods alt til Gavn, at den politiske og den væbnede Modstand fandt hinanden, som det allerede skete i den illegale Periode i 1944, og det var naturligt, at man sammen dannede Regering. De var begge Udtryk for Modstand, og begge var Udtryk for det danske Folk.

Ogsaa i Fremtiden vil der blive kaldt paa det danske Folk, for Kampen for at hævde Demokratiet og de smaa Staters Ret er ikke endt. Og den Kamp vil i første Række nu som før blive en aandelig Kamp. Lad os haabe, at det danske Folk har sin Fornuft i Behold, og at det har lært at vise Mod og Dristighed, baade i Forstaaelse af andre Landsmænd af forskellig Indstilling, og i sin Hævdelse overfor andre Nationer i det internationale Samarbejde. Stadig maa den Hjerternes Ild, der brændte for Sandhed og Ret, holdes vedlige. Saa har vi lært meget af trælbundne Tider.

GOD HOLDNING OG HOLDNINGSFEJL

Den klassiske Billedhuggerkunst viser os talrige Eksempler paa Idealet af frigjort Holdning, saavel hos Mænd som hos Kvinder, og den fremhæver Forskellen paa Kvindens yndefulde og Mandens djærve Rankhed. Under Gymnastikkens Arbejde paa Udvikling af god Holdning tilstræbes den samme naturlige Rejsning og Bevægelsesfrihed, som den, der præger Naturfolk, der er saa heldige at leve under legemligt set gode Kaar.

Ser man paa et fem-seksaarig Barn, hvis Holdning endnu ikke har været ude for Overlast, saa er alt her i den skønneste Orden og Harmoni. Benene staar lige og pænt med et passende Arbejdsspillerum i Knæleddene under Gangen, hvor Knæstrækkerne og Bøjerne (Hasemuskerne) er fint afstemte i Længde og Spænding, saa Ledbelastning i Yderstilling undgaas.

Hoftelæddene — med Laarbenenes Ledhoveder ind i Bækken-sidernes Skaale — bærer Bækkenet sikkert afbalanceret i rigtig Hældning. Der er ogsaa her et passende Arbejdsspillerum til Stede, saa Bækkenet under Gangen vugger let mellem Sædemuskler, Forside- og Hasemusker.

Bækkenets rigtige Hældning giver Hvirvelsøjlen sin naturlige Form og frie Bevægelighed videre opad gennem Lændens, Ryggens og Halsens lette Krumninger til Hovedets fornemme Rejsning.

Over den velformede Brystkasse holdes Skulderaaget i sit rette Leje af Ryggens og Brystets Muskler, der endnu virker i de rigtige Holdningslængder. Det samme Forhold er gældende overfor Arme og Hænder, hvor Musklerne holder Albu- og Fingerled frit og naturligt strakte.

Hos voksne, der gennem eensidigt Arbejde har mistet deres harmoniske Legemsudvikling, indøves den ideelle Holdning selvfølgelig ikke direkte paa Kommando, men er Maalet, som hele

det gymnastiske Arbejde stiler efter, og som den dygtige Leder fører sine Elever sikkert fremad imod ved Brug af god og virksomhedsfuld Gymnastik.

For den kyndige Iagttager vil Legemets Form og Bevægelser altid være et ret sikkert Udtryk for, hvor langt der er naaet, men da god Holdning baade kræver fri Bevægelighed, harmonisk udviklet Muskulatur og god Koordination, og da Manglerne paa alle disse tre Felter i Almindelighed er ret talrige, kan det nok volde Vanskelighed at faa klare Retningslinjer i det gymnastiske Arbejde. Opmærksomheden bør derfor samles om de Holdningsfejl, der er typiske og som kræver speciel og direkte Paavirkning for at kunne rettes. Sammen med disse vil saa andre uheldige Forhold, der er mindre væsentlige, blive afhjulpne.

Holdningsfejl.

Stivheden, navnlig i Ryg og Skulderparti saavel som i samtlige Bøjemusklér, er den arbejdende Ungdoms mest almindelige Holdningsfejl, og den primitive Gymnastik har derfor med god Grund set Oparbejdelse af fri Bevægelighed her som een af sine første Opgaver.

Hvad jeg i de første Udgaver af min Bog forstod ved Smidighed er det samme Begreb, som jeg nu kalder fri Bevægelighed. Jeg har erfaret, at »Leddeløshed« eller »Lemmedaskeri« kan opfattes som Former paa Smidighed, hvilket efter mit Skøn er helt ved Siden af. Kun hvor Ledbevægelighed er forenet med Muskelstyrke og god Koordination er den Tilstand tilstede, som jeg har regnet for gymnastisk Smidighed. S sammenspillet mellem disse tre Faktorer i Legemsudviklingen præger netop alle Bevægelser og Handlinger med den tiltalende Spændstighed, der giver Udtryk for, hvad jeg før forstod ved Smidighed, men nu kalder fri Bevægelighed. Det var saaledes ganske naturligt, at primitiv Gymnastik i de første Tider blot kaldtes »smidiggørende Øvelser«, for baade Styrke og Herredømme vokser uvilkaarligt, hvor Bevægelighed forøges ved rytmisk Arbejde.

Jeg mente før, at Arbejdsstivhed særlig kom tilstede i Knogle-sammenføjninger ved delvis Forkalkning eller Skrumpling i Kapsler, Sener og Baand. Men nu er jeg klar over, at dette ikke er den væsentligste Aarsag til forringet Bevægelighed. Hindringerne for Lemmernes fulde Strækning, Skulderpartiets Frihed

og Rygsøjlels Rankhed, som iøvrigt for al normal Bevægelighed ligger derimod i Muskulaturen.

Musklerne kan sammenlignes med vævede elastiske Baand, hvori tvær- og skraatgaaende Bomuldstraade som Rendegarn danner et uelastisk Bundvæv svarende til Muskulens graa Bindevæv. Dette kan ved passiv Udstrækning kun forlænges lidt — men dog saa meget, at Musklen først derved naar sin fulde Maksimallængde. Paa langs herigennem er indvævet elastiske Traade, der svarer til Muskulens tværstribede Substans, og er afgørende for dens Holdningslængde i Ro og Sammentrækning under Arbejde.

Musklerne paa begge Sider Lemmernes Led og Rygsøjlels Krumning staar altid i en vis passiv Udspænding overfor hinanden med deres elastiske Kræfter vel afbalancerede, saadan at ogsaa Legemsvægtens Virkning mindskes eller ophæves, hvor den spiller ind. Musklerne har altsaa foruden Maximallængden en noget skiftende Arbejds- eller Holdningslængde, der giver Leddene et vist Spillerum, i hvis Mellemstilling Arbejds- eller Holdningsstilling indtages.

Endelig har Musklerne deres Minimumslængde, som forekommer, hvis deres ene Tilhæftning til Skelettet løsnes, og som de forøvrigt ogsaa indtager, naar Muskeludspring og Fæste føres saa tæt sammen, at den passive Udspænding i Muskelstrukturens Elasticitet afslappes.

Primitiv Gymnastik har altid — saavel i Teori som i Praxis — fremhævet, at Muskler, der var for korte og stærke, skulde forlænges ved passiv Udstrækning, og at for lange og svage Muskler skulde trænes og indarbejdes til passende Korthed.

Da det hvide Bindevæv i Sener og Baand ikke kan forlænges ved passiv Udstrækning, beror Holdningen i alt væsentligt paa Muskulaturen. Dette gør blot primitiv Gymnastik endnu mere interessant at arbejde med og dens hurtige Virkning forstaaeligere, thi de levende, aktive Muskler er naturligvis lettere at paavirke end de passive Støttevæv omkring Knogleforbindelserne.

Det er hverken Muskulernes maximale — eller minimale Længder, der bestemmer Holdningen, men derimod Muskulernes Holdningslængde, — Ligevægten mellem de elastiske Kræfters Spænding i Bøjere og Strækkere.

Indarbejdelse af god Holdning bestaar derfor i at føre de erhvervede krogede og uskønne Arbejdsstillinger tilbage til at være strakte, ranke og skønne Holdningsstillinger. Dette sker ved at

harmonisere Musklernes Spændingsforhold og indarbejde et korrekt beliggende Arbejdsspillerum om passende Middelstillinger.

Med Forstaaelse af dette maa de typiske Holdningsfejl og Mangler vurderes, og endvidere maa der skønnes klart om, hvordan de opstaar, hvis Dygtighed i at afhjælpe dem med Gymnastik skal komme tilstede.

Sammen med Harmonisering af Musklernes Styrke og elastiske Kræfter ved rytmiske Øvelser oparbejdes foruden Bevægeligheden ogsaa en sikker reflektorisk Innervation i Musklerne, og heri ligger disse Øvelsers Fortrin for de mere passive Former, hvori f. Eks. Knæene kan strækkes ved Hjælp af Gymnastens Hænder. Men er Stivheden i Hasemusklerne meget haard at faa Bugt med, og er Tiden knap, saa er der Grund til ogsaa at benytte de hurtigst virkende Øvelser.

Bækkenet, der hos Barnet stod i sin rette Hældning, faar let hos den voksne Arbejder en forkert Stilling. Er Knæene krogede og Hasemusklerne saa stive og korte, at Sædekuden derved holdes for stærkt nedtrukket, kan Bækkenhældningen blive saa ringe, at »lang Rundryg« eller den saakaldte »Karpelænd« fremkommer. Hasemusklerne skal imidlertid ikke være ene om at bestemme Bækkenhældningen, men skal i dette vigtige Foretagende spille fint sammen med Forsidens og navnlig med Sædets Muskler.

Hos mange voksne er for lange og slappe Forsidemuskler en ret almindelig Holdningsfejl, som dog nogenlunde let kan afhjælpes gennem rytmiske Øvelserne, hvori Musklerne under stærke Sammenstrækninger indarbejdes til passende Holdningslængde.

Med for lange Forsidemuskler følger ofte for stor Bækkenhældning og Holdningsfejlen »Svajryg«.

Tænker man sig Hældningen saa stor, at selve Hvirvelsøjlen belastes i Længdesvajningens Yderstilling inde i Konkavitets Bund, saa vil dette Forhold ikke alene gøre Gangen stiv og haard, men virke hindrende overfor Holdningens rette Form og Frihed videre opad gennem Bryst og Hals.

Svajryg skal ikke forebygges eller rettes ved korte Forside- eller Hasemuskler. De førstnævnte skal holdes frie af Hensyn til Mellemgulvsaanding og de sidstnævnte af Hensyn til Knæenes Bevægelighed.

Hvad der skal danne Sikring imod Svajryg er nærmest Sædemusklerne — navnlig »den store«, der dog heller ikke til Stadig-

hed skal holdes spændt innerveret, hverken i staaende Stilling eller under Gang. Skal Holdningen være god og Gangen spændstig, da maa Bækkenet holdes let vuggende imellem disse tre Muskelgrupper, udstrakt til de rigtige Holdningslængder. At faa en saadan Harmonisering indarbejdet er den rette Forebyggelse eller Fjernelse af Svajryg.

Hvor denne Holdningsfejl allerede er kommet tilstede, vil Muskulaturen inde i Lændens for dybe Konkavitet være for kort og stiv i Modsætning til Forsidemusklernes for lange Slaphed, saa ogsaa mellem disse Muskler maa en Harmonisering finde Sted. Her er Forholdet imidlertid saa heldigt, som i mange lignende Tilfælde, at alle rytmiske Bøjninger fremad, der træner Forsiden, samtidig strækker og frigør Elasticiteten i Lændesvajningens stive Muskler. Forøvrigt rusker disse Bøjninger ogsaa godt op i Stivheden, der kan være kommet tilstede i Smaamusklerne og i Bindevævet inde omkring Lændehvirvelsøjlels Halvled og mange Stramledsforbindelser.

Hos Barnet er Ryggen før Skolegangens Begyndelse som Regel rank og Brystmusklerne i tilsvarende Orden, men saa snart een-sidig Brug af Legemet faar Indpas, vil Disharmoni straks begynde at præge Udviklingen ogsaa her oppe i Kropstammens øverste og mest iøjnefaldende Del.

Selvom legemligt Arbejde vel nok er det, der tager haardest, hvis det bydes for tidligt, saa er dette dog langt fra ene om at gøre sig gældende. Baade i Børneskolen og overfor den læsende Ungdom og Kontorfolk, saavel som ved det meste Kvindearbejde, vil den fremadbøjede Stilling over Skolebord, ved Pult eller i Husgerning øve sin uheldige Indflydelse.

Ryggen holdes ofte krum i saa lange Perioder, at Rygstrækkerne slappes, og Holdningslængden forøges. Men da Brystmusklerne samtidig indtager korte Stillinger og til Tider bruges haardt i disse, som Tilfældet i hvert Fald er hos Kropsarbejderen, saa vil disse Muskler blive saa korte og stærke, at en meget uheldig Stivhed opstaar i Form af »Rundryg« og hængende Skuldre.

Følgerne af dette bliver, at Brysthvirvelsøjlels Krumning aldrig rettes ud til Grænsen for sin Strækning, da de lange slappe Rygstrækkere ikke er i Stand til at overvinde de korte, stive Brystmusklers Modstand. Der vil utvivlsomt ogsaa her fremkomme no-

gen Stivhed i Smaamusklerne og i Bindevævet inde omkring de stillestaaende Halvled og mange Stramled imellem Brysthvirvlerne.

Overfor hele dette Forhold i Ryggens og Brystets Muskulatur har den primitive Gymnastik een af sine vigtigste, men ogsaa vanskeligste Opgaver at løse.

Er Disharmonien i Styrkeforholdet her saa stor, at Rygstrækkerne ikke ved aktivt Arbejde gennem rolige, rytmiske Kropbøjninger bagud — eller rettere høje Rygstrækninger — er i Stand til at raade Bod paa den uheldige Tilstand, saa kan andre Øvelser tages i Brug og støtte Bestræbelserne paa udmærket Maade. Kraftige, rytmiske Armsving længst muligt tilbage imod Stillinger i Skulderhøjde eller der over vil være særdeles værdifulde.

Andre Øvelser, der i hurtig Virkning overgaar Armsvingene, er de passive Spændbøjninger. Disse udnytter ogsaa rytmisk Bevægelse til Strækning af Brystmusklerne (nogle tillige Hvirvelsøjlen), men den hjælpende Kraft ydes blot her af en anden Gymnast eller frembringes ved Legemets Sving. Er Stivheden meget indgroet og Tiden knap, kan passive Spændbøjninger med Fordel benyttes overfor voksne Gymnaster, men det bør stadig huskes, at aktive, rytmiske Øvelser — hvori der ofte findes mange passivt virkende Momenter, ikke blot giver Bevægelighed men tillige baade Styrke og Herredømme i Tilgift. Endvidere udvikles hele den gymnastiske Sans og Følsomhed sikkert bedre, naar Gymnasterne arbejder aktivt, end i Tiden hvori de blot lader sig paavirke.

Halsen kan synes at være en ret ubetydelig Del af Legemet, men holdningsmæssigt set spiller den dog en overordnet Rolle.

Barnet bærer sit Hoved rankt og kønt med lodret stillet Ansigt og har dermed naturlig Ligevægt og Fremdrift under Gang og i alle øvrige Bevægelser.

Den voksne, arbejdende Type saavel som de legemligt slappe og — hvad Holdning angaar — ligegyldige Mennesker har derimod ofte en sammensunken Hals eller saakaldt »Buehals«.

Muskulaturen over Nakkens Konkavitet er i saa Tilfælde for kort og stiv, hvorimod Musklerne foran paa Halvshvirvelsøjlen Konvekset er lange og slappe. Følgen bliver, at Hovedet holdes uskønt med fremskudt Hage og skraat opadvendt Ansigt, saadan at baade Balance og Fremdrift forringes. Men da Halsens og Hovedets Stilling som nævnt spiller en betydelig Rolle baade rent æstetisk og for Holdningens Præg af Kraft og energiske Bevægelse,

saa maa denne Holdningsfejl naturligvis afhjælpes. Her kan aktivt Arbejde af »den lange Halsmuskel« klare Sagen, naar blot Hovedbøjninger — eller rettere betegnet Halsbøjninger fremad øves flittigt i rygliggende Stilling, hvor Hovedets Tyngde gør Arbejdet strengere. Musklerne paa Halshvirvelsøjlen Forside vil ved denne Øvelse blive indarbejdet til passende Længde- og Spændingsforhold, samtidig med at de stive Nakkemuskler frigøres.

Barnets Albue- og Fingerled holdes uvilkaarligt næsten strakte, indtil haardt Arbejde med Greb om Redskaber eventuelt faar Lejlighed til at spænde og forkorte Bøjemusklene og dermed give krogede Arme og Fingre paa ganske tilsvarende Maade, som daarlige Arbejdsstillinger fremkommer overalt i Legemet, hvor eensidig Brug af Muskulaturen faar Lejlighed til at gøre sig gældende.

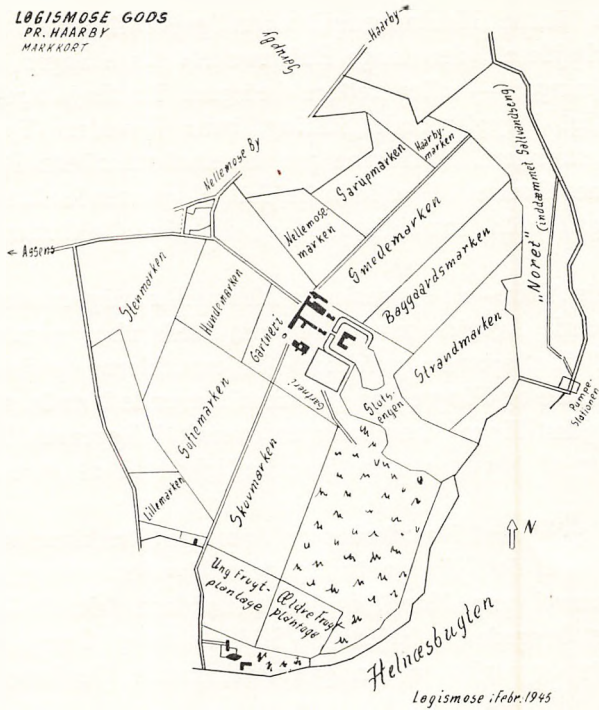
Selvfølgelig skal Hændernes og Armenes Strækkemuskler trænes, saadan at det bliver naturligt ogsaa for den voksne Arbejder, Kvinde saavel som Mand, at holde Leddene frit strakte under Hvile. Det krogede og bøjede er Sliddets tunge Præg, hvorimod det strakte og ranke er den gymnasticerende Ungdoms Privilegium.

Udover de typiske Holdningsfejl, som foran er omtalt enkeltvis, findes der en meget omfattende Mangel hos næsten alle, der trænger til Gymnastik, og det er et alt for ringe Herredømme over Legemets Bevægelser.

Herpaa kan der bødes ved Brug af Koordinationsøvelser, der direkte og udelukkende sigter paa at oparbejde den Organsans og Innervationsevne, hvorpaa Herredømmet beror. Men Beherskelse af Legemsbevægelserne fremmes forøvrigt ogsaa paa udmærket Maade ved nøje Overholdelse af Formens Renhed i alle de gymnastiske Øvelser, der som egentligt Maal har at forøge Musklernes Styrke eller at fremarbejde Bevægelsesfrihed, og da disse Evner udvikles hurtigst og bedst under Øvelser, der udføres med ren Form, er denne Vej dobbelt god at gaa.

NIELS BUKH

LØGISMOSE GODS
PR. HAARBY
MARKKORT

DET DAGLIGE ARBEJDE

Da vi er omtrent samme Lærerantal paa Løgismose med 120 Elever som i Ollerup med 285, har jeg her den Tilfredsstillelse ved Siden af Skolearbejdet at kunne vende tilbage til mit gamle »Element«, Landbruget«, som jeg i Efteraaret 1937 helt maatte forlade.

I disse snart 10 Aar har jeg ofte tænkt paa, hvor frit man kan tale om Gymnastik, naar denne er ens egentlige Beskæftigelse. Helt anderledes var det i sin Tid, da jeg Aften efter Aften som Delingsfører eller Gymnast brugte Fritiden for at naa de Maal, jeg higede efter, da hørtes ofte Bemærkningen: »Ja, han har jo heller ikke andet i Hovedet.« Desværre gaar det vel ofte saadan, at det daglige Arbejde forsømmes eller maaske endda foragtes i Forhold til det, der ejer ens Interesse i Fritiden, men saadan bør

det ikke være. Den Gerning, man vælger, skal være det egentlige Indhold i Dagliglivet.

Jeg er mine Forældre taknemlig for, at de saa tidligt lærte os Børn det daglige Arbejdes Nødvendighed for at naa fremad imod det, vi ønskede af Fremtiden. De gav Arbejdet Liv og Fart og forstod at lægge en sund idrætslig Kappelstrid ind i det. De lærte os det daglige Arbejdes økonomiske Betydning som Hjælp for Slagkraften i Løsning af de Opgaver, Fremtiden maatte byde.

Indenfor Landbrug hører man ofte Vendingen, at Teori er eet og Praksis noget andet. At saadan Tale kan være urigtig, lærte jeg hos Sognefoged, Gdr. Niels Bilde, Voldby. I hans Mønsterlandbrug, saavel ved Planteavl som ved Arbejdet med Elitedyrene i Staldene og ikke mindst ved den gennemførte Orden og gode Stemning, der prægede Arbejdet fra Morgen til Aften, var Teori og Praksis føjet sammen i én god Helhed. Det samme var Tilfældet hos Gdr. Jens Jensen, Sørup. Hos ham kunde man lære at arbejde med Heste og at forstaa, hvordan de skulde behandles og plejes.

Gode og dygtige Arbejdsgivere kan være af uvurderlig Betydning som Læremestre for unge Landmænd, hvis de har den rette Indstilling overfor deres Opgave — hvis de vil tjene og ikke udnytte de unge, de faar som Medhjælpere i deres Virksomhed.

Hvad rent teoretisk og landbrugsfaglig Uddannelse angaar, da staar Skoletiden hos Konsulent Arne Larsen-Ledet, Grenaa, for mig som meget værdifuld. Selv nu saa mange Aar efter dukker hans kloge og rammende Udtalelser om de forskellige Landbrugsgrene stadig frem.

At en ny Tid skulde komme med Krigens Afslutning har de fleste vel ønsket eller ventet, men nu er der snart gaet et helt Aar siden Krigens Ophør, og i Stedet for en Tid med nye Tanker og Opgaver dukker det ene gamle Problem efter det andet frem, som f. Eks. Arbejdsløshed, Strejke, Krav om Lønforhøjelse og den dermed følgende Prisstigning m. m.

Nu tales der ikke mere saa meget om at vise Offervilje eller Samfundssind overfor Genrejsningen, og det glemmes, at Krig er en direkte Følge af Krav.

Danmarks Opbygning og hele Verdens Genrejsning støttes ikke af dem, der stiller Krav, men af dem, der formaar at yde og ofre.

Selv den bedste Regering kan ikke skabe gode Forhold, naar store Dele af Samfundets Medlemmer blot stiller Krav og spre-

der Mistro og Splittelse ud i Folket. Det er for en væsentlig Del gennem det daglige Arbejde, at vort Land og vor Fremtid skal genopbygges, og derfor er en ny og bedre Forstaaelse af det praktiske Arbejdes Betydning nødvendig. Et nyt Syn paa Forholdet mellem Mennesker er ogsaa nødvendigt, for ligesom Krav avler Krig, saaledes avler Lysten til at ville herske og befale over andre kun en tvivlsom Vinding for faa, men Tab af Arbejds-glæde for mange.

Samfundets ledende Mænd maa forstaa, at de i deres Gerning skal tjene Landets og Folkets Vel, saa ogsaa her kan et nyt Syn muligvis være paakrævet. Det samme gælder i alle Virksomheder — store eller smaa, de ledende bør ændre deres Syn paa Forholdene, saa de fra at være herskende og bydende bliver tjenende og vejledende.

Enhver Opgave er større end sin Mester, saa vi er i Virkeligheden alle ligestillede indenfor vort Samfund.

Den bedste Minister er den, der tjener sit Folk bedst, den bedste Lærer den, der tjener sine Elever bedst, den bedste Officer den, der tjener sine Soldater bedst, og den bedste Arbejdsleder er den, der tjener sine Arbejdere og Medhjælpere bedst. For Samfundet er den bedste Virksomhed den, der byder sine Arbejdere de bedste Forhold og giver sine unge Mennesker den bedste Uddannelse.

Vi vil nu se lidt paa en Virksomhed som Løgismoses Drift. Særlig lønnende har denne vist aldrig været, — tværtimod, men forhaabentlig vil der findes Udveje til at gøre dens lette Jord mere rentabel.

Jordens Beskaffenhed og Driftsmaaden er ikke de eneste Faktorer, der tjener til at gøre en Virksomhed rentabel og dermed lærerig at være med i. Oprydningen af en forsømt Gaard kan ogsaa være belærende, selvom mange ofte er bange for at tage fat paa en saadan Opgave.

Der trænges haardt til dygtige Landbrugsmedhjælpere og Driftsledere med Evne, Lyst og Mod til at paatage sig alle de mangfoldige Opgaver, der ligger og venter paa at blive løst ud over vort Land.

Mellem Landbrugsarbejdere i Almindelighed gør nogle ejendommelige Opfattelser sig ofte gældende, f. Eks. den, at unge Landmandssønner ikke er værd at have som Karle i større Land-

brug, da de skulde være slemme til at gaa og nusse rundt uden at have den nødvendige Orden i deres Ting. Endvidere menes de at føle de større Arbejdsopgaver uoverkommelige og tager derfor ikke fat med fornødent Arbejdsmod. — Et modsat Forhold, der fremhæves, er, at en ung Mand, der først har været paa en større Gaard, ikke er værd at faa tilbage til en mindre, fordi han siges at hænge i Klokkestrengen, har faaet Herregaardstone eller har mistet sit selvstændige Initiativ overfor Arbejdet og skal have Besked om alle mulige Smaating.

Saadanne Opfattelser fortæller om manglende Ordenssans og Paapasselighed overfor Tiden, om Mangel paa Overblik og Initiativ, om egoistisk Ængstelse for, at Arbejdstiden skal blive for lang, og endelig om manglende god Tone.

Med disse og lignende Forhold og Erfaringer i Tankerne, blev Arbejdsforholdene og Arbejdsdelingen tilrettelagt her paa Løgmose fra November, til hvilken Tid seks unge Landmænd, der var fæstet for Vinterhalvaaret, blev stillet overfor Valget mellem Medhjælperes Stillinger paa større Gaarde, enten som almindelige Herregaardskarle eller som Elever.

I den første Form har hver Mand mindst Ansvar over for betroede Opgaver, Brug af Avlsredskaber og Maskiner, da han har sit bestemte, ensartede Arbejde hele Vinteren igennem.

I den anden Ordning tilrettelægges Arbejdet, saa det bliver vejledende og lærerigt, men den medfører større Risiko for Arbejdsspild, ligesom Driftsomkostningerne kan blive større, indtil Færdighed i Brug af Maskiner og Rutine i de mange forskellige Arbejder opnaas.

Karlene valgte den sidstnævnte Ordning.

Til at opveje denne Forms økonomiske Risiko blev det stillet som Betingelse, at noget af Fritiden skulde bruges til at lære Pasning af Maskiner og Indøvelse i Traktorkørsel, ligesom en ugentlig Aften skulde forbeholdes Undervisning og Gennemgang af Maskinteori, Arbejdsfordeling, Dagbogsføring, Tegning af Markkort m. m. Alle Opgaver i denne Undervisning hentes fra det daglige Arbejde med Gaardens Drift.

Arbejdskraften.

Til Driften af de ca. 400 Td. Land, hvoraf 60 er Skov, findes som Trækkraft 5 Spand Belgierheste og to Traktorer. Som Ar-

bejdskraft 5 Arbejdsmænd, hvoraf een er Staldkarl, een Traktorfører, een speciel Skovarbejder og to udfører andet af Gaardens Arbejde. At bruge Hestene, Avlsredskaberne og Landbrugsmaskinerne og at holde alt dette i Orden er de seks unge Karles Arbejde.

Arbejdsfordelingen.

Staldkarlen passer og fodrer alle Arbejdshestene med Opdræt og Skolestaldens Rideheste — ialt 26 Dyr. Desuden besørger han den daglige Kørsel mellem Gaarden og Hønsriet og Kørsel af Brændsel til Køkkenet.

Af Hensyn til Hestenes uensartede Brug kræves ret forskellige Foderfordelinger. Vinterhalvaaret har saaledes to — den ene med lavt Proteinindhold til Goldhopper og Vallakker, den anden med højere Proteinindhold — passende for Følhopper og Opdræt. Denne Fordeling har Staldkarlen Ansvar for.

Traktorføreren Opgave er at holde de to Traktorer, en 25 HK »Fordson« og en 36 HK »Deutz« Diesel i god og altid køreklar Orden samt bruge disse som Trækkraft for de forskellige Maskiner og Redskaber: Tæskeværk, Høstmaskiner, Motorsprøjte, Kvashugger, Plove og andre Markredskaber. Tillige har han som Opgave paa forsvarlig Maade og med mindst muligt Arbejdsspild og Risiko for Maskinernes Driftssikkerhed at under-vise de seks Karle i praktisk Anvendelse af Traktorerne.

Karlene faar skiftevis Undervisning en Uge ad Gangen.

Skovarbejderens særlige Arbejde er — efter Skovriderens Anvisning — at gennemføre Skovhugst og Pasning af Skovens forskellige Afdelinger.

Desuden vejleder denne Mand Karlene i praktisk Skovbrug og Anvendelse af al Slags Skovværktøj. Karlene skiftes til at have hver sine Ugers Skovarbejde i Vintertiden.

Gaardens Smed, der har Ansvaret for Smedeværkstedets Maskiner og Redskaber, foretager alle Reparationer af Vogne, Redskaber og Landbrugsmaskiner saavel som Centralvarmeanlæg og alt øvrigt af den Art. Endvidere besørger han hele Hestebestandens Hovpleje og Beslag.

Hver af de seks Karle eller Landbrugselever har Ansvar for følgende Værdier:

Et Spand belgiske Avlshopper	Værdi	8000,00	Kr.
Arbejdsseler med Tilbehør	—	300,00	—
Arbejdsvogn med Høstfadding	—	600,00	—
Ajletønde (1000 l) med Tilbehør	—	200,00	—
Radrenser med Tilbehør	—	400,00	—
»Fraugde« Nr. 3 Plov	—	150,00	—
Granatharve (5 Leds).....	—	200,00	—
Ukrudtsharve (6 Leds)	—	130,00	—
Værktøjskasse med Rense- og Smøremidler..	—	20,00	—

Ialt bogførte Værdier for.... 10.000,00 Kr.

Til Opbevaring af ovenstaaende komplette Sæt af Avlsredskaber har hver Mand sin Port i Vognremissen, hvori hver Ting har sin bestemte Plads. Følgende Regler er her gældende:

1. Efter at et Stykke Markarbejde er fuldført, tages de brugte Redskaber hjem, renses og stilles paa Plads.
2. Hver Lørdag ved Fyraften skal alle Redskaber være hjemme, rensede, eventuelt indsmurt og paa Plads.
3. Ingen rustne Slidflader maa forekomme, hverken paa Harver, Plove eller Radrenser

Følgende Regler for Orden og Arbejdsforhold er gældende for alle Gaardens Landbrugsmedhjælpere.

1. Ethvert større eller mindre Redskab skal altid være rensed, før det forlades, hvadenten dette sker ude eller inde.
2. Ethvert Køretøj skal hver Lørdag Aften være rensed og vel-smurt.
3. Enhver Maskine skal altid være i rensed og velsmurt Stand, naar den forlades, hvadenten dette sker ude eller inde.
4. Alle Redskaber og Seler med Tilbehør skal ved Arbejdstidens Begyndelse være i Orden, saa enhver rettidigt kan gaa i Arbejde.
5. Redskaber, som skal slibes, skærpes, udskiftes eller repareres, skal Brugeren ved Arbejdets Afslutning give grundig Besked om til den, der holder Redskabsrummet og Redskaberne i Orden.
6. Almindeligt Arbejde slutter 10 Min. før Midagspausen, naar der arbejdes i Markerne nærmest Gaarden, og 15 Min., naar der arbejdes i de fjerneste. Arbejde med Heste slutter henholdsvis 15 og 20 Min. før Middag.

7. Alle Gaardens Medhjælpere har fuldt Ansvar for de Redskaber og Landbrugsmaskiner, Vogne, Heste og Kraftmaskiner, der er betroet dem at arbejde med.
8. Enhver af Gaardens Medhjælpere har fuldt Ansvar for sit Arbejdes Udførelse.

Af Hensyn til Forlængelse af Fæstemaal eller Anbefaling noterer Arbejdslederen ethvert veludført Arbejde eller Aarsag til eventuelle Arbejdsstandsninger, Skader eller Brud paa Materiel.

Hver Mand fører sin Arbejdsdagbog, hvori noteres Arbejds Art, Tiden det har taget, en Redegørelse for, hvor meget Arbejde der er præsteret, og hvad Arbejdet kan sættes til i Arbejdsløn.

Dagbogens Opgave er at skærpe Medhjælperens Evne til at bedømme eget Arbejde, vurdere en Akkord og til at kunne paatage sig selvstændig Stilling.

Dagbogen giver tillige Medhjælperen Klarhed over, hvad han har udført, og hvad han har faaet udbetalt i Arbejdsløn. Med Arbejdslederens Underskrift kan Bogen derigennem tjene som Anbefaling.

Dagbogen kan tillige hjælpe Medhjælperen til Selvstændighed og Ansvarsfølelse, saadan at alt Opsyn overflødiggøres.

Store Virksomheder rummer ofte den Fare, at den enkelte Medhjælperes Flid og Ansvarsfølelse kan svækkes, fordi hans Præstation ikke vurderes særskilt, men blot som en Del af samtlige Medhjælperes Ydelse. Det er derfor Lederens Opgave at lægge Arbejdet saadan tilrette, at den enkeltes Ydelse træder klart frem.

Ledelsen af en Landbrugsvirksomhed har to Sider: Driftsledelse og Arbejdsledelse.

Paa Ejendomme op til omkring 10 ha bestrides hele Ledelsen oftest af Ejeren. Er Ejendommens Størrelse mellem 10 og 50 ha, som almindelige Bøndergaarde, saa afgiver Ejeren som Regel Arbejdsledelsen til en Forkarl.

Paa Ejendomme paa omkring 50—100 ha faar en arbejdende Forvalter i Almindelighed tildelt en Del af Driftsledelsen og faar ogsaa Ansvaret for Arbejdsledelsen.

Større Gaarde paa 100 ha eller derover vil oftest have Ledelsen fordelt, som gammel Sæd og Skik er, — Driftsledelsen paalægges en Forvalter og Arbejdsledelsen en Ladefoged.

Det vilde saaledes være gavnligt, om unge Landmænd i god Tid satte sig ind i, hvilke Krav der maa stilles til Mænd i disse betroede Stillinger.

Der burde være Drifts- eller Arbejdslederskoler, saa unge Mænd ikke behøvede at gaa 3—4 Aar som Landvæsenselev paa en Herregaard for at opnaa Plads som Ladefoged eller Forvalter. Et saa langvarigt Elevophold saadant Sted fører ofte Ulemper med sig.

Til Driftsledelse kræves Ansvarsfølelse overfor hele Virksomhedens Økonomi, overfor Driftsformerne, Arbejdsforholdene, Fordeling af Arbejdet blandt Virksomhedens Folk og overfor Medhjælpernes Lønningsforhold.

Endvidere maa en Driftsleder have Ansvar for Bygninger, hvad Skade ved Regn, Storm, Brand eller Tyveri angaar. Elektricitets- og Vandforsyning saavel som de sanitære Anlæg paahviler det ogsaa Driftslederen at føle Ansvar for, ligesom Ulykker eller Sygdom i Arbejdsstaben og Besætningen med eventuelle Tilkaldelser af nødvendig Hjælp sorterer under ham.

Til Driftsledelse hører ogsaa samvittighedsfuld Forvaltning af betroede Værdier til Brug i de forskellige Driftsgrene, og Initiativ til at kunne tilrettelægge Arbejdet for sig selv og for andre, saadan at det kan gennemføres hurtigt og godt. Fordeling af de forskellige Fodermidler til Gaardens Stalde og af Materialer til Driftsgrenene, saasom Olier, Rengøringsrekvisitter og Midler m. m., paahviler ogsaa Driftslederen. Denne skal endvidere føre de autoriserede Driftsregnskabsbøger, Driftens Arbejdsdagbog, Arbejdsfordelingsbog og Lønningsbog, føre Magasinprotokol, Materialeprotokol og Maskinjournal.

Arbejdslederen har Ansvar for Arbejdstempo, for Arbejdstidens Overholdelse, saavel ved Start som Standsning, og for Avlsredskabers Brug og Orden. Endvidere skal Arbejdslederen drage Omsorg for Grovfodermidlernes Opbevaring i Lader, Magasin, Stakke, Kuler og Ensilageanlæg og altid vide, hvad der forefindes her, holde Orden paa alle Forhold vedrørende dette og foretage Bogføringen af Lager- og Ladeprotokol.

Her paa Løgismose har vi ifølge alle seks unge Landbrugsmedhjælperes Ønske siden November forsøgt gradvis at gøre de enklateste af en Driftsleders Pligter til Elevopgaver i det daglige Arbejde. Medhjælperne er skiftevis en Uge ad Gangen Forvalterelev med gradvis stigende Driftsansvar, eller Ladefoged med Arbejdsledelse og Ansvar overfor Tempo og Udførelse af Ugens Arbejde.

Følgende Driftslederopgaver har vi prøvet:

- I November var en af Karlene Magasinforvalter med Ansvar for selvstændigt at forsyne alle Gaardens Stalde med de rigtige Foderstofblandinger, og for Mølleriet med Kværn, Valse og en 12 HK Elektromotor.
- I December fik samme Mand tilføjet Ansvar for Kornelevator, Hejse- og Transportanlæg med Elektromotorer og øvrigt paa 3. Magasin, og endvidere for Tærskelade med 36" Hillerød Tærskæværk og Presse — alt drevet ved en Deutztraktor.
- I Januar tilføjedes Ansvar for Savskæreri med Rundsav, Baandsav og 7 HK Elektromotorer og Driften af Pumpestationen ved Afvandingsanlægget »Noret« med Vandsnegl tilkoblet Vindmotor og Vandturbine tilkoblet en 11 HK Elektromotor.
- I Februar var Opgaven som Forvalterelev at paatage sig Ansvar for Bygningerne med eventuel Tyveri, Storm-, og Regn- og Brandskade m. m. — Endvidere elektriske Installationer, Sygdom blandt Folkene, Sygdom blandt Husdyrene og eventuelle Ulykkestilfælde, saadan at vedkommende paa hvilken som helst Tid af Døgnet var beredt til at foretage den nødvendige Hjælp eller at tilkalde Læge, Dyrlæge, Elektriker eller Redningskorps.

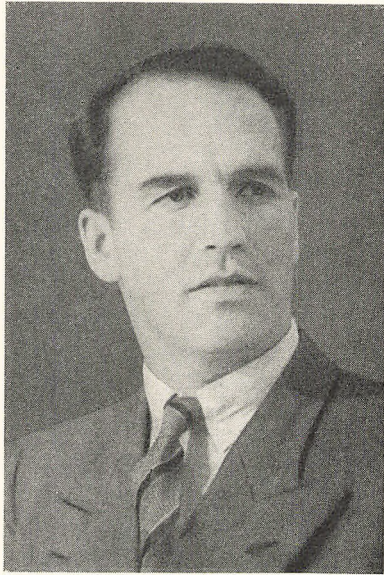
Alle forstaar, hvilken Betydning Selvstændighed og Ansvarsfølelse har, og i hvor høj Grad disse Egenskabers Tilstedeværelse fremmer det daglige Arbejdes Værdi.

Det gælder derfor om i fuldt Maal at udnytte de rige Betingelser, som ogsaa Landbrugsarbejdet har, for at udvikle de ovenfor nævnte Egenskaber hos unge, thi herved vil Danmarks Hovederhverv yderligere hæves i national Værdi.

ARNE MORTENSEN

*D*renge, I Drenge, som døde,
I tændte for Danmark i dybeste Mulm
en lysende Morgenrøde.

KAJ MUNK

PETER CORNELIUS MADSEN

* 13. Marts 1915.

† 16. April 1945.

Født i Thobo Smedegaard v. Tommerup. Han var Landmand indtil 1940, derefter Politibetjent. Indkaldt til Militærtjeneste som: Rekrut Nr. 565 v. 3. L. G. B.s 2. Komp. 9.11.1936—11.9.1937. Elev paa Ollerup Gymnastikhøjskole Vinteren 1937—38. Gymnastikleder i Brunsvig-Tommerup Vinteren 1938—39. Underkorporal ved 3. Liv-Garde-Bataillons 2. Komp. 17.9.1938—8.10.1938, og ved 2. Liv-Garde-Bataillons 4. Komp. 2.9.1939—15.12.1939. Politibetjent i Nykøbing Mors 3.8.1940—19.9.1944. Elev paa Askov Højskole under Dæknavnet Cornelius Petersen, Vinteren 1944—45. Skudt af Tyskerne under Kamp ved Skodborghus ved Skibelund den 16. April 1945. Begravet i en Lund ved Askov den 10. Maj 1945.

Den 16. April 1945 om Aftenen blev Peter Cornelius Madsen dræbt af Tyskerne sammen med en Kammerat, da de var paa Vej ud for at foretage en Togafsporing i Nærheden af Vejen.

For os, som lærte disse to at kende, betyder deres Navne mere end blot et Kendskab til dem; det betyder ogsaa en Forpligtelse til at kæmpe videre for Frihed og Sandhed og Ret under Livets skiftende Kaar.

Den Kamp, som de kæmpede, maa aldrig blive Fortid for os paa den Maade, at vi betragter den som noget, vi er færdige med, men det maa være en Kamp, vi kæmper hver Dag, selvom Vaabnene vil være andre i Fredens Tid. Deres Kamp maa heller aldrig blive Romantik for os, — det maa ikke blive saadan, at man med et Gys af vellystig Spænding fordyber sig i Minderne om hine farefulde Dage, for det var en bitter Alvor for dem, som kæmpede Kampen og gav deres Liv, — og saadan maa det ogsaa være for os.

Peter Cornelius Madsen kendte vi her i Askov under Navnet Cornelius Petersen. Han var Fynbo, født og vokset op paa Thobo Smedegaard ved Tommerup. Han var livsglad og munter, og som mange Fynboer var han musikalsk og spillede og sang. Desuden var han meget sportsinteresseret og har været Elev paa Ollerup Gymnastikhøjskole Vinteren 37—38. Ved Krigsudbruddet laa han inde ved Livgarden, hvorfra han blev hjemsendt med Udrustning ved Juletid 1939. Han ønskede at komme til Finland som frivillig, men han blev dog hjemme, da han var klar over, at der naar som helst kunde blive Brug for de danske Soldater. Den 9. April var hans Livs store Skuffelse. Han forstod ikke, at Landet ikke skulde forsvares, og sammen med en af sine Brødre kørte han paa Motorcykle til Jylland for at se, om der ikke blev ydet Modstand et Sted, hvor han kunde være med. Men ved Lilebæltsbroen blev de stoppet af Tyskerne og maatte vende om. Han følte det saa fattigt,

-- han følte, at de Fædrelandssange, han havde elsket at synge, kun var tomme Ord.

Han frygtede for, at de danske Soldater nu skulde tvinges til at gøre tysk Militærtjeneste; derfor søgte han ind i Politiet, og han fik Ansættelse fra Juni 1940 i Nykøbing, Mors, hvor han virkede indtil 19. September 1944.

Da han maatte gaa under Jorden, søgte han til Askov og blev Elev her fra 3. November. Det varede ikke længe, inden han derefter var med i Askovgruppen. Denne Gruppe blev en af Danmarks virksomste og dygtigste Jernbanesabotage-Grupper og Peter Cornelius udmærkede sig Gang paa Gang ved sit Mod og sin Snarraadighed, naar det gjaldt. Kun naar han mødte Mennesker, som ikke forstod denne Kamps Nødvendighed, men som talte om Sabotørerne som en Flok blodtørstige Fantaster, som i deres Fanatisme og Uforstand gik og ødelagde Samfundets Værdier til ingen Verdens Nytte, blev han modløs. »Man maa dog ikke tro, at vi til daglig gaar og sætter Livet paa Spil for vor Fornøjelses Skyld,« sagde han, »men vi gør det for paa den Maade at være med til at forkorte Krigen.« Han fremhævede flere Gange, at det ikke var af Had til Tyskerne, han kæmpede; men det var af Kærlighed til Danmark og saa netop for at gøre sit til at forkorte Krigen. Han følte sig saa meget nærmere til det, fordi han ikke havde Kone og Børn. Men han vidste ogsaa, hvad det kunde koste at være med. Da han var hjemme i Paasken, fortalte han sin Familie, hvad han var med i. Og til sin Broder sagde han: »Det er mærkeligt, at jeg er sluppet fra det med Livet, men det gaar nu heller ikke ret meget længere paa den Facon, det kan simpelthen ikke blive ved med at gaa, men saa har jeg dog haft Følelsen af at være med til at gøre nogen Nytte her i Verden.« Og i den Paaske sad han tit ved Orgelet og spillede Paaskesalmer.

Han anede, hvad der vilde ske, og alligevel vendte han tilbage til Askov for at fortsætte sit Arbejde; han kunde ikke andet. Han havde gjort op med sig selv og var rede til at tage, hvad der skulde komme; han var naaet ud over alle Grublerier; han saa, at det gjaldt noget større end ham selv; det var det, som bar ham frem til den 16. April, og det var det samme, der førte det danske Folk frem til den 5. Maj.

Den 16. April om Aftenen cyklede Peter Cornelius og to Kammerater ud paa Arbejde. De mødte en tysk Afdeling, og det endte med, at Peter Cornelius og den ene Kammerat blev dræbt af en

Haandgranat, mens den anden Kammerat haardt saaret faldt i Tyskernes Hænder. De døde blev af Tyskerne kørt til Vejen og anbragt paa et Toilet dér. Efter at det forgæves var forsøgt fra dansk Side at faa dem udleveret til Begravelse paa en dansk Kirkegaard, kørte Tyskerne dem en Nat ud til Grønvang Skov mellem Askov og Vejen, hvor de blev gravet ned. Efter Kapitulationen blev de rigtigt begravede paa dette Sted, som blev indviet til Kirkegaard. Det skete Kristi Himmelfartsdag den 10. Maj.

Jeg kan endnu se Peter Cornelius for mig, som han sidste Vinter sad i Askov Valgmenighedskirke. Mest sad han bagest i Kirken, let fremadbøjet med det smukke mørke Hoved bøjet i intens Lytten. Endnu den 15. April sad han der. Og da vi den 17. April om Morgenen fik at vide, hvad der var sket, gjorde det bitterligt ondt. Man har undertiden sagt som en Anklage, at Døden blev forherliget i Frihedskampen. Saadan var det ikke her. Han ønskede ikke at dø; han elskede Livet, og det var for Livet, han kæmpede; det var for at ogsaa vi skulde leve. Det taler hans Gerning til os om nu, og den Tale maa forpligte os, som holdt af ham. Hans Gerning var med til at føre os frem til 5. Maj; men den skal ogsaa føre os videre frem; den maa aldrig have været forgæves.

HENRIK DONS CHRISTENSEN

JOHANNES JENSEN

• 12. November 1918.

† 22. Januar 1945.

Født og opvokset paa sin Fædrengaard Poulsgaard i Borris og var Landmand indtil 1942, hvor han blev Politibetjent. I Vinteren 1938—39 Elev paa Gymnastikhøjskolen i Ollerup. Indkaldt til Militærtjeneste som Retkrut Nr. 1006 ved Livgardens Kanonkompagni d. 17.11.1939. Den 18.4.1940 paa Korporalskole og var derefter henholdsvis Underkorporal og Korporal indtil sin Hjemsendelse d. 2.5.1941. D. 8.4.1942 ansat i Rigspolitiet, først ved Kystbevogtningen i Humlebæk, senere fra d. 28.6. stationeret i Neksø, indtil han i Sommeren 1943 blev ansat i Struer. Her blev han d. 14.6.1944 arresteret af Gestapo og d. 15.9.1944 overført til Koncentrationslejr i Tyskland, hvor han døde i Koncentrationslejren i Neuengamme d. 22.1.1945.

De sterke, de rene af hjertet
som ville og våget mest, —

Nordahl Grieg.

Ved Uddelingen af O. D.-Naalen har vi ofte sunget de Linier: »vi vil ej savnes paa den Dag, da Tærningen om Liv og Død skal rulle i dets Skød!« Hvor er det stort og forpligtende at møde dem, der ikke blot sang det, men ogsaa levede det i Hverdagen, — og i dybeste Gæld staar vi til dem, der med deres Liv bevidnede det. Blandt dem, der fulgte »ad Pligtens lige Vej«, maa vi ogsaa med »Alvor i vort Sind« og i den dybeste Taknemlighed mindes vor Kammerat fra Vinteren 1938—39, Johannes Jensen. Gennem Mindeartikler og Oplysninger fra Johannes Jensens Mor, Fru Gaardejerske Petra Jensen, Poulsgaard, Borris, kan jeg fortælle følgende om hans Liv efter Olleruptiden.

Den 9. April 1940 oplevede Johannes som Rekrut i den danske Livgarde, for faa Dage efter at gaa ind paa Korporalskolen og i det første Besættelsesaar at tjene i den danske Hær som Underkorporal og Korporal. Efter et Aar som Landmand gik han i Foraaret 1942 ind i det danske Rigspoliti i Humlebæk og Neksø og kom meget tidligt med i det illegale Arbejde. Da han i 1943 blev ansat i Struer var han som en af Pionererne indenfor Frihedsbevægelsen med til at sætte Modstandsbevægelsen i Gang i denne By. Da hans Familie erfarede om denne livsfarlige Virksomhed, rejste to af hans Søstre op for at tale med ham herom, men han udtalte da, at han brød sig ikke om at leve, hvis Danmark ikke blev frit.

Indenfor Politikredse var Johannes ikke blot en afholdt Kollega og Kammerat, men ogsaa en af dem, man saa op til og ventede sig meget af. Hans høje, sportstrænede Skikkelse blev hurtigt kendt i Struer, men ogsaa paa Sportspladsen gjorde han sig fortjent, bl. a. var han Leder af Idrætsmærkeprøverne i Struer. I sin

Mindetale karakteriserer Borgmesteren i Struer Johannes som »en dygtig Politimand, et flinkt Menneske og en dygtig Idrætsmand«.

Den 14. Juni 1944 blev han taget af Gestapo, og hans Kollega, Politibetjent Nielsen, udtaler herom: »Han var den ideelle Kollega og Kammerat, der hurtigt viste sin Stilling til Tyskerne. Han var Pionér i Modstandsbevægelsens Arbejde og levede derefter og paa-virkede os andre, saa vi fik Øje for, hvad han med det samme saa, at der skulde aktiv Modstand til. Jensen var i Besiddelse af stor Karakterstyrke. Vi véd, han maatte tilstaa sig skyldig i Sabotage m. m. Derimod véd vi ikke, hvad han maatte gennemgaa, men han røbede intet — skønt han vidste Besked med alt. Der kom ikke, som det er sket andre Steder, en Serie Anholdelser, efter at han var taget. Mange af os kan takke ham for, at vi i Dag har Helbredet og Livet i Behold. Han faldt med Ære for sit Land.«

Fire Dage før Razziaen mod det danske Politi blev han overført til Tyskland. Mange er de Beretninger, vi har hørt fra de tyske Koncentrationslejre, men det er yderligere understreget, naar vi tænker paa, at i Løbet af fire Maaneder lykkedes det Tyskerne at tage Livet af denne stærke og gennemsunde unge Mand. Den 22. Januar døde Johannes i Koncentrationslejren i Neuengamme, 26 Aar gammel.

Efter Befrielsen er der blevet afsløret en Mindeplade for ham paa Politigaarden i Struer, skænket af Modstandsbevægelsen, og i Borris Kirke blev ved en Mindegudstjeneste ophængt en

Mindetavle
for
Politibetjent Johannes Jensen,
født i Poulsgaard i Debelmose
12-11-1918,
død for sit Fædreland i Neuengamme i Tyskland
22-1-1945.
Ære være dit Minde.

Pastor Johansen udtalte ved den Lejlighed bl. a.: »Du kunde have bragt dig selv i Sikkerhed, kunde have tænkt paa din Familie. Men du agtede paa din egen Samvittighed. Nu er du borte! Dette Kirkehus med de gamle rige Traditioner er Stedet, hvor dit Liv med Gud begyndte. Stedet, hvor vi saa dig, naar du var hjemme. Vi vil huske din Daab og ære dit Minde!«

Gennem de Ord, der blev udtalt ved disse Mindefester, mærker man, at det var fra dette Kirkehus og fra Hjemmet paa Pouls-

gaard, at de dybeste og værdifuldeste Kilder udsprang i Johannes Jensens Liv. Gid vi i vor Skolegerning maa have styrket disse Kilder, og gid vi maa være værdige til at kaldes hans O. D.-Kammerater.

De vil ikke sørges til døde,
 men leve i mot og tro.
 Bare i dristige hjerter
 strømmer de falnes blod.

Er ikke hver, som har kjent dem,
 mer rik enn de døde var —
 for menn har hatt dem som venner
 og barn har hatt dem til far.

De øket det livet de gikk fra.
 De spøker i nye menn.
 På deres grav skal skrives:
 De beste blir alltid igjen.

(Nordahl Grieg.)

SØGAARD

AAGE SØNDERGAARD

• 9. Oktober 1922.

† 13. Marts 1945.

Tog i 1939 Realeksamen fra Randers kommunale Mellem- og Real-skole. I Vinteren 1940—41 paa Ollerup Gymnastikhøjskole. Derefter Elev paa Silkeborg Seminarium. Han tilhørte Sabotagegruppe »Vest«, Silkeborg, og blev anholdt den 18. Februar 1945 og henrettet af Tyskerne den 13. Marts 1945.

I det Brev, hvor Aage, efter at han i den tyske Krigsret havde modtaget sin Dødsdom, tog Afsked med os, der stod ham nærmest, bad han os hilse alle hans Venner og Kammerater. Jeg benytter da Lejligheden til at bringe denne Aages sidste Hilsen til hans Kammerater fra Ollerup Gymnastikhøjskole, hvor han var Elev i Vinteren 1940—41.

Aage var meget glad for dette Højskoleophold. Hans Breve fra den Tid var fyldt med Begejstringsudtryk over alt det rige og store, han mødte gennem Undervisningen, Livet paa den store, smukke Skole og Samværet med Kammeraterne. Han bevarede da ogsaa siden stadig Brevveksling med flere af dem.

Jeg skal saa efter Opfordring fra Søgaard Jørgensen sige lidt om Aages senere Liv. Allerede før han kom til Ollerup, var det bestemt, at han skulde være Lærer, og i Sommeren 1941 kom han paa Silkeborg Seminarium. Her faldt han snart godt til; den frie Maade, hvorpaa Seminariet lededes, mindede en Del om Højskolens Virkemaade, og det tiltalte Aage meget. Han fik ogsaa snart gode Kammerater, og allerede i første Klasse blev han forlovet med sin Klassekammerat Inge Buch fra Varde. De to levede nu tre lykkelige Aar sammen. De hjalp hinanden i Arbejdet, læste sammen, spiste sammen, delte Sorger og Glæder med hinanden. Det var, som de tog Forskud paa det Samliv, de aldrig skulde opleve i Ægteskab.

Første Del af Lærereksamen tog de 1943, begge med smukt Resultat.

I sin Fritid tog Aage Del i Spejderbevægelsens Arbejde, han havde været ivrig Spejder som Dreng; nu virkede han en Tid som Tropsassistent i Silkeborg. Som O. D. er ledede han en Vinter Gymnastik i Gravballe, 8 km Nord for Silkeborg. Det var ham til megen Glæde, og han fik ogsaa stor Anerkendelse for dette Arbejde.

Aage var stærkt national indstillet, og han følte dyb Harme over Tyskernes Overgreb i Besættelsestiden, og lidt efter lidt kom han med i illegalt Arbejde.

Da en Klassekammerat, der havde forestaaet Uddeling af Blade og Salg af illegale Bøger, maatte gaa under Jorden, blev det Aage, der overtog det Arbejde, og i 1944 kom han ind i Sabotagegruppe »Vest« i Silkeborg og deltog her i flere betydningsfulde Aktioner.

Den 16. Februar 1945 blev Dahrs store Automobiliabrik sprængt i Luften. Det blev gjort i Middagsstunden og var et meget fint Stykke Arbejde. Aage var ikke med her, men en af hans Gruppekammerater var med, og Dagen efter blev han taget af Tyskerne, og det førte med sig, at Aage og to andre blev taget Søndag Nat den 18. Februar.

De blev alle ført til Aarhus og kom senere til Vestre Fængsel i København, hvor de alle den 13. Marts blev dømt til Døden og henrettet i Ryvangen samme Dag.

Det var et forfærdeligt Slag for os, at vor Søns Liv skulde afsluttes paa denne forfærdelige Maade. Men Tyskerne var desperate, og Henrettelserne fulgte hurtigt efter hinanden i disse Dage.

For Inge var det ogsaa et frygteligt Slag, hun havde ogsaa i det illegale Arbejde været Aages trofaste Hjælper, men hun tog Tabet med en beundringsværdig Sjælsstyrke. Efter en Maanedes Forløb genoptog hun sit Arbejde og gennemførte sin Eksamen med fint Resultat, samtidig med at hun efter 5. Maj arbejdede paa Modstandsbevægelsens Kontor.

Hun besluttede efter sin Eksamen ligesom at videreføre Aages nationale Arbejde ved at optage Lærervirksomhed blandt de danske i Sydslesvig. Hun er nu Lærerinde ved Tivoliskolen i Flensborg.

Det, der især maatte smerte os alle, var jo Uvisheden om, hvad Aage havde lidt i Fængselet, og hvordan han havde taget sin haarde Skæbne, vi havde jo ikke kunnet trøste eller hjælpe ham. Men en Maaned efter hans Død fik vi et Brev, som han havde skrevet lige efter, at han havde faaet sin Dom, et dejligt Brev, der viser, at han havde fundet Hjælp og Styrke hos ham, som hverken Gestapo eller Fængsel kunde holde ude, og at han var gaaet i Døden som en Mand uden Frygt og Bitterhed.

Vi havde jo alle haabet, at Aage gennem et langt Liv skulde faa Lov at gøre et Arbejde for dansk Ungdom. Det blev ikke

saadan; hans Værk blev af kort Varighed, men vi tror, at den derfor ikke blev mindre betydningsfuld. Vi haaber, at hans og de andre unge Frihedskæmpers Indsats for Frihed, Sandhed og Ret maa sætte sit Spor hos den Ungdom, der skal bygge Fremtidens Danmark op.

Efter Kapitulationen blev Aages Lig fundet i Ryvangen, og den 20. Juni blev det gravsat i Mindelunden paa Randers Kirkegaard, hvor der nu ligger 10 af Besættelsestidens faldne begravet.

N. P. SØNDERGAARD

Vestre Fængsel, 13. Marts 1945.

Kære Far og Mor!

Bliv ikke forskrækkede over dette Brev. Men naar I modtager dette, er jeg sikkert ikke mere blandt de levendes Tal. Vi har i Dag, den 13. Marts, været til Forhør, her blev vi dømt til Døden. Jeg ved, det er et haardt Slag for jer, og hvorfor vi fik denne Dom, forstaar vi ikke.

Det kunde lige saa godt have blevet nogle andre; men nu havde Gud altsaa udvalgt os, og vi dør som Mænd. Jeg ved ikke, hvad jeg skal skrive mere; men eet ved jeg, og det er, at jeg dør i Tillid til Gud, og jeg er ikke Spor bange. Det bliver sandsynligvis en let Død. Værst er det for jer. Navnlig dig, lille Mor, tænker jeg meget paa! Ogsaa dig, Far; men du er jo en Mand, saa dig vil det sikkert ikke tage saa haardt paa.

Dette Liv betyder jo ikke saa meget. Efter dette kommer der et evigt Liv sammen med Gud, og der er der intet ondt til. Men for jeres Skyld haaber jeg lige til det sidste. Jeg har ikke været jer saa god en Søn, som jeg kunde ønske at være, og desværre faar jeg ikke Lejlighed til at gøre det godt, jeg har gjort ondt imod jer i dette Liv. Men jeg dør i Tillid til Gud. Her paa Jorden er alt forgængeligt, baade det gode og det onde; men i det næste, der varer evigt, er alt godt, og der vil vi engang samles allesammen med Gud.

Det Vers, Gud gav mig til min Konfirmation:

Stol paa Gud,
om det end ser broget ud!
Om saa hele Verden slipper, —
vi kan klare alle Klipper,
blot Vorherre selv er Skipper,
og vi ærligt holder ud.

det har jeg været glad for hele Livet, og det beder jeg jer om at tænke lidt nærmere over, ligeledes sidste Vers af »Altid frejdig«. Disse og mange andre har jeg sunget for mig selv mange Gange baade i det frie Liv og her i Fængslet.

Det praktiske ved min Død ordner sig nok af sig selv, jeg mener dette med mine Sager i Silkeborg. Hvis I ikke faar mig udleveret som død, skal I ikke bryde jer om det. Kødet skal nok gaa sin Gang her paa Jorden. Det vigtigste, Sjælen, kan ingen tage fra Gud, den er hans for bestandig.

Det er en underlig Fornemmelse at sidde her og skrive til jer, naar man faktisk er død; men da Gud er med mig, er jeg hverken bange eller bedrøvet for mig selv. Alle mine Bekymringer gaar til jer og Inge. Hun faar ogsaa et Brev. Hende er det sikkert værst for.

Jeg beder jer hilse alle mine Venner og Slægtninge. Sig dem, at jeg dør i Tillid til Gud og er ikke bange. Jeg er glad for at maatte dø for mit Land. Der vil sikkert følge mange andre efter; men Danmark vil bestaa. Det er Danmark, vi har kæmpet for, og Danmark, vi dør for.

Jeg siger jer alle saa mange Tak for, hvad I har betydet for mig i mit Liv. At dette er slut nu, er Guds Vilje, og det er nok bedst saaledes.

Al min Sorg gaar til jer derhjemme: Far, Mor, Ellen og Gunnar og sidst, men ikke mindst, til Inge. Hvad hun har betydet for mig, kan I ikke fatte. I har lært mig om Gud; men hun har lært mig Troen og Tilliden til ham, og I kan tro, det har betydet meget for mig ikke mindst i disse Dage. Hvor meget Livet betyder, forstaar man, naar man har været her. Tak I Gud for hver Dag og for hvert Maaltid, I faar! Men, som sagt, efter dette Liv følger der et andet og bedre. Det har jeg ikke altid troet paa; men nu kan ingen rokke mig i Troen paa det.

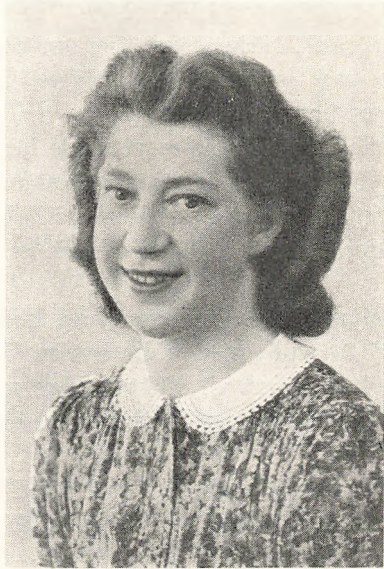
Mit højeste Ønske er, at I alle maa leve længe og lykkeligt. Man maa selvfølgelig faa alt det ud af dette Liv, som man kan. Hvorfor er det ellers givet os?

Nu maa jeg hellere slutte. Jeg vil atter gentage for jer, at jeg dør i Tillid til Gud, og at jeg er bedrøvet over den Sorg, som jeg er Skyld i, at I faar. Det hele er min Skyld, og jeg beder jer tilgive mig den. Jeg ved, at Gud vil tilgive mig mine Synder, for jeg tror fuldt og fast paa ham.

Hermed vil jeg slutte med de kærligste Hilsener til jer alle: Far, Mor, Ellen, Gunnar, Bedstemor, Holger og Herdis. Ja, jeg kunde blive ved; men I vil nok besørge dette for mig.

Rigtig kærlig Hilsen

jeres egen Aage.

Jeg stiler ikke mere,
vil ikke mere frem,
det hele ligger inde
i mit Hjertes dybe Gem.

ELLEN KIRSTINE SJØLUND

* 2. Marts 1926.

† 15. August 1945.

Født i Haarlev, gik i alm. Folkeskole, bl. a. hos Lærer Karl Skov, der gav hende og mange andre Forstaaelse af og Kærlighed til Gymnastikken. I Vinteren 1941—42 var hun Pige paa Vipperødgaard v. Holbæk, og i Sommeren 1943 i Magleby Præstegaard. Vinteren 1943—44 var hun hjemme paa »Bovang« for at lære Landvæsen, og i Sommeren 1944 Elev paa Ollerup Gymnastikhøjskole paa Ladelund. I Efteraaret paa Maa-nedskursus paa Snoghøj og Vinteren 1944—45 Pige paa »Gralegaard«, Langeland, og Gymnastikleder i Bøstrup Sogn. Sommeren 1945 Vaske- og Strygepige paa »Løgismose«. Døde den 15. August og begravet paa Haarlev Kirkegaard.

En sprudlende, smilende og lysende Spilopmager med tusinde lystige, ungdommelige Paahit og vittige, bidende Svar — en ejegod, trofast og hjertevarm Veninde —, saadan var vi mange, der lærte at holde af Sjølund i Somrene paa Ladelund og paa Løgismose. Men i hendes følsomme, higende Sind førte hun en Kamp paa Liv og Død, som kun hendes Dagbog og enkelte indviede fik Lov at dele med hende.

At blive en virkelig Hjælper og Leder for dansk Ungdom var hendes Længsels og Ønskers Maal, og umiddelbart efter Opholdet paa Ladelund supplerede hun sin Uddannelse fra Ollerup Gymnastikhøjskole med et 5-Ugerskursus paa Snoghøj Folke- og Gymnastikhøjskole og tog derefter fat paa et Pionerarbejde paa Nordlangeland, hvor hun ledede Gymnastik med Smaa piger, Piger og Motionshold. Det gik straalende, og med sin friske og humørfyldte Ledelse og retlinede Karakter vandt hun alle Gymnasterne. Det var en Fornøjelse at se hendes Opvisning i Foraaret 1945. Men Ellen følte selv, at hun ikke magtede at give sine Gymnaster tilstrækkeligt, dertil var der alt for meget, hun kæmpede med i sit eget Sind. Krigstidens Ondskab og Dyriskhed havde sat sine dybe Spor i hendes overfølsomme Sind, hun havde bl. a. paa nærmeste Hold oplevet Jødeforfølgelsen i Efteraaret 1943, og Mødet med Hadet og Døden, Menneskers bundløse Egoisme og »Væren sig selv nok« rejste en Ildsøjle af Spørgsmaal i hendes Sind, der brændte i hendes Tanker Dag og Nat — aldrig gav hende Ro —, men tvang hende til Pennen og Papiret for derigennem at finde Lindring og Forløsning for sine Kampe. — Hvorfor lever og stræber vi? — Hvor kan jeg magte at give noget værdifuldt til andre, naar jeg selv er gennemisnet af Egoisme og Magtesløshed? — Striden blev haardere og haardere og gav hende aldrig Arbejdsfred, og derfor sagde hun sin Plads op til Maj og rejste til Løgismose som Vaske- og Strygepige for Sommeren. Udadtil livlig og

lysende, indadtil kæmpende med sig selv om Dagen og i sene Nattetimer. Dog stadig seende fremad. Hun indmeldte sig som Elev til Snoghøj for Vinteren 1945—46 og til Askov for Vinteren 1946—47, altsammen for at modnes til en Hjælp for dansk Ungdom.

Den 15. August 1945 om Morgenens, da alle Verdens allierede Nationer fejrede Flaget for at fejre Freden, kæmpede Ellen sin sidste Strid her paa denne Jord paa Assens Sygehus. Kun 19 Aar gammel.

SØGAARD

I de sidste Dage har jeg siddet og renskrevet Uddrag af Ellens mange Optegnelser i Dagbøger, Stile, Digte (det lille Vers under Billedet er fra et af dem), Vandrebøger, Breve o. s. v. til en lille Mindebog for Familie og nærmeste Venner. Jeg vilde gerne have delt med Jer den store Sindets og Hjertets Rigdom, som straalere mig imøde fra disse Sider, men dels er de jo aldrig tænkt til Offentliggørelse, og dels vilde det fylde hele Aarsskriftet, men jeg har udvalgt en lille Allegori, hvortil Ellen i det Stilehefte, hvori hun har nedskrevet det, har føjet følgende Efterskrift:

Køge Banegaard, den 3. August 1944.

Hele Fortællingen er en Lignelse af de tre Maaneder paa Højskole. — Naar der i Begyndelsen tales om »Natur«, menes der nærmest »Sind«. — »Vandringsmanden« er selve Højskolen, der følger én gennem Højskoletiden (»Skoven«), hvor jeg saa har forsøgt at give Udtryk for de forskellige Ting, vi mødte. — Ved »Skovsørerne« i Aftentimerne er tænkt paa Aftensangen.

Det meste er skrevet paa Storebæltsfærgen paa Rejsen hjem fra Højskolen, saa det skal nærmest kun betragtes som Optegnelser, forhaabentlig vil jeg aldrig forsøge at udarbejde det.

HØJSKOLEN

Hun sad paa Grøftekanten tæt ved Vejen.

Det var ingen grøn, frodig Grøftekant med lysende, muntre Mælkebøtter. Nej, det var nærmest kun Jord og Sten, hist og her var der grønne Pletter af haabefuldt Græs, der vovede at skyde op, men den asfalt-sortte Jord havde tydeligt nok Overtaget.

— Hun sad og tænkte paa denne barske Natur, hvori hun levede — bar — uden Skønhed —, kedelig —, uden Styrke. Hun troede paa, der andre Steder maatte findes en anderledes Natur, men hun talte ikke med nogen herom, for de forstod hende ikke. Hvad skulde vi dog med en anden Natur, vilde de sige, vi trives og lever jo saa godt, som vi kan, i denne, vi lever for at arbejde, og vi arbejder for at leve, og hvad praktisk Betydning har Naturen her, vi har jo ikke Tid til at nyde den alligevel — nej, lad os være tilfredse med det, som det er, og desuden saa er her da Adspredelser nok til at samle Styrke til Arbejdet i. — Adspredelser, Fornøjelser, Fester — ja, men altsammen præget af denne indholdsløse, flade Asfaltnatur.

Hvor fandtes der en indholdsrig Natur?

Ingen Steder, og hvorfor skulde der det, var Svaret, det vil være fuldkommen unyttigt, vi har ikke Brug for skøn og mægtig Natur. — — Men alligevel blev hun ved med at tro, der maatte findes et Sted, hvor Naturen var langt herligere end i dette Land, hvor hun var vokset op.

Hun sad tankefuld, drømmende og, overfor Omgivelserne, lige-gyldig. Da fangedes hendes Øje pludselig af en Mand et Stykke borte, han kom nærmere og nærmere imod hende, og snart havde hun fuldt Overblik over ham.

Han var gam... — nej, ikke gammel, for han var saa ung og livsfrisk, som nogen kunde være, men alligevel bar hele hans Fremtoning Præg af Modenhed og et langt Liv. Han var ikke prangende paaklædt — langtfra — hans Klæder var ikke nye og

moderne, men blot »rene« og »stærke«. I det hele taget var det en Mand, som var i højeste Grad uinteressant, og som ikke hørte hjemme, lige saa lidt, som han lavede op, i denne Ørken-dansant.

Med en ligegyldig Skuldertrækning vilde hun vende Blikket bort fra ham igen, men da standsede det ved hans Ansigt, og det gav et Sæt i hende. — Det var et Ansigt, der dominerede det hele, lyste med en Rigdom, som hun ikke før havde oplevet, — men det underligste var, at hun syntes at finde noget af det, hun længtes efter og drømte om — i dette Ansigt.

Nu var han naaet hen til hende, og han standsede, tilbød at ledsage hende paa en Vandring gennem en Skov, hvor hele den herlige Natur, hun længtes efter, var samlet.

Og saa begyndte de Vandringen. Han viste hende sikkert Vejen, og hun fulgte roligt med, de vandrede den ene Dag efter den anden gennem denne vældige Skov, imellem hundreedaargamle Egetræer, unge Birketræer, i hvis Løv den lette Sommervind kørte rundt, saa Træerne blev til en eneste raslende Tamburinkoncert.

De kom igennem mørke Granskove med lange, underfundige Gange, der med deres dybe, mørke Vælde fyldte hendes Sind til Randen. — De vandrede blandt høje, slanke, »fastgroede« Bøgetræer, der talte om Styrke, Mod og Tro. — Der var ogsaa kravlende Smaakrat, der groede og voksede i alle mulige Retninger, som om det, trods dets »Mindresigenhed« i hele denne vældige Skov, havde sat sig til Maal at være med overalt og blive en fast Bestanddel af hele Skovens Virke.

De kunde ogsaa pludselig staa overfor grønne, flade Enge, der var som et eneste Blomstertæppe, hvide, gule, blaa og alle mulige Farver, der blev samlet i en Helhed, hvorudaf der aandede en sødmefyldt, mæt Fred. — Ingen Blomst rørte sig, stod bare ganske, ganske stille i sin egen klare Farve og lod den vældige Sol bage over dem. — Der var ingen Vind til at sprede Blomsterduften, den laa som et tykt beskærmende Tæppe over hele Blomsterengen. Mæt, indgroet Fred og Ro var hele Billedet, hendes eget Aandedrag syntes at skære i Roen, og hun forsøgte at gøre det lige saa lydlost som Blomsternes.

Saa dan vandrede de Dag efter Dag fremad, medens de forskellige Billeder skiftede.

Hun fulgte blot med og tog det hele til sig, alt var som en eneste »Modtagning«, men hun var godt klar over, at Vandrings-

manden havde en Mening med at ledsage hende gennem Skoven. — Det var Meningen, hun skulde samle de forskellige Frø op, der faldt fra de forskellige Træer, Buske og Blomster, de kom forbi. — Samle dem op, ikke blot for hendes egen Fornøjelse, men for at kunne saa, saa der kunde vokse lidt af den samme Natur, som der herskede i Skoven, naar hun kom ud af den engang, ud til den asfaltdominerende Natur. — Ja, hun var fuldt ud klar over, men langtfra fortrolig med, den Tanke, at ligesom Skoven havde en Begyndelse, hvor de var gaaet ind i den, saadan vilde der ogsaa komme en Dag, hvor de havde naaet Slutningen, og hun skulde ud af den igen. Denne Tanke satte sig mere og mere fast i hendes Sind og lagde et underligt Skær over Resten af Vandringen, et Skær, hvori der afspejledes Vemodighed og en uforklarlig Angst. — Angst — ikke saa meget for det, hun skulde møde uden for Skoven, som for det, hun ved Vandringens Ende skulde miste. — Hun forsøgte krampagtigt at gøre Tiden længere og Vandringen langsommere, men det var hun ikke Herre over, det gik med samme Fart, Dag efter Dag — nærmere og nærmere Stedet, hvor Skoven sluttede.

Vandringsmanden gik støt og roligt ved hendes Side, som ikke mærkende hendes Forsøg paa at gøre Skridtene kortere. — Han forklarede hende, hvordan hun skulde saa de forskellige Frø, hun havde samlet sammen og nu gik og bar paa, og hun kunde blive optændt af Lyst til at saa og plante og forsøge at faa det til at gro.

Men straks blev der spurgt i hende selv: Hvad, naar Vandringsmanden har forladt dig? Vil du saa kunne plante noget som helst? Er det ikke bare her i Ly af Skoven, du føler Styrke — en falsk Styrke — du ved udmærket godt, at dine Hænder er ikke skabt til at saa og plante, dertil er de for klodsede og afskrækkende grimme. — Du har samlet Frø op og taget dem med dig, men du ved jo godt, at du aldrig vil faa noget til at vokse op af dem, — ja, du vil jo simpelthen ikke turde lægge dem i Jorden.

— Hver eneste Aften paa hele Vandringen gjorde de »Holdt« ved en af de mange Skovsøer, og da sad hun ved Bredden og betragtede dette rolige, rene, det Møje- og Besvær-udslettende Syn. — I Aftentimerne her ved Søerne blev hele Dagens forskellige Indtryk og Udbytte samlet i afpudset, »lutret« Form.

Vandoverfladen var stille og uendelig blank, ikke en eneste Krusning paa Vandet, men man anede en Dybde, som ikke kunde maales.

Søen var omgivet af Træer, Buske og Krat, alt syntes at staa som Skildvagt omkring den blanke, stille Sø, værne og »udtrykke«. Smaa Ildfluer strøg gennem Luften, pludselig dykkende ned til Vandet — op igen — aldrig saa nær, saa Overfladen rørte sig.

Der var Ro og »Samlethed« over dette Billede, saa meget Ro — saa hun med sit urolige Sind kun kunde være Tilskuer. — Hun sad ganske stille og lod saa meget af Roen som muligt gaa ind i hende selv, men den gjorde det ikke fuldkomment. — Hun fyldtes af en ubændig Lyst til stille at lade sig glide ned i Søen og blive opløst og gaa saa fuldkommen ind i Søens dybe, stille Ro — den fuldkomne Tilfredsstillelse — intet idiotisk, uroligt Sind til at skanse op for Freden.

Men nej, det kunde ikke lade sig gøre. Søen og dens Omgivelser var en selvstændig Institution, som hun ikke kunde komme ind i — ikke opstaa i — bare være Tilskuer, mærke Freden i sig selv som en skærende Kontrast.

Hver Dag standsede de ved Træer, som Vinden fik til at tale, det var stærke, ranke Træer, som syntes at bære hele Skoven. — Vinden havde en forunderlig Maade at fare gennem Løvet paa, snart saa Talen lød med Kraft og Vælde, saa blev det svagt, men med en fintfølt Styrke, der ligesom kunde bore sig ind og berøre alt i hende selv, saa det fik ny Glans og Styrke. — Intet i Skoven var herligere end at staa og lytte til alt dette, hver eneste Betoning fra Løvet blev som en Pæl i et Stakit, hun lod sig holde oppe af — ja, fuldkommen holde oppe — aldrig syntes Vandringens Slutning hende mere frygtelig end i Forbindelse med denne Løvtale, hvorledes skulde hun kunne gaa videre uden dette, hvorfra hun fik al sin Kraft. Vilde det ikke gaa, som hvis man tog Krykkerne fra en Mand, der var lam i Benene — for hende var det, det eneste at holde sig til, og naar det ikke mere fandtes, maatte hun falde sammen, som den »lamme« uden Krykker.

— Hvorfor fik hun ikke saa megen Styrke, saa den kunde holde længere frem, uden daglig Tilførsel? Det var det, der var Mening, og Vandringsmanden forklarede hende, hvordan hun, naar han forlod hende, ikke maatte standse op udenfor Skoven, ejheller vandre tilbage, men gaa fremad, lige fremad, og saa og plante.

— Og den Dag kom, hvor Skoven hørte op, og Vandringsmanden bød hende »Farvel« for at gaa tilbage — og følge andre gennem Skoven. — Hun stod der modløs, fortvivlet, uden Krykkerne,

— hun følte ingen Styrke til at vandre fremad, hun følte ingen Kraft til at plante. Hun vilde gøre Forsøg paa at holde Vandringsmanden tilbage, men han havde ikke Tid til at standse, trods det hun raabte: Lad være med at følge flere gennem Skoven, hvorfor gør du det? — blot for atter at forlade dem, og de vil staa fortvivlet, modløse, lammet, som jeg nu staar her — lad hellere være!

— Længe, længe stod hun paa samme Sted, der hvor Skoven hørte op, saa begyndte hun langsomt, meget langsomt at gaa tilbage, ikke gennem Skoven, men udenom — tilbage til det Sted, hvor Vandringsmanden havde mødt hende. — Hun syntes at høre Vandringsmandens anklagende Stemme: Jeg havde vist dig Vejen, du skulde gaa, jeg havde rakt dig Frø, som jeg havde forklaret, hvordan du skulde saa, — og saa gaar du bare tilbage, og Frøene lader du ligge unyttet i dine Lommer, — jeg havde vist dig Vejen!

Trods Anklagen gik hun den tunge, men sikre, Vej tilbage, dog syntes hun at maatte sige noget til sit Forsvar, og hun gentog Gang paa Gang for om muligt at overdøve den anklagende Røst: »Det var saa kort Tid, du fulgte mig, Skoven holdt saa hurtigt op, hvorfor fulgte du mig ikke gennem en dobbelt saa lang Skov?«

Det var, som om hun vilde trodse, give Vandringsmanden Skylden, men inderst inde vidste hun, at selv om han havde led-saget hende den dobbelte Vej, vilde hun være gaaet tilbage, naar han forlod hende. — Alligevel vilde hun forsøge at nedsætte Anklagen, og hun gentog og gentog monotont: »Det var saa kort, det var saa kort« — saa stod Meningsløsheden pludselig klar for hende (kun gjorde hun sig ikke klart, at Meningsløsheden ikke stammede fra Skovvandringen, men kun i hendes Tilbagetog) — og hun blev ilter og udraabte et: Hvorfor? — hvorfor — »det hele«?

ELLEN SJØLUND

Ollerup Gymnastikhøjskole paa Logismøse, i Januar 1946.

KÆRE GAMLE ELEVER!

Hjertelig Tak for alle Jeres gode Breve i Aarets Løb. De har hjulpet mig godt med at holde Humøret og Arbejdsmodet oppe under de Oplevelser, som Tiden siden mit sidste Brev til Jer har budt paa.

Naar jeg nu vil fortælle Jer, hvordan Aaret 1945 er forløbet her paa Gymnastikhøjskolen, saa synes alt saa ubetydeligt i Forhold til den Oplevelse, at vi fik Fred. Tænk! at Verdens Ungdom nu ikke længere skal tvinges til at myrde hinanden i tusindvis. Vi kan blot overveje, hvordan det maatte føles for de mange Kammerater indenfor Ollerup Delingsforenernes Kreds, der var med i begge Lejre. Før var de Venner, men nu skulde de hade og dræbe hinanden, fordi Krigen krævede det. At dette er forbi, og at Danmark atter er et frit Land, er næsten en ufattelig Lykke.

Overfor de sejrende Stormagter, som bragte os Befrielsen, staar vi naturligvis i stor Taknemlighedsgæld, men Krigen gik heller ikke sporløst hen over vort Folk, ogsaa af dansk Ungdom er der ydet en betydelig Indsats for vor Frihed og ofret mange gode Mænds Liv. Jeg tænker naturligvis her paa Modstandsbevægelsens Frihedskæmpere, men ikke mindre paa de tapre

Aage Rosenkjær.

Mænd fra 9. April 1940, hvoriblandt der ogsaa var nogle af Gymnastikhøjskolens Elever, om ikke blandt de faldne, saa i hvert Fald blandt de saarede.

Vore unge Mænd viste den Dag, at det ikke var dem eller deres Fædrelandskærlighed og Offervilje, der var noget i Vejen med, og

ingen Dansker har derfor hverken før eller senere haft Grund til at skamme sig ved at være dansk. Dette har jeg iøvrigt før berørt i Aarsskriftbrev til Jer og talt med flere Elevhold om, naar vi — ogsaa under Besættelsen — frimodigt sang vore Fædrelandssanges dristige Udtryk for Mod og Forsvarsvilje, men jeg nævner det igen, fordi Mændene fra 9. April — saavel som dem fra 29. August — ikke maa glemmes nu, naar de nyere Tiders Frihedskæmpere mindes i Taknemlighed.

Mange af Jer var sikkert ogsaa med blandt den sidste Tids Frihedskæmpere, og om nogle af vore Elever ved vi, at de ofrede Livet i Kampen mod Nazismens Ondskab.

Dette gjorde min gode Ven Aage Rosenkjær fra Tønder, som mange af Jer kender fra hans talrige Besøg paa Gymnastikhøjskolen. Han var blandt de ældste »Ollerup Delingsførere« og en udmærket Mand.

I Aarene omkring 1915 var Rosenkjær Lærer ved Realskolen paa Samsø, hvor jeg, som een af Statens Tilsynsførende ved Skolegymnastik, skulde »inspicere« ham. Forholdet burde iøvrigt have været omvendt, da det blev Rosenkjær, der bedre end nogen anden viste mig, hvordan store Drengene skulde ledes — ikke alene i Gymnastik, men i alt hvad der er sundt og godt.

- Ved Statsskolen i Tønder fortsatte Rosenkjær sin betydningsfulde Lærergerning som Adjunkt og senere Lektor gennem mange Aar, indtil han døde i tysk Koncentrationslejr 18. November 1944.

Hvad Tønder Statsskole mistede med ham, giver hans Arbejdsfælle gennem 17 Aar, nuværende Rektor A. Egebjerg Jensen, Sønderborg, Udtryk for i Medlemsbladet for Skolens Elevforening: »Guldhornet«, hvori han skriver om Rosenkjær: »En saa udpræget Karakter vil altid være udsat for Misundelse og Bagtalelse, og Rosenkjær fik sin Part af begge Dele. Han hadede Fraser, ogsaa nationale Fraser, og han foragtede de Mennesker, der med Færdighed trakteredede de store Ord uden et Øjeblik at drømme om, at der skal være Offervilje bagved Ordene. Selv brugte han ikke meget de dannebrogfarvede Clichéer, men han ofrede i 25 Aar hele sin Fritid, alle sine Tanker og al sin Energi for sønderjysk Ungdom. Til Gengæld flokkedes den om ham og var villig til at gaa igennem Ild og Vand for ham. Han var en enestaaende dygtig Gymnastiklærer, ikke blot i den Forstand, at han var dygtig til at undervise Eleverne i Gymnastik, men især fordi han altid sigtede efter Karakteropdragelse, altid appellerede til Viljestyrken. Om

hans Arbejde ved Tønder Statsskole vil andre sikkert skrive; jeg vil blot gerne sige, at efter min Mening skylder Skolen ham mere end nogen anden Enkeltperson. Vel er det sandt, at ingen er uundværlig, men jeg tvivler paa, at han kan erstattes.«

De, der savner Rosenkjær mest, er muligvis hans store Dreng. De gav ham trygt deres Fortrolighed, og han skuffede dem aldrig, men var deres trofaste Ven og Leder, ikke blot i Skolen, men ogsaa paa Ture ude i Naturen, saavel herhjemme som i fremmede Lande. Rosenkjærs Hjem stod altid aabent for Drengene i Skoletiderne, og i Ferierne fortsattes det kammeratlige Hjemliv i »Tønderkahytten« ved Vejlefjord.

Gennem godt Kammeratskab, Sang og idrætslig Handling har Rosenkjær ledet mange søgende Dreng fra frem til at blive gode Mænd for Danmark.

Fra vort første Møde paa Samsø og til Rosenkjærs Død var vi Venner. Under jævnlige Besøg i Ollerup eller Tønder delte vi vore Glæder over og lagde Planer for vort Ungdomsarbejde, der nær havde føjet sig saa nøje sammen, at Rosenkjær var flyttet til Ollerup for i Tilknytning til Gymnastikhøjskolen at lede en ny Skoleform, som Danmark efter vor Mening havde Brug for. Vi naaede imidlertid ikke at gennemføre denne Plan, — Rosenkjær døde, men Tanken lever, og det er min Agt at søge den virkeliggjort nu, saa snart som det bliver mig muligt. Herom mere senere i dette Brev.

Aage Rosenkjærs Minde skal vi ære, han var for Alvor en god Ungdomsleder.

Christian Rottbøll, Børglum Kloster (Elev paa Gymnastikhøjskolen Vinteren 1937—38), satte ogsaa Livet ind, og mistede det i Kampen for Frihedens og Retfærdighedens Sag. Han var en ejendommelig og stærk Personlighed, der uden Vaklen fulgte sin Overbevisning og gik sine egne Veje. Hans Overbevisning var altid i Overensstemmelse med det sande og gode, det vilde han tjene, selv om Vejen skulde føre til en tidlig Død.

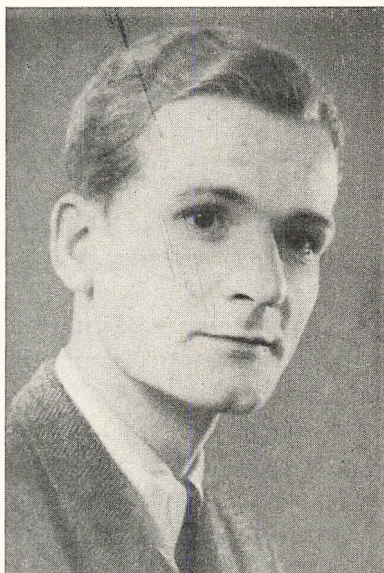
Takket være Forældrenes Tillid fik jeg meget med ham at gøre. Han var blandt de af vore Elever, der sammen med Gymnastikhøjskolens daværende Lærere, Helge Sand og Viggo Søndergaard, ønskede Uddannelse paa Rigsakademiet for Legemsøvelser i Berlin og benyttede sig af den Udveksling mellem dansk og tysk gymnastik- og idrætsstuderende Ungdom, som Rigssportsfører Tschammer und Osten havde udvirket. *Christian Rottbøll* udnyttede dette Studieophold i fuldt Maal, ogsaa til at blive klar over,

at det ikke var Idealisme, men Uretfærdighed og Magtbegær, der bar Nazismen frem. Og han handlede ud fra denne Klarhed.

Det lykkedes senere at skaffe Christian Rottbøll Beskæftigelse i Argentina, da han stadig følte den sunde Ungdoms stærke Trang til at lære mere af Verden at kende ved Selvsyn og personlige Oplevelser. Men Finlands Forsvarskrig mod Rusland i Vinteren 1939-40 kaldte hurtigt Christian Rottbøll hjem fra Argentina til Kamp mod Vold og Undertrykkelse.

Den samme Kamp fortsatte han senere paa engelsk Side, indtil han faldt i sikker Tro paa Retfærdighedens Sejr.

I en udmærket Kronik i »Vendsyssels Tidende« 21.—22. Januar d. A., skrevet af Christian Winther, staar der om ham: »Der foreligger ikke saa faa Vidnesbyrd om det Indtryk, Christian Rottbøll gjorde paa sine Omgivelser. Baade legemligt og aandeligt var han en Mand af ædel Rejsning. En af hans Kammerater og nære Medarbejdere fra de faa korte Maaneder, Christian Rottbøll fik Lov til at sætte hele sin unge Energi

Christian Rottbøll.

ind paa at skabe en aktiv dansk Frihedsbevægelse, Jørgen Diemer, skildrer ham saadan: »Høj og smuk var han, med Øjne, man aldrig glemmer, faste, rolige saa de lige gennem een. Han var altid i godt Humør, altid parat til Opmuntring, hvis hans Medarbejdere stødte paa Vanskeligheder. Energisk og altid klar til at tage nye Opgaver op, naar han kom i Forbindelse med nye Mennesker. Faktisk blev vel den egentlige Spire til den danske Modstandsbevægelse lagt gennem hans Arbejde. Han var en af Frihedsbevægelsens Pionerer. Han var een af de første, der betalte den fulde Pris.«

Til Foraaret vil der paa Børglum Klostermur over hans Grav blive indmuret en Plade med disse Linjer af en af Frihedskampens Digtere, Poul Sørensen:

Hans danske Tro var rank og klar.
 Alt har sit Folk han givet.
 Han gav et indre Kald sit Svar
 med Livet —.

Om Peder Madsen (Elev 1937—38), Johannes Jensen (Elev 1938—39) og Aage Søndergaard (Elev 1940—41), der alle tre, ligesom Aage Rosenkjær og Christian Rottbøll faldt i Frihedskampen, findes der særlige Artikler her i Aarsskriftet.

Jeg kom ikke med blandt de væbnede Frihedskæmpere. Det første, der mødte mig af denne Bevægelse, var Christmas Møllers Forsvinden til England og hans Opfordringer derovre fra til Landsmænd herhjemme om at øve Sabotage. Den Fremgangsmaade syntes jeg ikke om, og da det tillige knob for mig at forstå Sabotagens Betydning for de allieredes Krigsførelse, fattede jeg for ringe Interesse for Modstandsbevægelsen. Jeg var derimod stærkt optaget af mit daglige Skolearbejde og mener forøvrigt, at Værdien i Højskolearbejde og Uddannelse af Ungdomsledere kan sidestilles med Modstandsbevægelsens Indsats for Land og Folk.

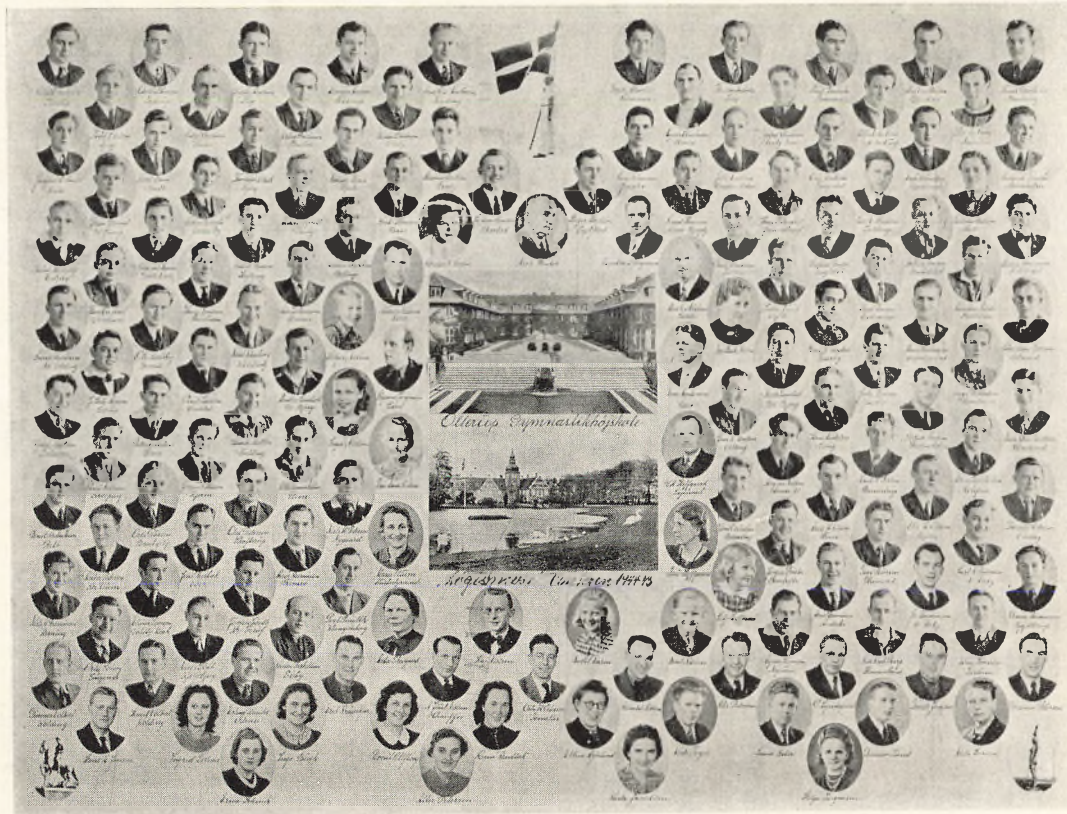
At Kommunisterne et Par Maaneder før Kapitulationen lod høre fra sig med Trusler, æggede mig ikke til at blive Frihedskæmper, — Tiden til Aktion mod mig var ikke inde endnu — forlød det i en anonym Skrivelse.

Den 12. Maj var Tiden inde for dem, men derom vil jeg skrive senere i dette Brev.

Den eneste direkte Haandsrækning, jeg fik Lejlighed til at yde Modstandsbevægelsen, var at modtage en Del eftersøgte Politibetjente og et Par flygtede, sønderjydske Ungdomslere af mine gamle Elever og holde dem skjult her paa Løgismose i Vinterhalvaaret 1944—45 som Elever eller Medhjælpere. To Mænd fra Svendborg, der af Gestapo var udset til at skulle skydes, søgte ogsaa kortvarigt Tilflugtssted her.

Af Hensyn til »Traaden« i dette Brev, maa jeg nu vende tilbage til Tiden, hvorom jeg sluttede min Redegørelse for Jer i sidste Aarsskrift.

Vinterskolen 1944—45 fortsatte sit rolige og gode Forløb, indtil vi den sidste Søndag i Marts holdt Afslutningsfest med Rideopvisning i Haven og med Gymnastikopvisning af samtlige Elever i et Hold. Gymnastikken maatte vises to Gange samme Eftermiddag, da Tilskuernes Tal var dobbelt saa stort, som Salen

Rytterne fra Vinterskolen 1944—45.

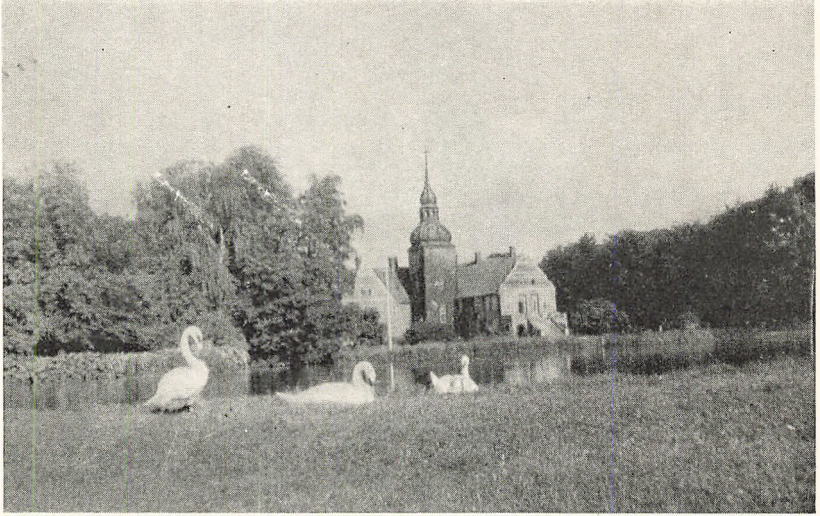
kunde rumme. Vejret var meget smukt, saa Dagen forløb paa bedste Maade og sluttede med Elevunderholdning om Aftenen.

Saa rejste atter et Hold brave Ollerup Delingsførere ud til Arbejde for Danmark.

Sammen med dem forlod Rask Nielsen og Mads Nielsen Gymnastikhøjskolen for at tage Forstandergerning op hver paa sit Sted, saadan som jeg skrev til Jer om det ifjor.

For deres mangeaarige og værdifulde Gerning paa Gymnastikhøjskolen ved jeg, at alle I, der har nydt godt af deres dygtige Undervisning og gode Paavirkning, føler Taknemlighed, ligesom vi andre, der gennem Tiderne har arbejdet sammen med dem, og en hjertelig Tak fra os alle bringer jeg derfor de to Mænd — ogsaa her gennem vort Aarskrift.

Efter 1. April blev en Gruppe af Vintereleverne hos os for i en Maaned eller længere Tid at hjælpe ved praktisk Arbejde. Der var meget at udrette til Forøgelse af Skønheden i Park og Skov og til Forbedring af de Forhold for Skolevirksomheden, som det havde knebet med at faa tilfredsstillende ordnet i det travle Efteraar 1944 forud for Indvielsen af Løgismose til midlertidig Gymnastikhøjskole. Det blev derfor en travl Maaned, men da den var gaaet, kunde vi ogsaa ret glæde os til at modtage de 110 Sommerpiger, der skulde komme for at tilbringe Sommeren her paa dette skønne Sted.

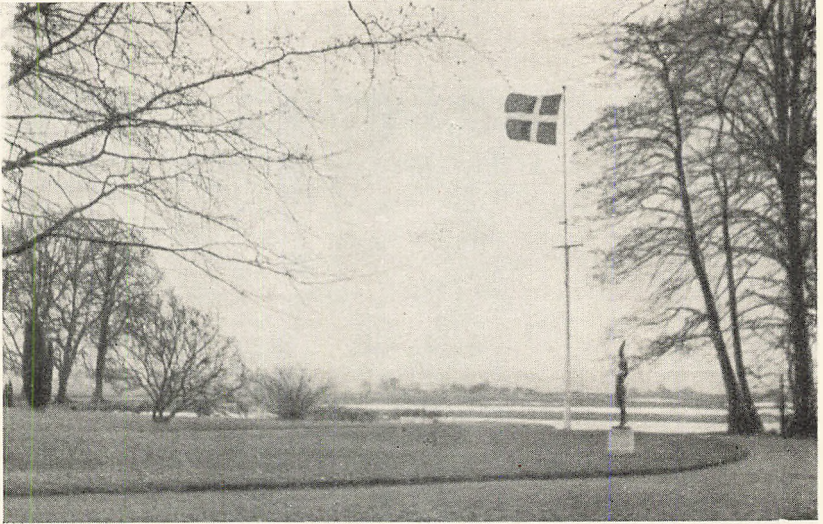
Foraar 1945.

Den 3. Maj stod alt færdigt til Skolens Aabning, og sammen med Eleverne kom vore nye Lærerkrafter til Højskolegerningen. Foruden Gymnastiklærerinde Lisse Andreasen og cand. theol. Jørgen A. Brøgaard, som jeg skrev til Jer om i sidste Aarskrift, kom ogsaa en senere fæstet Lærerinde, Karen Degnbol, der havde faaet sin første Lederuddannelse paa Gymnastikhøjskolen i Ollerup, men iøvrigt senere har taget Gymnastiklærerindeeksamen fra Statens eetaarige Kursus i København. I Forvisning om god Hjælp fra disse tre udmærkede Mennesker gik Søgaard Jørgensen, Arne Mortensen og jeg trygt Sommerskolen imøde.

Fredag d. 4. Maj, paa Sommerskolens første Arbejdsdag, modtog vi her ude paa det fjerntliggende Løgismose hen under Aften Glædesbudskabet om, at de tyske Tropper i Nordtyskland, Holland og Danmark havde kapituleret. Meddelelsen lød til os inde i Salen, hvor vi arbejdede med Gymnastik, og skønt den var ventet, saa forekom Nyheden dog saa overvældende, at den næppe kunde fattes. Men efter en kort Stund følte Sandheden og Glæden, og vi sang: »Der er et yndigt Land« og gav vort befriede Fædreland et kraftigt trefoldigt Leve.

Lørdag Kl. 8, da Kapitulationen traadte i Kraft, samledes vi i Haven omkring Flagstangen ved Søbredden og hejste Dannebrog og fortsatte til Gaardspladsen, hvor ogsaa de øvrige nordiske Flag gik til Tops, mens vi sang Nationalsangene. Vore Tanker dvælede

5. Maj.

især ved Norge, der endnu ikke var befriet. Inde i vor lille Kirke takkede vi Gud for Freden og sluttede med at synge: »Vor Gud han er saa fast en Borg«.

Søndag d. 6. Maj holdtes Skolens Aabningsmøde. Om Formiddagen var vi til Takkegudstjeneste i Dreslette Kirke, hvor Pastor Madsen førte Ordet paa sin personlige og hjertelige Maade.

Pinsseforberedelse.

Sankt Hans Blus.

Om Eftermiddagen talte Lærerne Søgaard Jørgensen og Jørgen A. Broegaard, og om Aftenen læste Hass Christensen, Odense, Skuespillet »Fædrelandet«.

Saa fandt Arbejdsdagene efterhaanden deres jævne Gang i det sædvanlige friske Tempo, og her i Brevet vil vi følge hele Skoleaarets Forløb for derefter at vende tilbage til en Omtale af mine personlige Oplevelser omkring d. 12. Maj og i Tiden derefter.

Paa Grundlovsdagen talte den unge Arkitekt Chr. Rottbøll, Horsens, her paa Skolen om sine Ophold i Hørslerød, Frøslev og Neuengamme, og senere paa Dagen deltog Skolen i et Grundlovs-møde i Damsbo Skov, hvor Repræsentanter for vore større politiske Partier talte. Vort mandlige Elitehold gav den Dag under min Ledelse Opvisning ved en Grundlovsfest paa Herning Stadion for en meget talrig Forsamling. Vaidemarsdagen var som sædvanlig een af Gymnastikhøjskolens store Festdage, der denne Gang sluttede med »Middag« for Eleverne, alle Godsets Folk og en Del Gæster — med paafølgende Elevunderholdning.

Sankt Hans Aften brændte vi Blus paa Engen ved Strandbredden, hvor Hekse myldrede frem fra Skoven i vildt Ridt paa Kosterkaftene omkring det knitrende Baal.

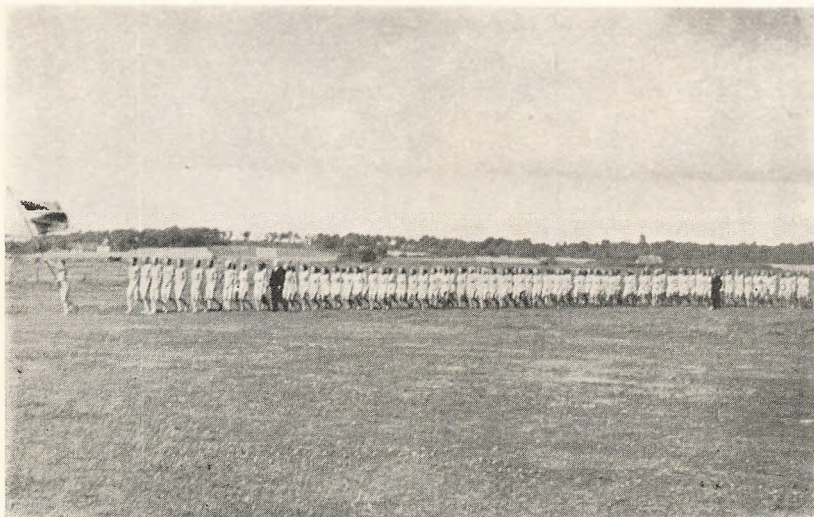
Først i Juli var vi Gæster ovre paa Illumø, der nu ejes af Proprietær Søren Sørensen — en Søn af Anton Sørensen, Havbro, som mange af Jer sikkert har hørt omtale.

Søren Sørensen, der slægter sin Fader paa i Dygtighed, hersker nu sammen med sin udmærkede Hustru og nogle tiltalende voksne Børn over den skønne Illumø, der er 160 Tdr. Land stor, med lidt Skov og herlige, fuglerige Kyster. »Kongen« paa Illumø hentede os alle og bragte os hjem igen i Motorbaade og Slæbepramme, og det blev en indholdsrig og smuk Dag, vi fik herovre hos den

Paa Tur mod Illumø.

Indmarch paa Helnæs.

gæstfri Familie. Aftenen i »Illungaard«s Have med gode Ord af Søren Sørensen og Musik af ham og hans Familie — vekslende med Elevernes Korsang og Fællessang gav os gode Minder med hjem.

Lidt senere i Maaneden overværede vi Odenseskuespillernes Opførelse af Molbechs »Ambrosius« paa Friluftsscenen ved Glamsbjerg.

Søndag d. 8. Juli fulgte vi en Indbydelse fra Gummerup Gymnastikforening og gav Opvisning paa Byens udmærkede Stadion. Om Aftenen var vi Foreningens Gæster ved Fællesspisning og en Svingom i Forsamlingshuset.

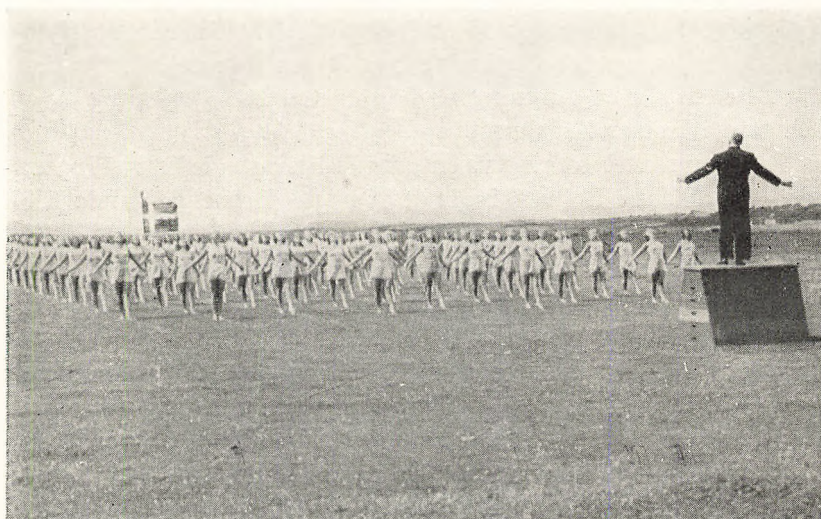
To Uger senere foretog vi en ganske tilsvarende Opvisningstur ud til det skønne Helnæs, indbudt af nogle derboende gamle Elever og andre interesserede og gæstfrie Folk.

Sidst i Maaneden holdt Valgmenighedspræst Dons Christensen, Askov, atter en Række Foredrag og en Aftengudstjeneste for os, og i Dagene fra Søndag d. 28. til Mandag d. 30. Juli havde vi Elevmøde. Der kom som sædvanligt et stort Antal gamle Elever til Mødet, og det blev festlige Dage her paa Løgismose. Vi havde ordnet og smykket et stort Rum i Laden til Spisesal, med Plads til samtlige 5—600 Deltagere, saadan at vi ogsaa under Maaltiderne kunde være samlede alle. De forhenværende kvindelige og mandlige Elever fik daglig Gymnastik — skiftevis under

Hjem fra Helnæs.

Mortens og min Ledelse, og de spillede Bold og tog Strandbade, naar der var Tid og Lejlighed til det. Lørdag Aften opførte Lærerstaben med flere Heibergs »De uadskillelige«. Søndag Formiddag talte Broegaard, og om Eftermiddagen gav Løjtnant Hoffgaard Opvisning med de 40 Deltagere i Ridekursus, hvorefter samtlige Sommerelever viste Gymnastik paa den store Plæne udenfor Vold-

Fra Opvisning paa Helnæs.

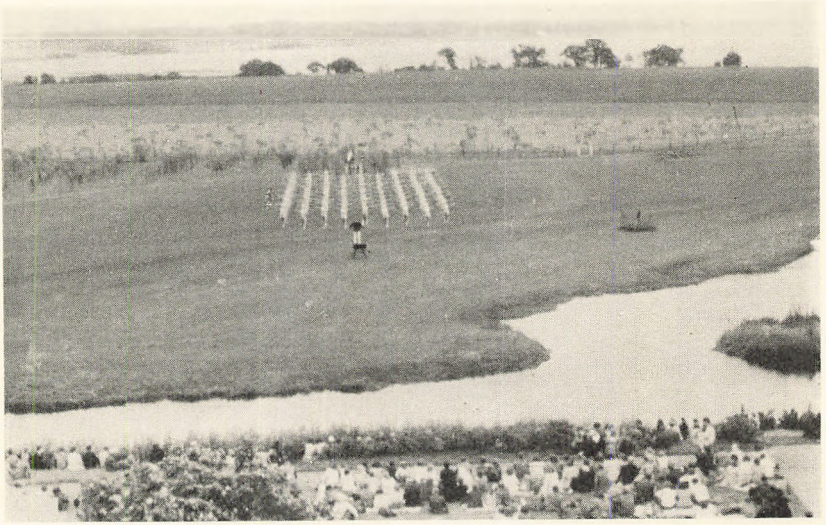
»De uadskillelige«.

graven ved Søen. Tilskuerne sad paa Plænerne inde i den gamle Del af Parken. Sidst paa Eftermiddagen holdt Søgaard Foredrag, og om Aftenen gav Fru Ellen Malberg en smuk og indholdsrig Underholdning.

Om Mandagen sluttede Elevmødet, og samtidig var første Sommerskole her paa Løgismose endt, saa et flinkt Hold kvindelige

Rideopvisning ved Elevmødet.

Pigernes Opvisning ved Elevmødet.

Ollerup Delingsførere atter kunde drage ud til Arbejdet blandt Ungdommen.

I de to første Uger af August havde vi som sædvanlig Feriekursus — eller »14 Dage paa Gymnastikhøjskole« for Lærere, Lærerinder, Seminaricelever og Delingsførere m. fl.

Derefter kom Travlheden med Gaardens Høst, som var ret god,

Karlernes Opvisning ved Elevmødet.

Feriekursus.

da Sommeren havde været passende fugtig til vore lette Jorder.

Fra Marker, hvor vi avlede tidlige Kartoffler, tog vi som anden Afgrøde Tobak, Gulerødder eller søde Lupiner til Ensilering, og saadan Dobbeldrift er nødvendig, hvis Gaarde som Logismose skal blive rentable.

Til Læ og Forskønnelse anlagde vi i Efteraarsmaanederne

Fra en Travetur.

Hele Hestebestanden.

10 km Læplantning om Markerne og langs vore Veje og udvidede Frugtplantagen fra omkring 15 til ca. 17 Tdr. Land.

Vort Hønseri blev ordnet og udvidet med et stort moderne Hønseshus, saa vi nu har en Bestand paa godt 1000 Stk. af bedste Racer — og eget Rugeri. Driften af alt dette ledes af en særdeles dygtig Hønserist Chr. Hansen. Vort Svinehold saavel som vor Kvægbesætning, der tæller 136 Dyr af ren Jerseyrace, er ogsaa kommet i god Orden, og Kastning eller anden Sygdom lader det til, at vi er fri for nu. Ogsaa med Hestebestanden gaar det godt. Naar Remonter og Opdræt tælles med, har vi 26 ialt, og 5 af de gode belgiske Hopper fra Godsejer Jessens Tid skal have Føl nu i Foraaret.

Gaardens ret store Gartneri med 9 Drivhuse, 800 Mistbænke og betydelige Arealer med Grøntsager staar, ligesom Frugtplantagerne, under vor udmærkede Overgartner N. J. Hansens Ledelse, og alle de forskellige Kulturer Aaret rundt synes at lykkes godt.

Hver Morgen gaar vor Lastbil til Odense med Gartneriprodukter til Gartnerens Salgsforening og med vore Jerseykøers fede Mælk til et Mejeri i Byen.

Efteraarsarbejdet med Sukkerroer til Fabrik og til Foderbrug, med Kartofler fra 42 Tdr. Land og alt øvrigt blev udført rettidigt, og med Vinterpløjningen var vi færdige til Jul.

Vi har i længere Tid holdt fast Smed, som ved dygtigt Arbejde

Sprøjtning af Frugttræer.

baade i Jern og Træ i Gaardens udmærkede Smede- og Maskinværksted nu har bragt alle Vogne, Redskaber og Maskiner i god Orden.

Ledelsen af hele Løgismoses Drift har siden November været delt imellem Alfred Jørgensen og Arne Mortensen. Alfred har fremdeles Inspektionen over alt, hvad der kommer ind under Gymnastikhøjskolevirksomhedens sanitære Forhold og tekniske Anlæg, ligesom han har Gaardens Besætning under sig og leder alle de Medhjælperes Arbejde, der har med disse Ting at gøre.

»Morten« leder Markernes Drift, og har Arbejds mændene og Karlene med Hestene, Traktorerne og alt øvrigt hertil hørende under sig, ligesom ogsaa Skovarbejdet sorterer under ham, saa han er en meget optaget Mand, da han fremdeles har sine Timer i Undervisningsøvelse og Gymnastik m. m.

Det er en stor Tilfredsstillelse, og meget gavnligt for de mange unge, der opholder sig her, at se den Orden og Dygtighed og det Arbejdstempo, der nu gør sig gældende paa alle Felter af Godsets Drift.

Med Højskolevirksomheden gaar det ogsaa godt — i hvert Fald hvad Tilgangen af Elever angaar. Allerede midt i Juli, da jeg blev klar over, at vi ikke kunde komme til Ollerup med Vinterskolen 1945—46, men maatte blive her paa Løgismose, var der indmeldt 185 Mænd, hvoraf vi kun var i Stand til at modtage de 120 her.

Hestevanding.

Lørdag d. 3. November modtog vi indeværende Vinterskoles Elever, og ved Aabningsmødet Dagen efter talte Lærerne Søgaard Jørgensen og Jørgen A. Broegaard. Om Aftenen læste Pastor Tage Rydal, Ryslinge, den ljelekiske Forfatter Capeks Skuespil »Magt og Ære«.

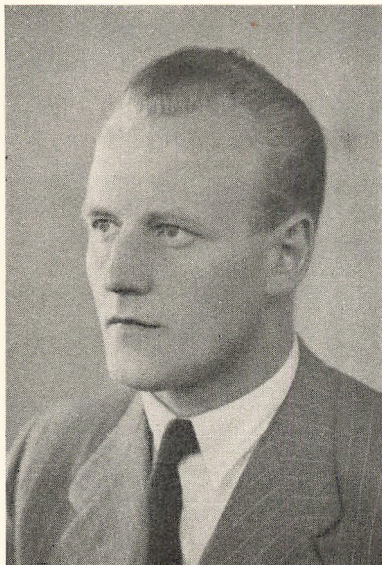
Ved denne Vinterskoles Begyndelse overtog Jens Thorup atter Lærerstilling her ved Gymnastikhøjskolen.

Thorup er velkendt af mange — ogsaa indenfor Ollerup Delingsførernes Kreds, idet han har været Elev hos os to Vintre og Medhjælper ved praktisk Arbejde et Par Somre. Endvidere var han Elitegymnast og Fanebærer paa Turnéer baade herhjemme og i Udlandet, indtil han tog Læreruddannelse fra Skaarup Statsseminarium og blev Lærer ved Gymnastikhøjskolen. Gymnastiske Undervisningslag var der imidlertid ingen ledige af den Gang, men Thorup fortsatte saa efter et Aarstids Forløb sin Uddannelse og tog eetaarigt Kursus paa Statens Gymnastikinstitut i København. Efter vel overstaaet Eksamen fik Thorup Ansættelse ved Vordingborg Seminariums Øvelsesskole, hvor han har virket i 2½ Aar, indtil han nu atter flyttede her til Gymnastikhøjskolen.

Vel kendt blev Jens Thorup for værdifuld Indsats i Frihedskampen. Efter at han, som Byleder i Vordingborg, havde lagt stor Dygtighed og Offervilje for Dagen, blev han enstemmigt valgt til Amtsleder af Modstandsbevægelsens Arbejde i Præstø Amt.

Jorgen A. Broegaard.

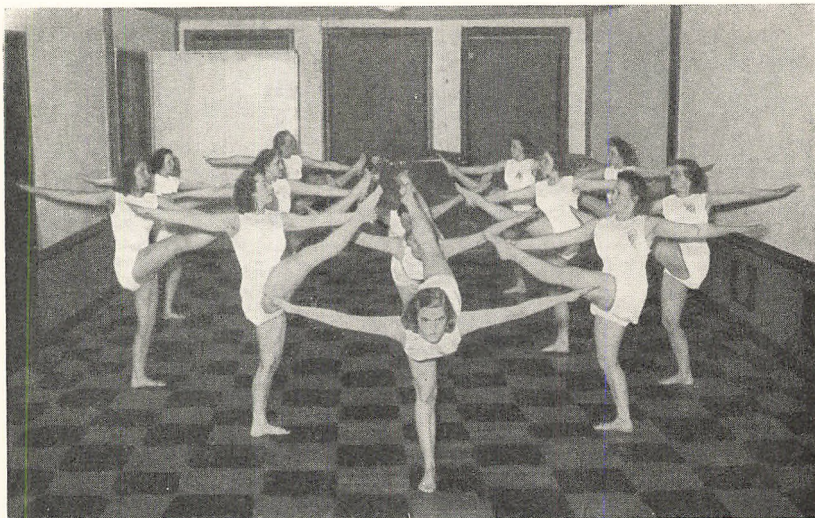
Jens Thorup.

Nu havde Gymnastikhøjskolen imidlertid Brug for Jens Thorups gode Evner og Arbejdskraft, og jeg er meget taknemlig for at have faaet en saa udmærket Mand knyttet til Gerningen her. Jeg ved, at jeg ogsaa i ham faar en trofast Medhjælper til Genrejsning og Fortsættelse af vor Skole i Ollerup.

Vinterskolearbejdet kom snart i god Gang, da det viste sig at være flittige og interesserede Elever, vi havde faaet ogsaa i dette Hold.

En Søndag midt i November havde vi Besøg af Foreningen »Ollerup Delingsførere, København«, hvis kvindelige Elitehold viste Gymnastik om Eftermiddagen under Ledelse af Ulla Hostrup og gav Underholdning om Aftenen.

Begge Dele var det en Fornøjelse at overvære, skønt Gymnastikken øvedes til Musik, hvad jeg jo ikke har Ord for at være nogen Ynder af. Var Forholdet imidlertid det, at alle Danmarks Piger først havde været paa Ollerup i 3 Maaneder, som disse 13, og faaet Herredømme over et frit og harmonisk udviklet Legeme, eller hvis de havde faaet det i tilsvarende Grad andet Sted, saa for mig gerne, thi da, men ogsaa først da, er Tiden inde til Opvisningsgymnastik, som godt kan forenes med Musik, hvis begge Dele staar saa højt, at der kommer en virkelig skøn Har-

Elitehold fra »O. D. K.«.

moni frem gennem Samarbejdet. At jeg synes bedre om Sang til jævne danske Pigers Opvisning og svært godt lider at se en Omgang primitiv Gymnastik først, er blot Udslag af min personlige Smag og Trang til Orden. Jeg mener, at Midlerne bør vises umiddelbart før Arbejdets Resultat, for at ingen skal fristes til at begynde fra den forkerte Ende.

Først i December holdt Odense Amts 4. Hovedkreds Delingsførermøde her paa Skolen under Ledelse af Fru Børup og Jens Thorup.

Deltagelsen var meget stor, og Dagen fik et festligt Forløb med Folkedans og »Landsstævnefilm« som Aftenunderholdning.

Fru Børups Ledelse af Gymnastik var frisk og fornøjelig at høre og se paa, og Musik savnedes heller ikke her. En grundig Forklaring af hvilken Serie Sving, Bøjninger og Vridninger, der nu skulde foretages, blev givet, og Musikken satte saa ind. Og det var meget morsomt altsammen. Et Par enkelte dygtige Gymnaster paa Fløjen, hvis legemlige Forhold i Forvejen havde faaet den Udvikling, som god Gymnastik skal give, kunde endog udføre de ønskede Foretagender nydeligt, hvorimod mangfoldige hæderlige Forsøg mislykkedes for alle dem, hvis Legemer ikke var frie og stærke nok til at følge Ejerens gode Vilje eller Musikkens Krav.

Og hvad saa med Gymnastikken i de følgende Tider hjemme i Forsamlingshusene, der ofte er kolde og i Almindelighed uden Musik?

Her staar nu den gode Delingsfører, der saa gerne fra Delingsførerermødet vilde have haft noget med hjem, som hun kunde gøre sine Piger rigtig varme, bevægelige og stærke med, nogle bestemte Øvelser, som hun — i planlagt Rækkefølge — kunde overse og faa et virkeligt, værdifuldt, gymnastisk Arbejde udført ved. Hvordan faar hun nu noget ud af alle de forskellige Ting, der skulde udføres til dette eller hint Musikstykke? Fik den jævne Delingsfører virkelig den Hjælp, som hun fortjente, til sit daglige Arbejde med de udmærkede Piger ude i vore Forsamlingshuse? Jeg tror det ikke! og det er jo dog en væsentlig Del af Meningen med Delingsførerermøderne.

For nogle Aar siden øvedes der ude i vore Landsbyer en ret gedigen Gymnastik med de kvindelige Hold, og Tid efter anden kom Byboerne ogsaa med i dette frivillige Ungdomsarbejde. I de større Byer fremstod der saa nogle »Damehold«, der øvede Musik-Gymnastik, som lettere betragtet kan se meget yndefuld og tillokkende ud. Men naar denne saakaldte »moderne« Kvindegymnastik nu bringes modsat Vej — fra Byen og ud til vore udmærkede Landbopiger, der heldigvis ogsaa gerne vil være yndefulde, og desværre af den Grund alt for let lokkes med til at begynde fra den forkerte Ende, saa tror jeg ikke, at dansk Gymnastik er vel tjent hermed. Vi, der leder, skal tænke os godt om og altid først og fremmest rette os efter, hvad der tjener vore Gymnaster bedst.

Jeg tvivler ikke om, at enhver Leder, der arbejder med Gymnastik blandt dansk Ungdom, gør det ud fra sin bedste Overbevisning, og dog kan det til Tider se ud, som om der savnes en jævn og nøgtern Omtanke i Fremgangsmaaden, navnlig overfor dem, der trænger haardest, og dem skal der tages Hensyn til, hvis Gymnastikken skal være Middel — og ikke Maalet for vort Ungdomsarbejde.

Jeg deltog ikke i Landsdelingsførerermødet paa Snoghøj, da jeg mener, at de, der i Almindelighed taler mest ved disse Møder, friere kan kritisere alt det, der har sin Rod i Gymnastikhøjskolens Gerning, naar jeg holder mig hjemme. Men paa Breve fra gamle Elever kan jeg mærke, at det nu er manglende Aand i vort Arbejde, der tales om. Det er kun godt, om andre har større aande-

lige Evner at virke med og kan give Delingsførerne mere Ild og Kraft, — end Gymnastikhøjskolen menes at kunne —, det kan aldrig blive for godt for Ungdommen.

Jeg vil imidlertid sige til Jer, vore Elever, at ingen bør følge Tanken om at holde op paa Grund af Tvivl om Evnen til at lede »aandsbaaren Gymnastik«, som Ordene maa have lydt. Jævn og ærlig Handling er bedre end store Ord, og naar I leder Gymnastik, saadan som I tror, det er bedst, og gør det for at tjene de unge, der samles om Jer, saa kan I roligt stole paa, at Jert Arbejde bæres af en god Aand.

Forøvrigt var det at ønske, om saadanne Møders Talere — saavel som vore Landsforeningers Styrelser — vilde lade sig lede af samme Fordragelighedens og Samlingens Aand, som hersker ude blandt Danmarks Delingsførere, saa vilde Forholdene forme sig værdigere for vort frivillige Ungdomsarbejde.

Selv vore unge Mænds Frihedskamp den 9. April, 29. August og nu før Kapitulationen har ikke aabnet Bestyrelsernes Øjne for den gode Samlingstrang og Forsvarsvilje, der besjæler Ungdommen nu, og som forøvrigt altid har besjælet Delingsførerne. Hvor ivrigt samledes de ikke — ogsaa om Skydningen — gennem alle Aarene i Ollerup, indtil radikale Elementer næsten fik gjort det til en Skam at kunne skyde.

En herlig Oplussen fik Interessen med Finlands første Vinterkrig, og den holdt sig, indtil Krigsforholdene forbød al Skydning ogsaa i Idrætshallen i Ollerup.

Spaltningen af »De danske Skytte- og Gymnastikforeninger« skyldtes dybest set Parti-Politik, hvad Delingsførerne og den øvrige Ungdom slet ikke ønsker deres Arbejde forstyrret af. Delingsførerne finder det fuldkommen meningsløst, at Uenighed mellem to Bestyrelser skal stille dem og deres Arbejde i to Lejre. De uddannes sammen og vil helst virke enigt og samlet for dansk Ungdom. Formalsparagraffens Udtryk om Forsvarsvilje og -evne, som i Virkeligheden aldrig har splittet Ungdommen, men kun de ældre, maa der nu være Enighed om. Nu maa »Tiden være moden« for Samling, hvad den — efter de ældres Mening — ikke tør har været.

Det var ikke ilde, om man nu vilde følge mit Samlingsforslag, som begge Landsbestyrelser kom til Fællesmøde om i Odense 1937. Mødet havde meget nær ført til, hvad Forslaget gik ud paa: et samlet Landsforbund — rummende en Gymnastikforening, en

Idrætsforening og en Skytteforening, der hver for sig valgte egen Bestyrelse og havde selvstændig Administration af Midler og Arbejde. Af Bestyrelserne valgtes Forbundets Landsledelse, der ordnede alt det fælles: Landsfester, Repræsentation udad og et Medlemsblad, i hvis Redaktion Gymnasterne skulde have een Mand til at redigere det gymnastiske, — Idrætsmændene een til det idrætslige — og Skytterne een til at redigere deres Stof.

Forbundets Landsledelse skulde sætte en Chefredaktør til at ordne det alment oplysende og underholdende Stof saavel som Billed- og Annoncematerialet i dette Blad, der skulde tilgaa alle Medlemmer.

Kan alle I udmærkede Delingsførere nu ikke gøre Alvor af at faa dette Forslag gennemført, det er jo kun, hvad de fleste vil. Rejs en ny Landsdelingsførerforening, som staar frit overfor alle gamle Alliancer, Baand og Personer.

Tænk om Snoghøj- — Gerlev- og Ollerup-Delingsførerne vilde forenes om denne Opgave: — først Bladet og saa Samlingen. I Delingsførere med Jeres Gymnaster er jo dog de mange og de unge, for hvem Foreningerne er til, og det er urigtigt at vente paa, at alle de gamle skal dø, før denne gode Ungdomssag løftes op i det Plan og i den nationale Samlingens Aand, hvor den har hørt hjemme lige fra Skyttesagens Barndom.

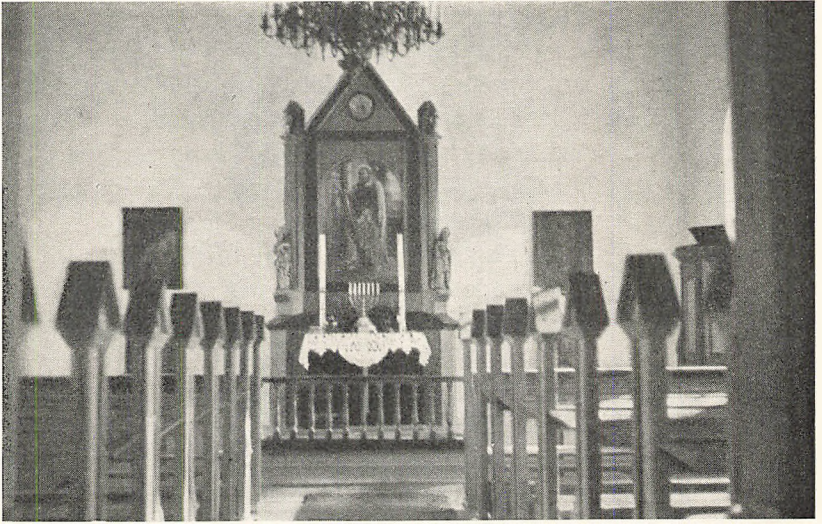
Men tilbage til Skoleaarets Gang.

Af fremmede Foredragsholdere har vi under Vinterskolen haft P. Markussen, Formand for »Dansk nordisk Ungdomsforbund«, og Seminarielærer Claus Eskildsen, Tønder, der begge talte om det sydslesvigske Spørgsmaal. Endvidere har nogle Konsulenter talt om Erhvervsgrene indenfor Landbruget, Foredragsholder William Sieverts har læst Kaj Munks: »Niels Ebbesen«, og vor forhenværende Lærer, cand. mag. Ib Koch-Olsen, har holdt Foredrag her om Kapitulationsdagene i København — og om Nordahl Grieg.

Sidst i Januar venter vi Valgmenighedspræst Dons Christensen, Askov, til nogle Foredrag og en Aftengudstjeneste.

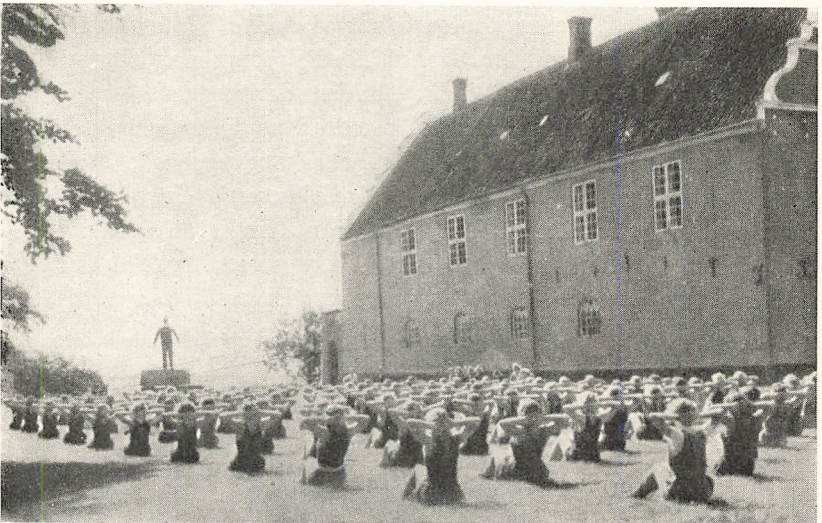
Det er nu afgjort, at ogsaa Sommerskolen 1946 skal afholdes her paa Løgismose, da Gymnastikhøjskolen hjemme i Ollerup stadig er fyldt med tyske Flygtninge.

Af de 260 unge Piger, der havde meldt sig nu, kommer derfor kun knapt Halvdelen med i Aar, de øvrige faar vente, til vi i 1947 forhaabentlig er i Ollerup.

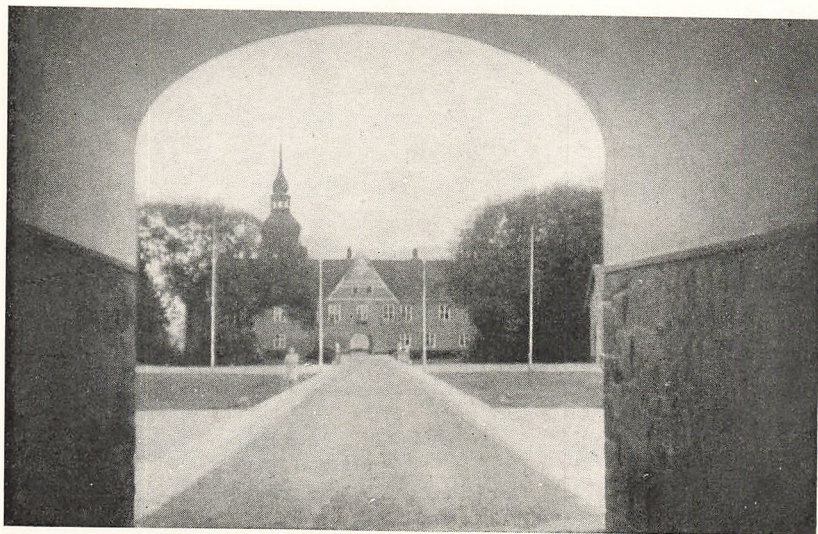

Logismose Kapel.

Elever fra Udlandene begynder at melde sig. Denne Vinter har vi to Nordmænd, og til Sommerskolen er der indmeldt 15 kvindelige Elever fra Norge. Ogsaa fra Island, England og Palæstina er der Forespørgsler, og vi kan saaledes glæde os over, at vor Skole faar sit internationale Præg tilbage, hvilket har stor Værdi ikke mindst for de danske Elever.

Fællestræning.

Saavidt jeg kan skønne, har Elevtilgangen til Gymnastikhøj-skolen aldrig været større end netop i Tiden fra Maj 1945 og indtil nu. Naar dertil kommer, at vi ikke nogensinde før i et tilsvarende Tidsrum har modtaget saa talrige Anmodninger fra gamle Elever om O. D.-Mærker som Erstatning for mistede, saa ser jeg heri et Udtryk for, at dansk Ungdoms Tillid til Gerningen her og til mig ikke er rokket trods bestemte Personers og Blades Forsøg paa Mistænkeliggørelse. Dette Forhold har naturligvis støttet mig i Fortsættelsen af min Gerning under de Oplevelser, jeg var ude for omkring den 12. Maj og i Tiden, der fulgte efter.

Vel ved jeg, at en »Renselse« overfor Jer — mine Elever, er overflødig, men jeg synes at skyldte netop Jer en Redegørelse for, hvad der er sket, saadan at I kender Forholdene og kan svare, hvis nogen spørger.

Lørdag Aften d. 12. Maj kørte en Bil med fire bevæbnede Frihedskæmpere ind paa Løgismose. Efter en noget voldsom Fremfærd traf de mig ude i Skoven ved Hønseriet, hvor jeg var med til at lægge Kalkunæg under Høns. Uden videre Begrundelse blev jeg undersøgt for Vaaben og ført under skarp Bevogtning gennem Skoven og Haven til Bilen paa Gaardspladsen, hvori jeg blev anbragt med en bevæbnet Mand paa hver Side. Ingen spurgte mig om noget eller svarede fyldestgørende paa mine Spørgsmaal. Naturligvis maatte vore nyankomne Sommerelever og øvrige Til-

stedeværende se med nogen Forbavselse paa dette Optrin. Selv faldt det mig vanskeligt at tage Situationen helt alvorligt, og jeg vinkede derfor »Farvel og paa Gensyn i Alten« til de nærmeststaaende, idet jeg var sikker paa at komme tilbage igen straks, blot jeg fik Lejlighed til at svare paa de Spørgsmaal, som jeg mente allerede burde være stillet mig, men som jeg nu forudsatte maatte blive stillet, saa snart jeg kom til Assens, hvortil jeg fik at vide, vi skulde. — Men hjem kom jeg nu ikke den Aften.

Paa Torvet foran Raadhuset i Assens, hvor vi standsede, var der samlet en Mængde Mennesker, hvis Adfærd jeg vægrer mig ved at beskrive. Under et ret langvarigt Ophold paa Raadhusets Trappesten, mens der blev forhandlet om, hvor man skulde gøre af mig, erfarede jeg dog noget ret interessant, idet hver eneste i Forsamlingen, hvis Øjne jeg fangede, blev rolig. Mennesker er underlige og ofte slet ikke sig selv mægtige, men blot revet med af Massevirkning.

Omsider endes man om, at jeg skulde arresteres, men da vi med stort Følge naaede Arrestens Dør, meddeltes det, at alt var optaget.

Arrestforvareren maatte imidlertid lukke op til en Enkeltmandscelle, hvor jeg saa blev puttet ind, skønt der i Forvejen laa fire Fanger paa Gulvet, og Pladsen til den femte maatte blive meget ringe. Fangevogteren stak senere en Sæk Halm og noget sammensyet Avispapir ind til mig for Natten.

Hen paa Morgenstunden gav een af mine Medfanger mig et Stykke tyndslidt Tæppestof, som han havde haft over sig, og paa mit Spørgsmaal om, hvorfor han gjorde dette, svarede han — »Fordi du er ældre end jeg«. Der kan godt opleves noget kønt selv i en Arrest.

Søndag ved Ellevetiden blev vi alle fem kommanderet paa Gaardtur, hvor vi vandrede rundt en halv Times Tid under skarp Bevogtning.

Det var saa fremmedartede Tanker og Følelser, der meldte sig under Arrestopholdet, at de er vanskelige at beskrive, saa det faar være, men en ny Form for Mennesker at leve under og nogle ulykkelige Skæbner kom jeg i Berøring med, saa noget var der ogsaa at lære her.

Hen mod Søndag Middag kom jeg i foreløbigt Forhør — det egentlige skulde holdes senere paa Dagen i Odense, hørte jeg tilfældigt.

Frihedskæmperne meddelte mig, at Arrestationen skyldtes Folk indenfor Modstandsbevægelsen i Odense, der hævdede, at jeg skulde have ført landsskadelige Drøftelser med Tyskerne under Besættelsen, og nu skulde jeg oplyse, hvad disse Drøftelser havde drejet sig om. Jeg fortalte dem om alle Forhandlinger og om den Protest imod de danske Højskolers Beslaglæggelse, som jeg efter Henstilling fra Udenrigsministeriet havde fremført overfor Dr. Best. Denne Protest gjaldt ikke alene de tre Skoler i Ollerup, men ogsaa Husmandsskolen ved Odense og Antvorskov og Ry Folkehøjskoler.

All, hvad man ønskede oplyst, gjorde jeg med rolig Samvittighed Rede for, da intet havde været mig fjernere end at ville virke landsskadeligt.

Da Klokken blev 12, og det danske Politi atter traadte i Funktion, fortsatte Overbetjent Nissen, Assens, Forhøret, efter at han havde ført Rapport over hele Samtalen mellem Frihedskæmperne og mig. Denne Rapport blev iøvrigt paa hidtil uopklaret Maade senere fjernet fra Odensepolitiets Gemmer, hvilket naturligvis ikke har fremmet Sagens Afslutning. Resultatet af hele Forhøret blev imidlertid, at jeg — efter Frihedskæmpernes og Overbetjentens telefoniske Drøftelser med Odense — blev løsladt og kunde tage hjem til Løgismose. Frihedskæmperne spurgte meget venligt, om der ikke var noget, de kunde gøre for mig, men det var der ikke. Den Mistænkeliggørelse, de ved Arrestationen havde kastet paa min Gerning og mit Navn, og som allerede nu var spredt ud

— ikke alene i Danmark, men over alle Lande, hvor min Skole og mit Arbejde med dansk Gymnastik er kendt, den kunde de ikke standse.

Forholdene var med dette gjort gunstige for mine Misundere og øvrige, der gennem flere Aar forgæves har forsøgt at skade Gymnastikhøjskolens Gerning, og nu kunde Ødelæggelsesforsøgene endda benyttes til at fremhæve deres egen »Danskhed«.

Lejligheden gik heller ikke ubenyttet hen. Artiklerne i »Idrætsbladet« kender I sikkert alle mere eller mindre til, hvorimod Skriverierne i Odensekommunisternes Blad »Trods alt« næppe er saa kendte omend lige saa righoldige paa Beskyldninger overfor mig. — »Ungdom og Idræt« kom ogsaa snart med.

Mine Udtalelser om Forholdene i Rusland, som Pressen had mig om, da vi i 1931 kom hjem fra Jordomrejsen, var naturligvis nu godt Materiale. At jeg for 15 Aar siden ikke syntes om Kommunismen, hvad vel iøvrigt flere end jeg ikke gjorde og maaske ikke gør endnu, kan dog vist næppe være en Forbrydelse.

Min Opfattelse af Tysklands Samling og Rejsning i Aarene 1933—34, som jeg ogsaa var enfoldig nok til efter Anmodning at give Hovedstadspressen til Behandling, var ogsaa for Folk af Lefévres Type særdeles velegnet Stof til Forsøg paa efter 12 Aars Forløb og netop nu at faa mig stemplet som landsskadelig. I Aarene 1933—34 var der mange Danskere, der, ligesom jeg, saa paa Genrejsningen i Tyskland med Forventning og Haab om, at det var Idealisme og gode Kræfter, der bar den frem. At det modsatte senere viste sig at være Tilfældet, er nu en sørgelig Kendsgerning for hele Verden.

For mig, der hverken var eller er Politiker, men derimod stærkt optaget af gymnastisk Arbejde med dansk Ungdom, var det især Tysklands Fremstød for Idrætten, der faldt i Øjnene.

Kommunist eller Nazist kunde jeg imidlertid aldrig blive som Følge af min sikre Tro paa Værdien af aandelig Frihed, Ejendomsrettens Ukrænkelighed og det private Initiativs Uundværlighed.

Hvis jeg havde haft nazistiske Tilbøjeligheder før Krigen, saa var disse vel kommet til Udslag f. Eks. under Tyskernes voldsomme Fremgang i de første Krigsaar, enten ved at jeg havde sluttet mig til de danske Nazister, meldt mig ind i deres Parti eller agiteret for deres Politik. Men intet af dette er nogensinde sket, det ved i hvert Fald I, mine Elever. Der er tværtimod kom-

met Breve til mig med skarpe Bebrejdelser for, at min Skole hindrede Nazismens Fremgang. At disse Breve uden Virkning gik i Papirkurven, ved flere end jeg Besked med.

Hvad der end kunde være af dygtigt ved Tyskland, saa maa Folkets fuldstændige Mangel paa Forstaaelse af, at andre kan synes bedre om egen Livsførelse og Samfundsorden end om deres, altid byde Danskere stærkt imod.

Men tilbage til Kommunisternes, Lefévres og andre ligesindedes Beskyldninger, der efterhaanden blev gentaget saa ofte, at de endelig -- takket være Modstandsbevægelsen -- blev undersøgt grundigt af Statspolitiet.

En af dem gik ud paa, at jeg havde modtaget højtstaaende tyske Officerer og lignende paa Gymnastikhøjskolen. Der forlød derimod intet om, hvad ellers var ret kendt, at der forud for disse Besøg kom Forespørgsel -- først fra General Kaupitz og senere fra hans Efterfølgere, om Skolen maatte beses. Denne Forespørgsel lod jeg gaa videre gennem Amtmanden til højere Instanser, hvorfra der kom Besked om, at høflige Anmodninger skulde besvares imødekommende.

De omtalte »Middage« fandt aldrig Sted.

Jeg beskyldtes endvidere for paa min tresaarige Fødselsdag at have talt i Radio til det tyske Folk, -- men dette skete ikke.

Under Aftenfesten var en Ledning og Mikrofon fra Statsradiofonien uden mit Vidende indført i Skolens Forretningskontor, og da jeg sent om Aftenen kom derop, blev jeg anmodet om at bringe en Hilsen til mine forhenværende Elever og øvrige i Tyskland, der interesserede sig for Gymnastikhøjskolens Arbejde.

Jeg nægtede imidlertid at gøre dette efter Tyskernes Henstilling, hvilket de tog til Følge og fjernede sig.

Dagen efter, da de danske Radioteknikere skulde til at tage Mikrofonen bort, sagde jeg -- paa eget Initiativ og i deres Paahør paa Dansk til tilfældige Lyttere, at Gymnastikhøjskolen under Besættelsen stadig virkede som før, idet dens egentlige Opgave var og altid havde været, at uddanne Ledere til det danske Ungdomsarbejde. Dette skete i Juni 1940 og kan maaske nu synes ufornuftigt gjort, men saadan fandt jeg det ikke den Gang. I skal jo huske, at jeg havde mange gamle Elever i Tyskland, som det var vanskeligt for mig pludselig at skulle regne for Fjender.

En Mand fra Flensborg ved Navn Hans Scheifart, der altid i Angrebene paa mig kaldes »Oberst«, skønt han blot var ansat i

Arbejdstjenesten og iøvrigt en meget danskorienteret Mand, spiller en ret væsentlig Rolle i de Forhold, hvorfra der er hentet Stof til Beskyldningerne imod mig. I skal derfor vide, at han før Besættelsen var sendt op til Gymnastikhøjskolen i Ollerup af den tyske Arbejdstjenestes Leder, Dr. Hirl, for at lære dens Arbejdsmaade at kende. Det faldt saaledes naturligt for mig at lade alle mine Protester mod Tyskernes Indgreb i min Virksomhed gaa gennem ham.

Hans Scheifart, der paa Grund af dansk Sprogfærdighed først var Sekretær hos Renthe Fink og senere hos Dr. Best, bragte mig under sit første Ophold i Ollerup en Indbydelse fra Dr. Hirl til at se, hvordan man øvede primitiv Gymnastik og iøvrigt gik frem med Arbejdstjeneste i Tyskland. Før Krigen havde jeg ikke Tid til at efterkomme Indbydelsen for vore Opvisningsrejser i andre Lande, men i April 1942 fulgte jeg med Hans Scheifart til Berlin en Uge — ogsaa fordi min gode Ven fra før Krigen, Rigsportsfører Tchammer und Osten, der iøvrigt laa syg og snart efter døde, havde bedt mig komme. Om dette Besøg gjorde jeg allerede grundigt Rede i Aarsskriftet 1942.

Nu — snart fire Aar efter — er Sagen naturligvis særdeles velegnet til Angreb paa mig.

En særlig Grund til Rejsen var iøvrigt, at Ingeniør Saxild og Højesteretssagfører Valdemar Hvidt netop havde spurgt mig til Raads i Anledning af en paatænkt Arbejdslejr ved Køge Strand, og at jeg fandt mit Kendskab til Arbejdstjeneste for ringe til ret at kunne give dem Raad.

Ufornuftig kan min Beslutning om at rejse til Berlin den Gang sikkert nu — med Kendskab til Forholdene Udvikling i de forløbne Aar, siges at være, saa hvad den Sag allerede har ført med sig og eventuelt kan bringe af Mistænkeliggørelse, det maa jeg bære, men det kan jeg ogsaa gøre med rolig Samvittighed, da jeg bestemt ved, at Meningen med Rejsen var god.

Blandt de før nævnte Blades Paastande var ogsaa den, at jeg som »Lynafleder« for Skolerne i Ollerup havde henvist til Beslaglæggelse af andres private Hjem eller Virksomhed, men dette er ikke sandt. Hvad jeg henviste til, var to store kommunale Sommerrestauranter og nogle Samlinger Militærbaracker, der alt stod tomt, mens Ollerupskolerne netop for fem Maaneders Vinterkursus skulde fyldes af ca. 500 danske Mænd, hvis Uddannelse — sammen med de paafølgende Hold — efter min Mening var af større national Værdi end Restauranternes Brug.

Al Snak om andre Henvisninger fra mig er Usandhed.

At min Skole var i god Orden, da Tyskerne tog den, er ogsaa lagt mig til Last, skønt alle ved, at den altid var det, og navnlig i Oktober før Vinterskolens Begyndelse. Selv dens Rensning, efter at Haandværkerne var færdige, er benyttet som Angreb imod mig, og det er dog ellers en kendt Sag, at danske Vurderingsmænd umiddelbart før Beslaglæggelse af Skolen skulde fastsætte Værdien af hvert Rum og hver Del, fordi der i Overdragelseskontrakten skulde noteres — og stadig staa, at alt skal tilbageleveres i samme Stand som den, hvori det var, da Skolen blev taget. Men onde Tunger maa naturligvis have noget at byde paa, naar der er Bud efter brugeligt Stof.

Saa skrives der om en »Middag med Ænder«, som jeg skulde have givet for Kaptajn Kastenbauer, der blev Chef paa Gymnastikhøjskolen, da Tyskerne tog den til Kaserne.

Forholdet var det, at en Del Herrer — Amtsfuldmægtig, Sagfører, Vurderingsmænd og Skolernes Forstandere m. fl. skulde komme og gennemgaa alt paa de tre Skoler for sammen med ovenfor nævnte Kaptajn og en tysk Embedsmand, Dr. Zibbel, at ordne Beslaglæggelsespapirerne.

Det viste sig imidlertid, at det blev en langvarig Forretning, hvorunder forskellige Ønsker fra Skolernes Side om, at bestemte Lokaler maatte holdes udenfor Beslaglæggelse, blev imødekommet. Jeg kunde under Dagens Forløb skønne det nødvendige i at maatte servere Aftensmad, og da Alfred faa Dage i Forvejen havde taget Livet af Vildællingerne fra Søen i Haven, fordi vi ikke ønskede, at Tyskerne skulde nyde godt af dem, saa anvendte Marie en Del af disse Ællinger til Aftensmaden. Hvornaar Tyskerne vilde tage af Sted til Aarhus, hvorfra de var kommet i Bil, kendte jeg ikke, men da de blev, til Spisetiden var inde, fandt jeg det rimeligst, at byde dem med til Bords. Der var da heller ingen af de øvrige Tilstedeværende, der af den Grund trak sig tilbage fra Aftensmaden.

Det var »Middagen«, der er snakket og skrevet saa meget om.

Odensekommunisterne og Lefèvre fandt, efterhaanden som Skriveriet skred frem, at lidt Værnemageri blandt Beskyldningerne kunde pynte paa deres »nationale« Harme og hævdede derfor, at jeg skulde have foretaget en ulovlig Tørvehandel med Tyskerne. Denne Beskyldning er imidlertid ogsaa usand, idet Salgstilladelsen fra de danske Myndigheder var givet og nu er overladt Statspolitiet.

Tyskerne havde iøvrigt stjålet Tørvene, før Salget fandt Sted.

En Historie om, at Gymnastikhøjskolen skulde have modtaget Kul direkte fra Tyskland og udenom det danske Brændselsnavn, var godt Stof for Folk, der ikke tager det saa nøje med Sandheden.

At et Par besøgende Tyskere under Isvinteren 1939—40 af gammel Beundring for Gymnastikhøjskolens Arbejde lod en Bemærkning falde om, at et Skib med Kul fra Kiel til Svendborg vilde være formaalstjenligt for Svømmehallens Brug, fortalte jeg (nærmest som en Morsomhed) til Folk, som jeg troede var noble. Men selv om Brændsel naturligvis aldrig blev modtaget ad saadan Vej, saa er Sagen dog benyttet meget energisk i Angrebene paa mig, — ogsaa af Folk, som jeg ikke havde ventet dette af.

En anden Historie fortæller de før nævnte Blade om min Flytning »fra Ollerup til Løgismose«. Den handler om Vanskeligheder ved at skaffe Jernbanevogn til min »private« Ridehest, og om, hvordan jeg overvandt disse ved at henvende mig paa forkert Sted: — »fluks stod der en Jernbanevogn til Forstanderens Raadighed,« skrives der.

At jeg slet ikke flyttede fra Ollerup til Løgismose, men til Ladelund, og at »Bambi« forblev i Ollerup til sin Død, betyder naturligvis intet for Rygtesmede, ejheller at jeg henvendte mig paa det eneste rette Sted — Sydfynske Jernbaners Kontor i Odense — om Vogn til Statens Militærheste, som Flytningen gjaldt, da disse skulde bruges paa Ladelund til Elevernes Undervisning. Alle disse Afvigelser fra Sandheden tages ikke saa nøje, de kan jo tillægges eventuelle »Stikkere«s mangelfulde Orientering.

At det lykkedes mig at redde den danske Stats 16 Heste med Sadler, Vogne og alt øvrigt Materiel til Brug ved Elevernes Undervisning, da Tyskerne i Dagene efter 29. August 1943 havde omringet »Sandkrogen« for at ville tage det hele fra os, nævnes nu ogsaa blandt »Beskyldningerne« imod mig.

Hans Scheifarts personlige Modvilje overfor, at Magt benyttes som Ret, hjalp mig ogsaa i dette Foretagende.

Lefèvre gør endvidere Forsøg paa at overbevise Idrætsbladets Læsere om, at jeg udnyttede Sydafrikaholdene til egen økonomisk Fordel ved de Opvisninger, vi gav umiddelbart efter Hjemkomsten. Sandheden er imidlertid, at de 24.000,00 Kr., som vi indtjente, blev givet til Findlandshjælpen under første Krigsvinter. Lefèvres krampagtige Forsøg paa Ødelæggelse af min Virksomhed

Remonterne skylles efter Ridetur.

netop nu, mens Forholdene er gunstige for Folk af hans Type, har sikkert sin Begrundelse.

Før første Verdenskrig var det altid Hovedstadens Sports- eller Redskabsgymnaster, der repræsenterede Danmark paa Olympiader og Verdensudstillinger eller lignende Steder, medens »Bondegymnasterne«, saa vidt jeg erindrer, helst skulde gøres latterlige. Efter at Gymnastikhøjskolens Arbejde kom godt i Gang for omkring 25 Aar siden, har det imidlertid været Landboungdommen, der har repræsenteret vort Land med dansk Gymnastik Verden over, og Ombytningen af Rollerne tror jeg, at Danmark har været vel tjent med, selvom Lefèvre og de Bygymnaster, der sympatiserer med ham, kan være irriterede over Forholdet.

Skribenterne fortsætter Beskyldningerne med tvetydige Oplysninger om, at jeg havde været sammen med Renthe Fink.

Før og efter Olympiaden i 1936 var Renthe Fink hos mig og jeg hos ham i Anledning af mine Gymnastikholds Opvisninger i Berlin, og under Besættelsen kom han til Ollerup med et anmeldt Besøg, der skulde se Skolen. Under et Ophold i København sidst i Marts 1942 — i Anledning af Opvisninger til Fordel for Grundtvigskirken og jødiske Børns Emigration til Palæstina, blev jeg anmodet om at komme til en Samtale med Renthe Fink. Han spurgte: »Hvorfor hader Danskerne os?« Svar: »Af gamle Grunde — og fordi Tyskerne nu har besat Danmark.« Spørgsmaal: »Er de

danske Nazister afholdte?» Svar: »De hades og foragtes om muligt endnu mere end Tyskerne, og hvis Fritz Clausen med Følge sættes for Styret her, som Quisling i Norge, vil der i Danmark opstaa et uudslætteligt Had til Tyskland.«

Nu kan Tvivlere — udenfor Jeres Kreds — naturligvis spørge efter Beviser paa Rigtigheden af denne Samtales Gengivelse saavel som af de forud omtalte Drøftelser med Dr. Best, men da begge Mænd stadig er i Live og i Politiets Varetægt, saa maatte saadant Spørgsmaal forholdsvis let kunne klares, hvis mine Ord ikke vinder tilstrækkelig Tillid.

Kommunisternes Blad har ogsaa forsøgt at stemple mig som Storskattesnyder overfor Haarby Kommune, men det kommer Bladet uheldigt af Sted med, idet jeg intet har med mine Selvangivelser at gøre. Baade før og efter min Overtagelse af Løgismose har et statsautoriseret Revisionsinstitut i Odense ført Regnskabet og ordnet alle Angivelser til Skattevæsenet her fra Løgismose, saa den Beskyldning maa blive en Sag mellem Instituttet og Kommunisterne.

En af Lefévres uvederhæftige Paastande gaar ud paa, at jeg skulde have skrevet »Julebrev« til Dr. Best. — Forholdet er det, at først paa Vinteren 1943 satte Tyskerne min Ven, Lektor Aage Rosenkjær, Tønder, i Kolding Arrest. Jeg var i Anledning af denne Arrestation Medunderskriver sammen med Formændene for en Del af vore Ungdomsorganisationer o. fl. paa en Protest overfor Dr. Best, som desværre ikke virkede. Rektor Randrup, Tønder Statskole, meddelte mig senere hen mod Jul, at Rosenkjær frøs i Arresten, og at Tøj, der sendtes ham, ikke naaede frem. Da Rektoren vidste, at jeg allerede havde været hos Dr. Best med Protest mod Højskolerne Beslaglæggelse, bad han mig om ogsaa at prøve en Protest mod Behandlingen af Rosenkjær. Dette gjorde jeg skriftligt, men paa dansk, saa Hans Scheifart maatte atter være Mellemand.

Det var »Julebrevet«, — og varmt Tøj fra Fru Rosenkjær blev ikke returneret mere.

I Idrætsbladets Julenummer havde Lefévre igen en Artikel fyldt med antydede og aabenlyse Beskyldninger, der ligesom alle de øvrige ganske savnede Sandhedsbeviser. Mit Forslag i Aarskrift 1942 om et Fredsstævne i Ollerup for Verdens gymnastikinteresserede Ungdom, naar Tiden hertil er inde, faar Lefévre i sine »Drømmerier« lavet om til en Nazifest og skriver: »Det er

jo aabenbart, at Bukh paa dette Tidspunkt er overbevist om, at Nazisterne vil vinde Krigen, og at Nazismens Ideer dermed bliver universelle.« — Lefèvre undlader at give sine Læsere Oplysning om, at jeg i Forslaget skriver: »Naturligvis maa det være en Forudsætning, at Freden bringer Danmark sin fulde Frihed og Selvstændighed tilbage«. — At dette aldrig vilde være sket med Nazisterne som Sejrherrer, ved vi alle.

Søgaard Jørgensen og Jens Thorup, der iøvrigt havde fundet Lefèvres Artikler for tarvelige at røre ved, mente nu, at det kunde være nok med hans uverderhæftige Smædeskriverier og hævdede bestemt i en Artikel, der langt om længe kom frem i Idrætsbladet (trykt meget smaat) følgende: »For at fremsætte Beskyldninger i Pressen mod en Mand maa kræves, at vedkommende navngivne Journalist er i Stand til at føre Sandhedsbevis for sine fremsatte Paastande.«

Søgaard og Thorup kræver derefter, at Lefèvre skal konstatere Sandheden i 9 af hans groveste Beskyldninger.

Usandheden i en Del af disse har jeg allerede klarlagt for Jer her i Brevet, og om Resten kan jeg give følgende Oplysninger.

I en Artikel med Overskriften: »Da Niels Bukh skulde være Idrætsminister«, skriver Lefèvre: »Vi kan oplyse, at han allerede i Efteraaret 1940 optræder som Forgrundsfigur i Nazi-Fremtidsplaner med Idrætten i Danmark for Øje. Paa dette Tidspunkt er der allerede fra nazistisk Side udkastet en Plan for Oprettelse

af et dansk Idrætsministerium med Niels Bukh som Minister. Forskellige af dansk Idræts ledende Mænd blev indbudt til Møder angaaende denne Sag, og paa et Møde var fremlagt en Liste af kendte Navne, der støttede Sagen.«

Søgaard og Thorup spørger i deres Artikel: Var Niels Bukh indbudt til disse Møder? Deltog han? Kendte han overhovedet noget til Planerne? Havde han givet sit Samtykke til Planerne? Var Niels Bukhs Navn paa Listen blandt de kendte Mænd, der støttede Sagen?

Hvis Lefèvre ikke kan svare bekræftende paa disse Spørgsmaal, kræves den Følgeslutning, han drager af ovenstaaende Oplysning, tilbagekaldt. Lefèvres Følgeslutning lyder saadan: »Efter dette er der mangt og meget, der forklarer Niels Bukhs Ivrighed for at tækkes »Herrefolket«, mens det huserede her i Landet.«

Lefèvres Svar udeblev, men jeg vil her svare for ham:

Jeg var ikke indbudt til de nævnte Møder og deltog ikke! Jeg kendte intet til disse Planer og havde naturligvis ikke givet mit Samtykke til dem! Mit Navn var ikke paa Listen til Støtte for Sagen.

Tilbagekaldelse fra Lefèvre kom der naturligvis ingen af, og han blev paa ynkelig Maade Svar skyldig ogsaa overfor alle de øvrige Punkter.

Søgaard og Thorup slutter deres Indlæg imod Lefèvre saadan: »Ovennævnte 9 af Dem, Hr. Lefèvre, i Idrætsbladet fremsatte Beskyldninger, forventer vi altsaa, at De — som den nye Tids »Sandhedsvidne og Drømmetyder« — redegør for — Punkt for Punkt — og fremfører Beviser for Deres Paastande. Naar vi har set Deres Svar, skal vi tage Stilling til, om vi mener, at De har større Kendskab til disse Forhold end Politiet, der har undersøgt Sagerne, eller om vi skal give Dem Chansen for at anlægge Sag imod os, ved at betitle Dem »løgnagtig Smædeskriver«.

I en mal Artikel klynger »Drømmetyderen« sig til den velkendte Lefèvre-Dømmestrupske Alliance og nævner, at ogsaa »Ungdom og Idræt« har aabnet sine Spalter for Smædeskriverier f. Eks. af N. C. D. Petersen (Fru Bertrams Mand), som Lefèvre, til Forøgelse af Virkningen, kalder »Gymnastikinspektør«, og endvidere af en Højskoleforstander oppe fra Mors.

Fra »Ungdom og Idræt« kender jeg ikke disse Artikler, da jeg aldrig læser dette Blad, men Lefèvre citerer dem meget ivrigt i Idrætsbladet, der som Regel sendes mig, hver Gang det forsøger at smudse mig til.

Morsøforstanderen knytter sine Udtalelser i »Ungdom og Idræt« til N. C. D. Petersens, og begge beskæftiger sig i særlig Grad med mit Forslag fra 1940 om Dannelse af »Danmarks Ungdomsforbund«, som min gode Ven Kaj Munk forøvrigt gav god Støtte. I husker maaske hans Artikler i Nationaltidende om den Sag.

Ifølge Lelévres Citat i Idrætsbladet er Skribenterne enige om, hvad Forstander Andersen især fremhæver, at jeg er »en Skamplet paa den danske Folkehøjskole, der ikke skulde taales blandt dens anerkendte Repræsentanter«. Forstanderen fortæller, at jeg gjorde Forsøg paa at danne Forbundet »ved et i den Anledning foranstaltet Møde med forskellige Ungdomsledere« og han citerer iøvrigt nogle Udtalelser fra dette Møde.

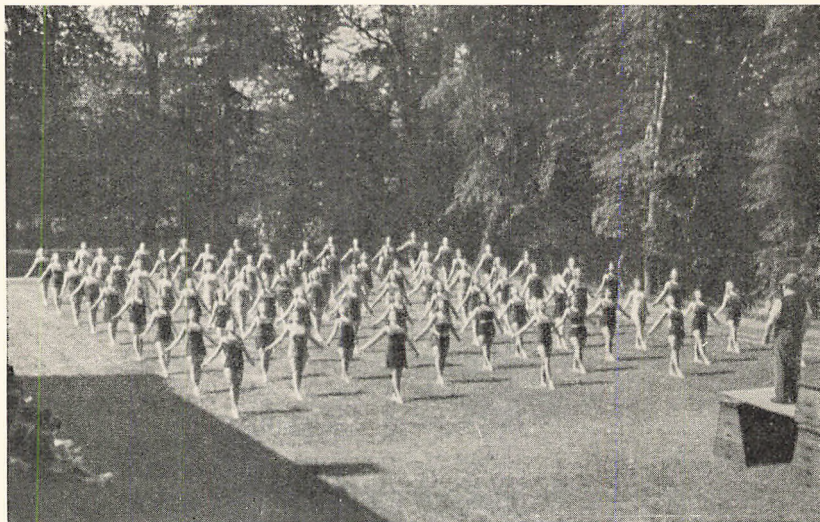
Sandheden er, at jeg havde bedt Arnth Jensen, J. P. Skriver, Jens Marinus Jensen og Peder Markussen om en helt privat Samtale om Sagen, hvor iøvrigt den forargede Forstander slet ikke var til Stede. Der deltog kun de ovenfor nævnte, saa det maa være Andenhaandssnak, han løber med.

Skribenterne tillader sig imidlertid at ændre mit Forslag for at give det et ensrettet eller nazistisk Præg. Hele Forslaget kan læses i vort Aarskrift for 1940. Hvor jeg om Organisationen skriver »Landsledelsen vælges hvert Aar af Tillidsmændene«, ændres dette i Idrætsbladet til: »En Ungdomsorganisation efter nazistiske Principper med ham selv (altsaa mig) som Præsident og selv vælgende sine Medarbejdere«. Uvederheftigheden i dette minder meget om Dømmestrups Forsøg i samme Retning i »Ungdom og Idræt« i 1940, overfor hvilket J. P. Skriver dog omgaaende fremtvang Dementi.

Forstander Andersen er ude med en anden Uregelmæssighed, idet han skriver, at Forbundet efter mit Forslag »skulde være det eneste statsanerkendte Ungdomsforbund i Danmark«. I Forslaget staar tilføjet »Idrætsforbund paa Landet«. Dette sidste finder Højskoleforstanderen det mest formaalstjenligt at fortie.

Desværre har der vist sig mange »Pletter« og været alt for meget lavsindet og tilsmudsende fremme i vort Folk det sidste Aar. Meget af den Art erfarede jeg ved at blive gjort bekendt med Vidneudsagnene i de Politirapporter, der var optaget i Anledning af de fremsatte Beskyldninger imod mig

Det var ikke Sandhedskærlighed, der prægede alle disse Ud-sagn, men derimod aabenbarede mange af dem en underlig Trang til at fremhæve eller understrege egen Danskhed.

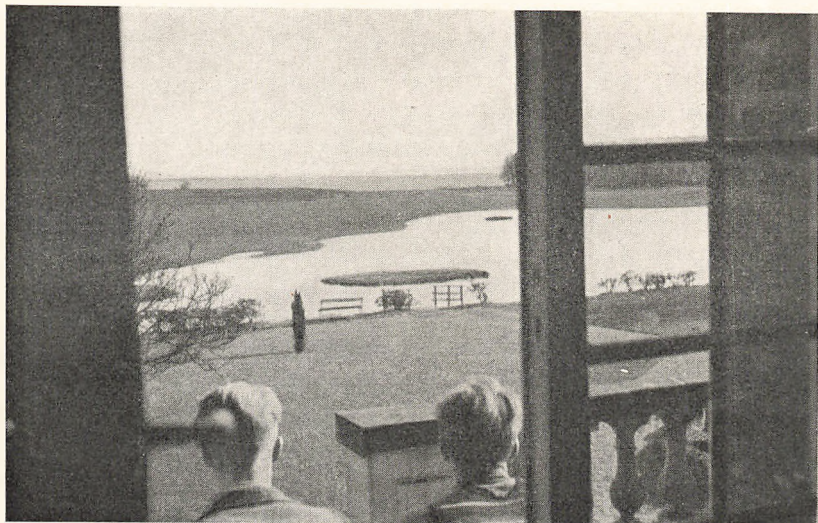
I Haven paa Løgismose.

Overfor dem, der vidnede godt om mig, nærer jeg naturligvis stor Taknemlighed, og af dem var der ogsaa mange.

Aaret har i alle Tilfælde givet mig Menneskekundskab og lært mig, hvem der er mine sande Venner.

Jeg erfarede naturligvis Rygterne om, hvordan der sattes ind for, at Statstilskuddet skulde tages fra min Skolevirksomhed, men følte mig helt sikker paa, at jeg ogsaa i saa Tilfælde baade vilde

og kunde fortsætte Gymnastikhøjskolens Gerning, idet jeg kender mine Medhjælperes og Jeres Trofasthed. Vi skulde nok have fundet Vej frem endda.

Foreløbig gaar alt imidlertid uden saadanne Indgreb, der vel ogsaa kun har været ønsket og forudsagt af Folk, der synes, at alt gaar os for godt.

Med vor Skole i Ollerup gaar det desværre ikke godt, den er

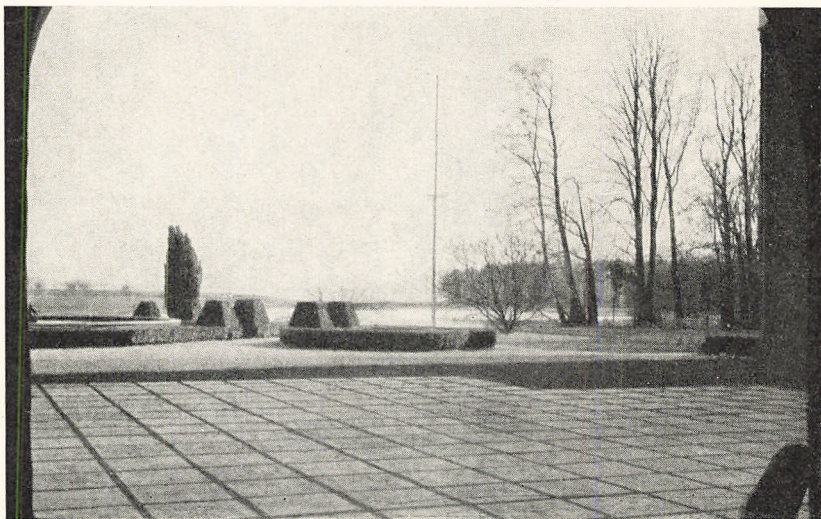

»Foredragsalen« paa Løgmose.

stadig beboet af op mod et Par Tusinde tyske Flygtninge, og snart kun en Ruin af den prægtige Gymnastikhøjskole.

Vi maa imidlertid aldrig glemme, hvad den var — eller svækkes overfor Opgaven at rejse den igen, det skylder vi den Indsats af Offervilje og Energi fra Ungdommen, der skabte den, og det skylder vi det, den har virket og forhaabentlig i Fremtiden atter skal blive i Stand til at virke til Gavn for Danmarks Ungdom.

Den nye Skoleform, som Rosenkjær og jeg havde Planer om, vil jeg forsøge at virkeliggøre her paa Løgismose, naar vi flytter Gymnastikhøjskolen til Ollerup igen.

Det sker ofte, at Forældre spørger mig, om jeg ikke vil modtage deres store Dreng som Elev, da han ikke ved, hvad han vil være.

Nej! — hvor skulde han i Grunden vide det fra, naar han aldrig har prøvet andet end at gaa i Skole.

Af saadanne Dreng skulde den praktiske Ungdomsskole her paa Løgismose kunne modtage op til 60, som, delt i to Hold, skal gaa i Skole det halve og i praktisk Arbejde det andet halve af Dagen.

Skolen skal give dem: Historie, Dansk, Regning, Sang og Gymnastik med øvrige sunde Idrætter.

Arbejdet skal, med 30 Dreng delt i 5 Hold, skifte regelmæssigt mellem Markbrug, Staldarbejde, Gartneri, Maskinsmede- og Træarbejde.

Hjemlivet skal give Drengene et godt Kammeratskab i Skønhed og Hygge.

Helheden skal bringe dem Ordenssans, Respekt for praktisk Arbejde og Agtelse for hinanden og for Dygtighed, hvadenten denne vises af Dreng fra Land eller By.

Skolen skal ikke have bestemte Kursus, men Dreng mellem

15 og 18 Aar kan komme og blive her, indtil det staar dem klart, hvad de har Lyst til, og hvad de vil være. De kan saa tage ud i en Læreplads, tage hjem til fortsat Læsning, eller i hvert Fald tage fat paa et Arbejde, som optager dem helt. Deres Ungdomsmod, deres rette Manddomsgerning og maaske en stor Del af deres Livslykke kan være reddet blot derved, at Drengene véd, hvad de vil og føler sig paa deres rette Plads.

En væsentlig Del af Livets Lykke vindes ved at faa sine gode Interesser og alle sine bedste Evner udnyttet i fuldt Maal.

Løgismose og Ollerup ligger saa tæt sammen, at Arbejdet med at lede begge Skoler ikke er større, end jeg kan magte det, i hvert Fald foreløbig. Naar det saa viser sig, at Gymnastikhøjskolen er bedre tjent med at ledes af yngre Kræfter, kan jeg sætte alle mine ind for Drengene i den praktiske Ungdomsskole paa Løgismose.

Forholdene her er helt ud ideelle for en saadan Skole.

I Ollerup havde Rosenkjær og jeg tænkt os Drengene fordelt mellem Egnens Landmænd og Haandværkere, naar de skulde i praktisk Arbejde. Her paa Løgismose er alle Arbejdsfelter samlet under eet, og med et Par gode Lærere og nogle velegnede Arbejdsledere vil Skolen have sit rette Hjem her og afhjælpe et Savn, som jeg ved, at mange Drengene lider under.

Nu skal jeg slutte mit alt for lange Brev. Jeg er glad ved, at jeg havde dette positive om den nye Skoleform at fortælle jer om

til sidst, da det negative og triste desværre har tilranet sig alt for megen Plads ikke alene her i Brevet, men i Aaret, saadan som det er gennemlevet i vort Folk og Land som Helhed, — det Aar, der skulde være Danmarks lykkeligste.

Lad os altid søge bort fra det negative og hadefulde og fremad i det positive og sunde, hvor gode og kærlige Tanker sætter Frugt i værdifuld Handling for vort Folk og Land, thi da først bliver Livet rigt at leve .

Derfor, hvad end Verden siger,
og hvad Verdensmagten vil,
staar og falder Jordens Riger,
dog med Kærlighedens Ild,
hvor den blusser, bor Livsgrøden,
hvor den slukkes, hersker Døden.

Blus da op i Lys og Lue,
Danmarks gamle Kærlighed!
Atter til din Blomstertue,
da Lysalfer svæver ned,
bringe med fra høje Sæde
Danmarks Livslys! Hjertensglæde!

Grundtvig.

Hjertelig Hilsen fra Jeres

Efterskrift.

Fra Island har jeg netop nu modtaget Indbydelse til at foretage en Opvisningsturné med Skolens Elitehold rundt i Island til Sommer.

Jeg følger meget gerne Indbydelsen, men helst i Højsommer-tiden omkring 1. Juni, mens Aftnerne er lune og lyse.

De tre Elteraarsmaaneder byder sikkert ogsaa paa andre store Opgaver, der skal løses.

Alle »Elitemænd« fra de senere Aar, der har Tid og Lyst til at være med, og andre, der mener sig dygtige nok, beder jeg skrive til mig om Sagen snarest belejligt.

Islandsturen vil sikkert blive lige saa herlig som sidste Opvisningstur deroppe for 19 Aar siden.

KORTE KURSUS

Feriekursus indbydes Lærere, Lærerinder, Seminarieelever og Delingsførere til i Dagene fra den 29. Juli til 11. August.

Repetitionskursus holdes forhaabentlig i tredje Uge af Januar 1947 for Ledere af mandlige Hold og i fjerde Uge for Ledere af kvindelige Hold, men kun hvis Gymnastikhøjskolen er i Ollerup fra November 1946. Her paa Løgismose er ikke Plads i Skoletiden.

Nærmere Oplysninger om disse Kursus kan faas ved Henvendelse til

NIELS BURII

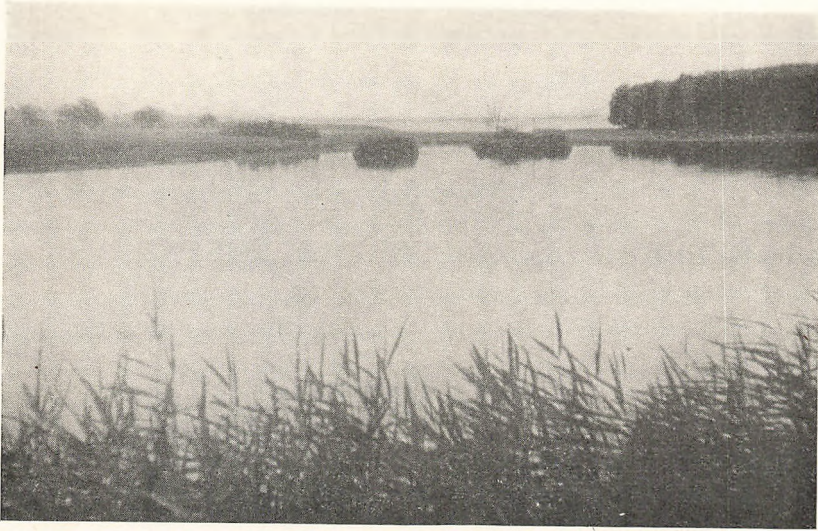

• Trekrone:.

PRAKTISK MEDDELELSE

I Løgismose Landbrug, i Staldene, Gartneriet, Skovbruget og Hønsriet, som iøvrigt ved hele Godsets og Gymnastikhøjskolens Drift og Høsførelse, er det naturligvis tiltalende for os at have forhenværende Elever til Hjælpere som Karle og Piger. Og da der i saa stor Arbejdsstyrke jævnlgt maa Afløsning til, gør jeg opmærksom paa, at naar nogen af Jer er ledige ved November eller Majdagstide og kunde have Lyst til at være med i Arbejdet her hos os, saa skulde I skrive til mig om dette i god Tid, og er her saa Pladser ledige, faar vi nok en tilfredsstillende Ordning.

NIELS BUKH

ELEV MØDE

27.—29. Juli 1946.

Alle Elever indbydes til Elevmøde her paa Løgismose i Tiden fra Lørdag Eftermiddag den 27. ved Kaffetid til Mandag Formiddag den 29. Juli.

Baade kvindelige og mandlige Gæster maa medbringe, hvad der findes nødvendigt af Sengetøj til feltmæssig Indkvartering for Nætterne og endvidere Dragter til Gymnastik, Boldspil og Strandbade.

Betalingen for Deltagelse i hele Mødet bliver Kr. 10, og de nødvendige Ernæringskort, hvis saadanne kræves til den Tid.

Indmeldelserne til Mødet maa være mig i Hænde senest Tirsdag den 23. Juli, og ingen maa glemme at indmelde sig.

NIELS BUKH

Adr.: Løgismose pr. Haarby.

Telefon: Snave 112.

FORENINGEN
»OLLERUP DELINGSFØRERE, KØBENHAVN«

København, i Januar 1946.

KÆRE KAMMERAT

Det er nu snart længe siden, du har hørt noget fra mig, men det har jo ogsaa været begrænset, hvad man har kunnet skrive i disse mørke Tider, hvor man mest har levet en Muldvarpetilværelse i stadig Spænding for at møde en glubsk Rotte eller en vims lille sladrende Mus. Rotterne bed ganske vist, men Musene vidste man aldrig, hvor man havde. Naa, men det er altsaa gaaet godt, og de herlige Dage i Maj, hvor vi atter kunde stikke Snuden over Jorden og indaande den delvis rene Luft, var Dage, jeg aldrig skal glemme. Jeg skal dog ærligt indrømme, at i Øjeblikket fattede jeg ikke rigtig Ordet »Fred«, hvad var det — var det Tiden, der havde tvunget een med, eller havde jeg glemt, hvordan Tiden var før Krigen. — Freden kom dog, selv om Fred har vist sig at være to Ting, nogle herlige Dage fulgte, hvor man mange Gange tænkte, skal du arbejde i Dag, eller skal du holde fri. Og først nu med Tiden er vi alle mere eller mindre igen kommet ned paa Jorden, og har atter faaet fast Grund under Fødderne.

Ja, jeg kunde fortælle dig meget fra de Dage her i København, men du har sikkert hørt og læst saa meget, at du er ved at blive træt af det, derimod vil jeg gerne fortælle dig lidt fra Livet i vor gamle Forening »O. D., København«, den har du sikkert ikke hørt saa meget om det sidste Aar, saa jeg vil tage vore gamle Medlemsblade og give dig en kort Oversigt over vort Arbejde her i Byen.

Vort Nummer til Januar 45 udkom som et flot trykt Medlemsblad; det var kun et Forsøg, men det faldt godt ud, og vi besluttede, naar Situationen var bedre og Kassen fyldigere, atter

Pigerne træner paa Genforeningspladsen.

at udsende vort Medlemsblad som rigtig trykt Eksemplar hver Maaned.

I Februar begyndte vi at træne til Aarets første Opvisning, som var arrangeret af Storkøbenhavns Gymnastik- og Idrætsforeninger. Til denne Opvisning stillede vi med et Damehold paa ca. 50 Deltagere, ledet af Ulla Haastrup, et Herrehold ledet af Evald Jensen og to Haandboldhold. Samtidig med Træningens Begyndelse begyndte Vanskelighederne med Gymnastiksalene, og vi gik i stor Frygt for, at vore Sale skulde blive beslaglagt af Tyskerne. Ligeledes var vi bange for, at Idræts huset, hvor Opvisningen skulde afholdes, skulde blive taget. For hver Dag rykkede Fjenden os nærmere. At det hele blev taget af vore Medlemmer med godt Humør, kan du se af følgende, skrevet af Ulla Haastrup til Deltagerne paa Holdene: »Uden Besværigheder kan vi jo ikke sige, at det har været at dyrke Gymnastik i denne Sæson. Værst har det dog været her til Slut, hvor Flygtninge og lignende har optaget vore Skoler, og hvor vi med kortest muligt Varsel har maattet flytte vore Hold. Let har det ikke været at skaffe Træningsmuligheder, og ideelt er det jo heller ikke blevet. Naar vi er 35 i Snaresalen for Øjeblikket, kan der godt vanke ømme Knoer og Tær, for Afstanden mellem Væggene og Gymnasterne — og disse indbyrdes — er ikke ret stor. Men vi vilde jo gerne forsøge at gennemføre den planlagte Opvisning og ikke give op lige paa

Fra en af O. D. K.s mange Vandreture.

Falderebet. Gymnasterne har taget alle Besværligheder med beundringsværdig godt Humør, og det er vi jer meget taknemmelig for. Vi ved godt, det ikke er morsomt at staa ved en lukket Port Kl. 9 Søndag Morgen, og derfra blive trukket gennem den halve By for at finde et lille Lokale — saadan som det et Par Gange er sket med Opvisningsholdet. Men I har været søde og haaret det hele med oprejst Pande.« Som du ser, havde vi vore Vanskeligheder, dog skal det siges, at vi gennemgaaende var heldige, jeg kan saaledes nævne Opvisningen i Idrætshuset, der blev glimrende gennemført, kun to Dage før Tyskerne lagde en klam Haand paa Bygningen. Paa samme Maade gik det flere Gange med vore Sale, ligesom een blev taget, blev en anden givet fri. Ja, den ene var meget nær blevet ødelagt ved Angrebet paa Shell-Huset, men vi klarede det, og kunde til vor egen Opvisning i Studenterhallen stille et stort Damehold, et udvalgt Opvisningshold, der gennemførte et meget smukt Program med Musik til, begge Hold blev ledet af Ulla Haastrup, medens Evald Jensen førte et dygtigt Herrehold frem. Af Haandboldhold var vore A- og B-Hold Herrer repræsenteret og A-Hold Damer, disse Hold gennemførte nogle gode Kampe mod fremmede Hold.

Saa tog vi fat paa Sommerarbejdet paa Genforeningspladsen, hvor vi havde god Tilslutning hele Sommeren, baade til Haandbold, fri Idræt og Gymnastik, særlig Formanden Paul Besser-

mann gjorde her en stor Indsats for Idrætsmærke-Prøverne, saa vi fik 15 bestaaede Prøver, hvoraf de 4 blev taget i Guld. Vore Opvisningshold, Piger og Karle, var i Løbet af Sommeren i Vinden flere Gange, saaledes havde blandt andre Hørsholm Kommune, Humlebæk Gymnastikforening og Storkøbenhavns Gymnastik- og Idrætsforeninger indbudt os, tilsidst var vore Piger paa »Løgismose« for at give Opvisning for de nye Karle først i November, hvor de efter Fatters Udsagn nok kunde klare sig, saa behøver jeg vist ikke at nævne mere om det.

I Løbet af Sommeren har vi haft vore traditionelle Traveture til Omegnen af København, her faar vi tillige med en Bunke frisk Luft opfrisket det gode gamle Kammeratskab, som du jo kender fra gamle Dage i Ollerup.

Nu, da Vinteren atter staar for Døren, er vi igen gaaet i Gang med vort indendørs Arbejde, saa vi har 4 Hold Kvinder og 3 Hold Mænd til Gymnastik. Til Haandbold har vi 2 Hold Kvinder og 2 Hold Mænd. Der er god Tilslutning og højt Humør saavel hos Ledere som hos Deltagere.

Vi er nu igen begyndt at holde vore Fester. Traditionen tro har vi holdt vor Fødselsdagsfest og Julefest. Til Fødselsdagsfesten underholdt Elite-Pigerne med et morsomt Program. Julefesten var af den rigtige gammeldags Slags med Lys, Juletræ og Eventyr. Jo, nu er der ved at komme Liv i vort Arbejde her i Byen, saa du kan forstaa, det er en Glæde for os gamle »O. D.«ere at se et Resultat efter mange Aars Arbejde.

Nu har vi da ogsaa sat os et nyt Maal, og det er at skaffe Penge til et Hus, hvor vi kan være os selv. Vi havde tænkt, det skulde indeholde mindst een Gymnastiksal, Festsal, Klublokaler og Gæsteværelser for tilrejsende »O. D.«ere. Dette Hus skal være en Højborg for det Arbejde, vi fik Begyndelsesgrunden til hos Niels Bukh i Ollerup, et Sted, hvor gamle »O. D.«ere altid skal møde den rette Gæstfrihed, hvor By og Land skal mødes og arbejde sammen. Denne Borg skal rejses her i København, men for at kunne klare Sagen helt ud, og for at den ogsaa skal faa Betydning ud over København, beder jeg dig, naar du faar lidt tilovers af dine Lomme penge, om at sende os et Bidrag, stort eller lille.

Ja, nu vil jeg slutte denne Hilsen og haabe, vi ser dig i »O. D. København«, hvis du skal en Tur herind, eller sig til dine Kammerater, der maaske skal her til Byen, at de skal opsøge os;

selv om de ikke er »O. D.«ere gør det intet, for vi arbejder jo baade med Begyndere og Viderekomne, saavel gamle som unge, vi skal nok tage pænt imod dem, og de skal ikke kede sig, det garanterer jeg for.

Med »O. D. K.«-Hilsen

Dette Brev er skrevet til dig, som maaske allerede er i København, eller til dig, som skal komme til Byen for længere eller kortere Tid. Ved at sætte dig i Forbindelse med Formanden, Poul Bessermann, Landsdommervej 11², København NV., Telefon Taga 8897 U, eller Kasserer Torborg Carlsen, Limfjordsvej 7, København F., Telefon Fasan 258, kan du faa alle de Oplysninger, du ønsker.

ORLA RIISE

REGNSKAB FOR »OLLERUP DELINGSFØRERE«

Oversigt for Aaret $\frac{1}{5}$ 1944 til $\frac{30}{4}$ 1945.

I n d t æ g t.

Kassebeholdning den $\frac{1}{5}$ 1944	689,72
Medlemsbidrag	13696,00
Afdrag paa Laan	1840,00
Hævet i Sparekassen	400,00
Renter paaskrevet Sparekassebøger	486,76
Forskelligt	64,53
	<hr/>
	Ialt.... 17177,01

U d g i f t.

Aarsskriftet	135,60
Elevlaan	605,00
Porto og Gebyrer	111,19
Forskelligt	754,75
Delingsførerkontoret	336,35
Bestyrelsesmøder m. m.	70,90
Indsat i Sparekassen	800,00
Renter paaskrevet Sparekassebøger	486,76
Kassebeholdning den $\frac{30}{4}$ 1945	13876,46
	<hr/>
	Ialt.... 17177,01

F o r m u e d e n $\frac{30}{4}$ 1945.

Indestaaende i Sparekassen	16009,90
Debitorer	4220,00
Kassebeholdning	13876,46
	<hr/>
	Ialt.... 34106,36

RASK NIELSEN

Regnskabet er revideret og efterhaanden fundet i Overensstemmelse med Sparekassebøger, Bilag, Kassebøger og Debitorprotokol. — Dog bemærkes, at den forholdsvis store Kassebeholdning skyldes, at Aarsskriftets Trykning og Forsendelse først er betalt efter dette Aarsregnskabs Afslutning den $\frac{30}{4}$ 1945.

Den jyske Idrætsskole, Vejle, den 30. Juni 1945.

MADS NIELSEN

A. SØGAARD JØRGENSEN

FORTSÆTTELSE AF ELEVLISTEN
FRA AARSSKRIFTET 1944

Eleverne Sommeren 1945.

- 10434. Amstrup, Rise, Jens Bangs Stenhus, Aalborg.
- 10435. Andersen, Eline, Martofte pr. Martofte St.
- 10436. Andersen, Gerda Dahl, Trelde, Fredericia.
- 10437. Andersen, Inga Dahl, Trelde, Fredericia.
- 10438. Andersen, Inger, Lettebæk Mølle, Fruens Bøge.
- 10439. Andersen, Inger, Nordskov pr. Martofte.
- 10440. Andersen, Minna, Gyldenløvesgade 4, Slagelse.
- 10441. Arnø, Lilian, Stægers Allé 7, København F.
- 10442. Bech, Lise Dons, Ravnshøjsgade 12³, København N.
- 10443. Bjerregaard, Anna Grethe, Assendrup pr. Daugaard.
- 10444. Boesen, Bodil, Svebøllegavn, Svebølle St.
- 10445. Bruntse, Edith, Skræppenborg Mølle pr. Tommerup.
- 10446. Burgaard, Magda, Billum.
- 10447. Busk, Inge, Egaa, Hjortshøj, Jyll.
- 10448. Bødker, Inger, Ny Gesinge, Landet B. pr. Svendborg.
- 10449. Christensen-Skovgaard, Helga, Egebjerg-Skovgaard pr. Horsens.
- 10450. Christiansen, Bodil, Lyngbygaardsvvej 53² tv., Kgs. Lyngby.
- 10451. Christiansen, Irene Falck, Sandby pr. Harpelunde St., Loll.
- 10452. Christiansen, Kamma, »Lykkensprøve«, Sønderskoven, Hals.
- 10453. Christoffersen, Aase Solveig, Søndergade, Lunderskov.
- 10454. Ditlev, Grethe, Sjellebro Kro, Lime pr. Mørke.
- 10455. Gindrup, Else, Strømgade 1², Hjørring.
- 10456. Granhøj, Edel, »Dragmosegaard, Vester Skerninge.
- 10457. Hansen, Herdis Ingrid Marie Haffner, Vibekegade 7¹, Kbhvn. Ø.
- 10458. Hansen, Betty Holger, Sct. Jakobsvej 9, København Ø.
- 10459. Hansen, Elli, »Broholmgaard«, Bellinge v. Odense.
- 10460. Hansen, Karen, »Bryggeriet«, Gloslunde St., Lolland.
- 10461. Hansen, Minna, Sallinge pr. Højrup, Fyn.
- 10462. Hansen, Nora Klestrup, »Karlsminde« pr. Hornsyld.
- 10463. Hermansen, Jytte, Søborg Hovedgade 55, Søborg.
- 10464. Himmelstrup, Grethe, »Højengaard«, Højen pr. Vejle.
- 10465. Hjorth-Petersen, Lilly, Ørstedsvvej 24, Holstebro.
- 10466. Høgh, Edle Løvschall, Karlby pr. Hornslet.
- 10467. Jensen, Asta, Herborg, Jyll.
- 10468. Jensen, Gunver, »Nordmarksgaard«, Tjæreby St., Sjæll.
- 10469. Jensen, Else Dyrholm, Vejlager pr. Forlev St., Sjæll.
- 10470. Jensen, Else Inga, Torvegade, Herning.
- 10471. Jensen, Else Marie Bæk, Store Sjørup pr. Ørsted, Jyll.
- 10472. Jensen, Maria Kirstine, »Billumgaard« pr. Billum St.
- 10473. Jensen, Sine, Fuglbæk pr. Guldager.
- 10474. Jessen, Jessy Christine, Vester Nebel v. Kolding.
- 10475. Jørgensen, Birgit Bruun, Bramslykkevej 2 St., Valby, København.
- 10476. Jørgensen, Elly, Brunsvig pr. Tommerup.
- 10477. Jørgensen, Else Marie, Barløse pr. Assens.
- 10478. Jørgensen, Helga, Tørring pr. Tørring St.
- 10479. Jørgensen, Nina, Gl. Tørring By, Tørring St.
- 10480. Jørgensen, Karen Margrethe, Faaborgvej 14, Svendborg.
- 10481. Jørgensen, Misse, Bølling pr. Bølling v. Kolding.

10482. Jørgensen, Stinna, Skarrild pr. Kibæk.
 10483. Karlsen, Lilian, Café »a Porta«, Boulevarden 30, Aalborg.
 10484. Kjærgaard, Ingrid, Bjerregrav pr. Bjerregrav.
 10485. Knudsen, Ellen, Brændeskov pr. Svendborg.
 10486. Kristensen, Edel, Snovdrup pr. Malling.
 10487. Larsen, Anna Margrethe, Pamhule pr. Marstrup, Sdrjyll.
 10488. Larsen, Karenlise, »Krumbækgaard«, Sønderby pr. Borre, Møen.
 10489. Lilholm, Marie, Bastrup pr. Lynge, Sjæll.
 10490. Madsen, Jutta B., Lyhne, Ølgod.
 10491. Madsen, Thora Bo, Lyhne pr. Ølgod.
 10492. Madsen, Stinne, »Aldersro« v. Tim pr. Tim St.
 10493. Maltarp, Esther, Østerbrogade 49, Kolding.
 10494. Melchiorsen, Else, Føllenslev, Sjæll.
 10495. Møller, Mary Juulsgaard, Nørregade 8, Holstebro.
 10496. Møller-Larsen, Kirsten, Sct. Annægade 24, København.
 10497. Nielsen, Anne-Lise, Kommunehospitalet, København K.
 10498. Nielsen, Bodil Graae, »Vølleshave«, Ndr. Fløjstrup, Beder.
 10499. Nielsen, Bodil, »Sparresminde« pr. Stege, Møn.
 10500. Nielsen, Dorit Sylva, Gundestrup, Grevinge St., Sjæll.
 10501. Nielsen, Ellen Willemoes, Giver, Aars.
 10502. Nielsen, Esther, Ring pr. Auning St.
 10503. Nielsen, Karen Margrethe, »Præstagergaard«, Broby pr. Sorø.
 10504. Nielsen, Magda Petrea, Foldby Hede pr. Hinnerup St.
 10505. Nielsen, Margrethe K., Flintebjerg Allé 9, Randers.
 10506. Nielsen, Sonja Juul, Ulbølle pr. Ulbølle, Fyn.
 10507. Olesen, Gerda, »Daltoftegaard«, Engom, Daugaard.
 10508. Olsen, Bodil Bruhn, Frankerup Mark pr. Flakkebjerg.
 10509. Olsen, Ida, »Toftgaard«, Gaaser pr. Gandrup.
 10510. Ottosen, Tove Sorgenfri, Sekjær pr. Holsted.
 10511. Pedersen, Astrid, »Strandholm«, Kølstrup St.
 10512. Pedersen, Betty Ravn, Bøgeskov, Odder.
 10513. Pedersen, Dagny, »Strandholm«, Kølstrup St.
 10514. Pedersen, Edith, Ildved pr. Jellinge.
 10515. Pedersen, Elna, Tobøl, Føvling.
 10516. Pedersen, Else K., Bagsværdgaard, Bagsværd.
 10517. Pedersen, Gertrud Buhr, Ærbosminde pr. Brundby, Samsø.
 10518. Petersen, Irene, »Hermannsgave«, Humlebæk.
 10519. Pedersen, Klitta, Færgevej 68, Frederikssund.
 10520. Rasmussen, Esther, Karlby, »Overgaard« pr. Hornslet.
 10521. Rasmussen, Sigrud, Søby pr. Hornslet.
 10522. Rasmussen, Sigrid, Søby pr. Hornslet.
 10523. Refslund, Elisabeth, »Elisabethslyst«, Lunderskov St.
 10524. Rydder, Margrethe, Himmerlandsgade 108, Aars.
 10525. Sand, Marie, Velling pr. Lem St.
 10526. Søndergaard, Bodil, »Strandbo«, Strandhuse, Kolding.
 10527. Sørensen, Dora Mørch, Hjedsbæk Kro, Støvring St., Jyll.
 10528. Sørensen, Ingrid Herdis, Søby pr. Hornslet.
 10529. Sørensen, Margit, Sjelle pr. Skovby, Østjyll.
 10530. Thomsen, Inger Conrau, Dalgas Avenue 25, Aarhus.
 10531. Waldemar, Margit, Søndergade, Ølgod.
 10532. Welling, Maja, »Haksengård« pr. Vejen.
 10533. Vilsbøll, Kamma, »Novsholm« pr. Novs St., Thy.

Eleverne Vinteren 1945—46.

10534. Adersen, Hans Broch, Hvendslundgaard, Faaborg, Varde.
 10535. Akselbo, Povl Jensen, Lumbsaas pr. Lumbsaas, Sjæll.
 10536. Andersen, Peder, »Nørrevang«, Knarreborg St.
 10537. Andersen, Svend Aage, Højholm, Pedersborg pr. Sorø.

10538. Andreassen, Karl Aage, Hvilsted pr. Odder, Jyll.
 10539. Bach, Rasmus Hvid, »Ravnholt« pr. Langaa.
 10540. Barsøe, Orla, »Ladegaard« pr. Haderslev.
 10541. Bay, Henning Greve, Dalbyover pr. Dalbyover St., Jyll.
 10542. Bloch-Nielsen, Sven, Tarp, Billum.
 10543. Bojsen, Carl Christian, Englandsgade 9, Esbjerg.
 10544. Bruun, Aage, Broløv pr. Vester Tørslev.
 10545. Bundsgaard, Niels, Sortedamsdosseringen 73^a, København Ø.
 10546. Carstensen, Johannes, »Vestergaard«, Hellevad, Sdrjyll.
 10547. Christensen, Carl Verner, Sorup pr. Stovring.
 10548. Christensen, Ejvind, Ansager Normark pr. Ansager.
 10549. Christensen, Jens, Lille Pederstrup, Nøvling pr. Gug, Aalborg.
 10550. Christensen, Kristian Tofting, Enghavegaard, Faaborg pr. Varde.
 10551. Christensen, Viggo, Ravnkilde Brugsforening pr. Arden.
 10552. Dalby, Mogens, Langelandsgades Kaserne, Aarhus.
 10553. Dalsgaard, Harry E., Ramsing pr. Ramsing.
 10554. Eichen, Georg, Øllerup pr. Slagelse.
 10555. Evald, Gunnar Rostgaard, Rurup Vestermark pr. Toftlund, Sdrjyll.
 10556. Fuglsang, Henry, Højersminde, Gaansager pr. Frifelt, Sdrjyll.
 10557. Grønlund, Ingvåd Elias, »Christiansholm«, Ildved pr. Jellinge.
 10558. Grøttum, Ole Rafael, Asvien Skole, Trondheim, Norge.
 10559. Hansen, Børge Bangsgaard, Unnerud pr. Braade, Sjæll.
 10560. Hansen, Erik Bøgehøve, Taagerodgaard pr. Langesø, Fyn.
 10561. Hansen, Hans, Anneksgaarden, Hemmeshøj pr. Forlev.
 10562. Hansen, Knud Folke, Torrendrup pr. Grevinge St.
 10563. Hansen, Knud Kirkeløkke, Aarslev St., Fyn.
 10564. Hattesen, Andreas, Varnæs pr. Varnæs, Sdrjyll.
 10565. Holm, Hans Egon, Ny Stendrup pr. V. Hæsinge.
 10566. Holm, Holger M., Hennebjerg, Nr. Nebel.
 10567. Hundebøll, Halvor, Hedegaard, Lønborg.
 10568. Jacobsen, Poul Aagaard, »Tvistgaard«, Skuldelev pr. Krogstrup.
 10569. Jacobsen, Poul Rasmus Bruun, Riserup pr. Nr. Alslev.
 10570. Jakobsen, Øjvind, Damgaard, Østbirk.
 10571. Jensen, Henning, »Lindegaard«, Rousthøje pr. Varde.
 10572. Jensen, Jens-Jørgen, Landmandshotellet, Nørregade 33, Vejle.
 10573. Jensen, Kaj Krogsbæk, »Bjerregaarden«, Karlby, Hornslet.
 10574. Jensen, Karl, Hejlskov pr. Mørke.
 10575. Jensen, Knud Agergaard, Vester Nebel pr. Dybvadbro.
 10576. Jensen, Søren Erik, Skanderborg Ladegaard, Skanderborg.
 10577. Jensen, Valdemar, Lyngbygade 82 B, Silkeborg.
 10578. Jensen, Vermund Sigfred, Bradstrup pr. Rørbæk, Jyll.
 10579. Jensen, Viggo, Gunslev pr. Nr. Alslev.
 10580. Johannessen, Finn Bjarne, Kirkegt. 14, Bergen, Norge.
 10581. Johansen, Børge, Øster Gingsholm, Try, Dronninglund.
 10582. Jonassen, Harald Kristian, Kirkeby Velling pr. Ringkøbing.
 10583. Karkov, Svend, Vornæs, Landet B. pr. Svendborg.
 10584. Kristensen, Henry Faber, Højlod pr. Espe St., Fyn.
 10585. Kræmer, Jens, Staantum Overgaard pr. Randers.
 10586. Larsen, Erik Hesselund, Algade 10, Ringe, Fyn.
 10587. Larsen, Frode, Taarup Skovgaard pr. Ejby, Fyn.
 10588. Larsen, Gunnar Johs., »Samsøgaarden«, Sejstrup pr. Vig St., Sjæll.
 10589. Larsen, Helmer Ingemann, gl. Skole, Herlufmagle.
 10590. Larsen, Kristian, Vorgod Østerby, Barde, Herning.
 10591. Lassen, Laurits P., »Østerkær«, Sandby, Hinnerup.
 10592. Laursen, Arne Harpøth, Solholdt, Vester Nebel v. Kolding.
 10593. Laursen, Jens Edelhardt, »Danstrupbundgaard« pr. Ulstrup.
 10594. Lund, Jens Peter Isak, Møldrumpark, Vorladegaard pr. Skanderborg.
 10595. Lund, Niels, V. Gammelgaard pr. Højer, Sdrjyll.
 10596. Madsen, Emil Møller, Buske pr. Herlufmagle, Sjæll.

10597. Madsen, Henry, Rolighedsvvej 1, Videbæk.
 10598. Madsen, Knud, »Kildebæksgaarden«, Haarslev pr. Sandved, Sjæll.
 10599. Madvig, Svend, Spellingegaard pr. Rø St., Børnholm.
 10600. Mejnertsen, Viggo, Snævre pr. Regstrup, Sjæll.
 10601. Mortensen, Carl Arne, Hyllinge.
 10602. Møller, Viggo, »Hundahlsbakke«, Sennels pr. Thisted.
 10603. Mørk, Iver, Klipleve, Sdrjyll.
 10604. Nielsen, Bent, Torp Ladegaard pr. Krogstrup, Sjæll.
 10605. Nielsen, Bent Ulstrup, Højagergaard pr. Havndal.
 10606. Nielsen, Erling Højme, Holtug pr. St.-Heddinge.
 10607. Nielsen, Hans Aage, Lundegaarden, Valore pr. Viby, Sjæll.
 10608. Nielsen, Hans Chr. Arnth, Kjelst pr. Billum St.
 10609. Nielsen, Herluf, Vibehøj, Klouby pr. Forsinge, Sjæll.
 10610. Nielsen, Jens Jørgen, Vejby St., Sjæll.
 10611. Nielsen, Jens Marius, Faurskov pr. Hadsten.
 10612. Nielsen, Jens Vorm, Gl. Bedsted pr. Bedsted St., Thy.
 10613. Nymann, Palle, »Gjeddesdal« pr. Taastrup.
 10614. Odgaard, Jens Chr., Markedsgade 11, Randers.
 10615. Okholm, Niels Kurt, Vellinggaard, Havndal.
 10616. Olesen, Kristen Stougaard, Snæbum pr. Hobro.
 10617. Olesen, Niels Arne, Gerning pr. Bjerringbro.
 10618. Olesen, Ole Bøndorff, Søndergade 15, Grenaa.
 10619. Olesen, Orla Nygaard Johannes, Øster Hassing pr. Gandrup.
 10620. Ovesen, Vagn, »Elevgaard« pr. Lystrup.
 10621. Pedersen, Anders Chr., »Damgaardene«, Falling.
 10622. Pedersen, Ejler, Egtved pr. Egtved.
 10623. Pedersen, Erik, »Toftehøj«, Skuldelev pr. Krogstrup, Sjæll.
 10624. Pedersen, Evald, Ødum pr. Aarhus.
 10625. Pedersen, Henning Holst, Brendstrupgaard, Aarhus.
 10626. Pedersen, Lars Eigil, Harritslev-Hestehave pr. Bogense.
 10627. Pedersen, Theodor Kjær, Tirslund pr. Holsted St.
 10628. Pedersen, Verner, Storenord pr. Malling, Jyll.
 10629. Petersen, Knud, Borup pr. Holbæk.
 10630. Petersen, Leo Elton, Kirke Eskildstrup.
 10631. Petersen, Olav, Ødis Kroge pr. Fovslet.
 10632. Rasmussen, Bjørn, »Langagergaard«, Hejninge, Slagelse.
 10633. Rasmussen, Holger Viggo, Kysing pr. Odder.
 10634. Rasmussen, Karl Alfred, Faarup pr. Thorsager.
 10635. Schultz, Hans Chr. Tarp, Billum St.
 10636. Schultz, Hans Erik, »Ballegaard« pr. Vester Nebel v. Kolding.
 10637. Skafte, Christen Gjerstrup, Søvej, Farum.
 10638. Skov, Niels Egon, Skjoldlev pr. Hinnerup, Jyll.
 10639. Skytte, Hans Henning, Gummerup pr. Glamsbjerg.
 10640. Stemming, Poul, Hammelev pr. Grenaa.
 10641. Stephansen, Frederik Skat, Himmelev Skole pr. Roskilde.
 10642. Storm, Poul »Kristiansminde«, Harndrup pr. Harndrup St.
 10643. Sørensen, Karl Gade, Taaning pr. Skanderborg.
 10644. Sørensen, Steen Grundtvig, »Tvevang« pr. Hæstrup.
 10645. Sørensen, Vagn Skriver Bæk, »Hougaard«, Ommestrup pr. Mørke St.
 10646. Sørensen, Vagner, Ravnstrup Savmølle, Ravnstrup St.
 10647. Thingstrup, Søren Bach, Hvolby, Vemb St.
 10648. Thrane, Jørgen Legarth, »Dolleruplund«, Lunderskov.
 10649. Toft, Peder, Kjeldberg pr. Skive.
 10650. Tokkesdahl, Henning, »Herredsgade«, Ulfborg St.
 10651. Tranberg, Gunnar, Brøstrup pr. Rødning, Sdrjyll.
 10652. Winther, Erik Sejersén, Holmegaard pr. Hyllested, Djursland.
 10653. Yde, Christian Olsen Bisgaard, Aarup Mølle pr. Snedsted St., Thy.

I N D H O L D

Side	
3	Foraar og Fornyelse i det folkelige Ungdomsarbejde. A. Søgaard Jørgensen.
14	Demokrati. Jørgen A. Broegaard.
23	»Modstand«. Jens Thorup.
29	God Holdning og Holdningsfejl. Niels Bukh.
36	Det daglige Arbejde. Arne Mortensen.
46	Peter Cornelius Madsen. Henrik Dons Christensen.
50	Johannes Jensen. Søgaard.
54	Aage Søndergaard. N. P. Søndergaard.
60	Ellen Kirstine Sjølund. Søgaard.
63	Højskolen. Ellen Sjølund.
68	Kære gamle Elever. Niels Bukh.
115	Korte Kursus. Niels Bukh.
116	Praktisk Meddelelse. Niels Bukh.
117	Elevmøde. Niels Bukh.
118	Foreningen af »Ollerup Delingsførere, København«. Orla Riise.
123	Regnskab for »Ollerup Delingsførere«.
124	Fortsættelse af Elevlisten fra Aarsskriftet 1944.